T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜTAHYA İLİ MERKEZ İLÇE ORMAN KÖYLERİNDE ORKÖY UYGULAMA PROJELERİNİN SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

İBRAHİM ÇİRAY

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

ÇANKIRI
2021

Her hakkı saklıdır

TEZ ONAYI

İbrahim ÇİRAY tarafından hazırlanan "Kütahya İli Merkez İlçe Orman Köylerinde ORKÖY Uygulama Projelerinin Sonuçlarının Değerlendirilmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hasan Emre ÜNAL

Jüri Üyeleri:

Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Hasan Emre ÜNAL

Doç. Dr. Üstüner BİRBEN

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba DENİZ

Yukarıdaki sonucu onaylarım
Prof. Dr. İbrahim ÇİFTÇİ
Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Çankırı Karatekin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum **"Kütahya İli Merkez İlçe Orman Köylerinde ORKÖY Uygulama Projelerinin Sonuçlarının Değerlendirilmesi"** konulu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tezin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı, tezde kullandığım eserleri usulüne göre kaynak olarak gösterdiğimi, tezin Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nden başka bir bilim kuruluna akademik amaç ve unvan almak amacıyla vermediğimi ve bu çalışmanın Çankırı Karatekin Üniversitesi tarafından kullanılan "Bilimsel İntihal Tespit Programı" ile tarandığını, "intihal içermediğini" beyan ederim. Çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm. Çankırı Karatekin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim (26/04/2021).

İbrahim ÇİRAY

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KÜTAHYA İLİ MERKEZ İLÇE ORMAN KÖYLERİNDE ORKÖY UYGULAMA PROJELERİNİN SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

İbrahim ÇİRAY
Çankırı Karatekin Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Hasan Emre ÜNAL

Bu çalışmada, Kütahya ili merkez ilçesi sınırları içerisinde yer alan orman köylerinde 2010-2019 yılları arasındaki 10 yıllık dönemde Orman ve Köy İlişkileri Dairesi (ORKÖY) tarafından gerçekleştirilen sosyo-ekonomik nitelikli kalkınma projelerinin uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda, Merkez İşletme Şefliği, Çöğürler işletme Şefliği, Sabuncupınar İşletme Şefliği, Gümüşdağı İşletme Şefliği sınırları içinde 2010-2019 yılları arasında ORKÖY'ün sağlamış olduğu projelerden faydalanan toplam 32 adet orman köyünde 179 katılımcı ile yüz yüze anket yöntemi kullanılarak görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, frekans ve yüzde dağılımları ki-kare bağımsızlık testi, çapraz tablolar kullanılmıştır. İlişkilerin düzeylerini belirlemek için ise Cramer's V ve Gamma ilişki katsayıları kullanılmıştır. Buna göre, orman köylüsü olmalarına rağmen katılımcıların %73'ünün temel geçim kaynağı tarım-hayvancılıktır. Pek çok kırsal kesim yerleşim yerindeki yaşlı nüfusun aksine katılımcıların yaş ortalaması 51'dir. Katılımcıların %97,8'i hanede orman işleriyle uğraşan olmadığını, %87,2'si orman teşkilatıyla ilişkilerin iyi olduğunu belirtmiştir. Dikkat çekici bulgulardan biri de katılımcıların ORKÖY faaliyetleriyle ilgili yeterli olup olmadığı sorusuna vermiş oldukları cevaplardır. Buna göre; katılımcıların %43,6'sı kısmen memnun olduklarını belirtirken, %44,7'si de herhangi bir fikir sahibi olmadığını ifade etmiştir. Buna karşılık katılımcıların %94'ü belirtilen dönemde ORKÖY tarafından gerçekleştirilen süt/besi/güneş enerjisi projelerinin seçiminin doğru olduğunu belirtmiştir. Çalışma sonunda ORKÖY projelerinin daha da genişletilerek ve geliştirilerek sunulması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Yine göçü engellemek adına köylülerin tarım, ormancılık ve hayvancılık gelirlerini artıracak girişimlere gereksinim duyulmaktadır. Orman köyleri için önemli bir unsur olan kooperatifçiliğin köylülere daha iyi anlatılması önem arz etmektedir. Ormancılık teşkilatıyla köylüler arasındaki ilişkilerin olumlu hale getirilmesi bakımından yapılacak her türlü faaliyete orman köylülerinin de dâhil edilmesi sorunların çözümünde etkili olacaktır.

2021, 96 sayfa

Anahtar Kelimeler: Kırsal kalkınma, orman köyü, orman köylüsü, ORKÖY projeleri

ABSTRACT

Master of Science Thesis

ASSESSMENT OF RESULTS OF ORKOY IMPLEMENTATION PROJECTS IN FOREST VILLAGES IN CENTRAL DISTRICT OF KÜTAHYA PROVINCE

İbrahim ÇİRAY
Çankırı Karatekin University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Forest Engineering
Supervisor: Assistant Professor Hasan Emre ÜNAL

In this study, it is aimed to evaluate the implementation results of the socio-economic development projects carried out by Department of Forest-Village Relations (ORKÖY) in the 10 year period between 2010-2019 in the forest villages located within the borders of the central district of Kütahya. In this context, interviews were made with 179 participants in a total of 32 forest villages benefiting from the projects provided by ORKÖY between 2010 and 2019 period within the borders of the Central Sub-district Directorate, Çöğürler Sub-district Directorate, Sabuncupınar Sub-district Directorate and Gümüşdağı Sub-district Directorate, using face-to-face survey method. Frequency and percentage distributions, chi-square independence test, cross table were used to evaluate the obtained data. Cramer's V and Gamma correlation coefficients were also used to determine the levels of correlations. Accordingly, although the participants are forest villagers, the main livelihood of 73% is agriculture-animal husbandry. Unlike the elderly population in many rural settlements, the average age of the participants is 51. 97,8% of the participants stated that the their households is not dealing with forest works, 87,2% of them stated that the relations with the forest organization are good. One of the striking findings is the answers given by the participants to the question of whether ORKÖY is sufficient or not. According to this; while 43,6% of the participants stated that they were partially satisfied, 44,7% of them stated that they did not have any idea. On the other hand, 94% of the participants pointed out that the selection of milk / fattening / solar energy projects realized by ORKOY in the specified period was correct. As a result of the study, it was revealed that ORKÖY projects should be presented by further expanding and developing. Also, in order to prevent migration, initiatives are needed to increase the income of the villagers in agriculture, forestry and livestock. Cooperative, which is important for forest villages, should be better explained to the villagers. In order to improve the relations between the forestry organization and the villagers, the inclusion of forest villagers in all kinds of activities will be effective in solving the problems.

2021, 96 pages

Keywords: Rural development, forest village, forest villager, ORKOY projects

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

“Kütahya ili merkez ilçe orman köylerinde ORKÖY uygulama projelerinin sonuçlarının değerlendirilmesi” isimli bu tez çalışması 2019–2021 yılları arasında hazırlanarak Çankırı Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü’ne “Yüksek Lisans” tezi olarak sunulmuştur.

Tez konusunun belirlenmesi ve diğer aşamalarında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Hasan Emre ÜNAL’a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerinden dolayı sevgili ve değerli aileme teşekkürü bir borç bilirim.

İbrahim ÇİRAY
Nisan 2021, Çankırı

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **iii**
ABSTRACT ..... **iv**
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR ..... **v**
İÇİNDEKİLER ..... **vi**
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ ..... **viii**
ŞEKİLLER DİZİNİ ..... **ix**
ÇİZELGELER DİZİNİ ..... **x**
1. GİRİŞ **1**
1.1. Araştırmanın Problemi **2**
1.1.1 Orman köyleri ve orman köylüsü **2**
1.1.2 ORKÖY **6**
1.2. Araştırmanın Amacı **8**
1.3. Araştırmanın Önemi **9**
2. KAYNAK ÖZETLERİ **10**
3. MATERYAL VE YÖNTEM **14**
3.1. Materyal **14**
3.1.1 Araştırma alanının tanıtımı **16**
3.1.1.1 Coğrafi durum **16**
3.1.1.2 Kütahya ilinin sosyo-ekonomik yapısı **17**
3.1.1.3 Kütahya ili merkez ilçesi orman köyleri **17**
3.1.1.4 Araştırma alanındaki orman köylerine yönelik çalışmalar **18**
3.1.1.4.1 Tarım ve Orman Bakanlığınca yapılan çalışmalar **18**
3.1.1.4.2 Kütahya-merkez ilçesinde uygulanan ORKÖY faaliyetleri **24**
3.1.1.4.3 Mahalli idarelerce yapılan çalışmalar **27**
3.2. Araştırmanın Yöntemi **28**
3.2.1 Literatür ve araştırmanın tasarımı **28**
3.2.2 Anketlerin hazırlanması ve uygulanması **29**
3.2.3 Verilerin değerlendirilmesi aşaması **31**
3.2.3.1 Frekans ve yüzde dağılımı **31**
3.2.3.2 Ki-kare bağımsızlık testi **32**
3.2.3.3 Korelasyon (İlişki katsayısı) **32**
3.2.3.3.1 Cramer's V ilişki katsayısı **33**
3.2.3.3.2 Gamma ilişki katsayısı **33**
4. BULGULAR VE TARTIŞMA **35**
4.1. Demografik Bilgiler ve Yüzde Dağılımları **35**
4.2. Ekonomik Yapı ve Ormanla İlişki **42**
4.2.1 Temel geçim faaliyeti **42**
4.2.2 Haneye ait tarım arazisi **43**
4.2.3 Küçükbaş/büyükbaş hayvan sahipliği **44**
4.2.4 Kooperatif üyeliği **45**
4.2.5 Ormanın sağladığı en önemli fayda **46**
4.2.6.Hanede orman işiyle uğraşanlar **47**
4.2.7 Orman teşkilatıyla ilişkiler **48**
4.2.8 ORKÖY faaliyetlerinin durumu **49**
4.2.9 ORKÖY projeleri öncesinde hanelerin geçim durumu **51**

4.2.10 ORKÖY dışında kredi alma durumu 51
4.2.11 Son 10 yılda ORKÖY projelerinin seçimlerine yönelik görüşler 52
4.2.12 Süt sığırcılığı projesinin başarı durumu 53
4.2.13 ORKÖY projesi öncesinde süt sığırı sahipliği 54
4.2.14 Hayvanların otlatılması 55
4.2.15 Besicilik projesinin başarısı 55
4.3. Ki-Kare Bağımsızlık Testi Sonuçları 56
5. SONUÇ ve ÖNERİLER 69
KAYNAKLAR 75
ÖZGEÇMİŞ 78
EKLER 79

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler-kısaltmalar	Açıklamalar
%	Yüzde
<	Küçüktür
>	Büyüktür
ha	Hektar
vd.	Ve diğerleri
N	Birim sayısı
P	Ölçülmek istenen özelliğin tahmini oranı
t	Güven düzeyi
d	Hata payı (0,05)
Φ	Phi katsayısı
γ	Gamma katsayısı
V	Cramer'in V katsayısı
AKBO	Ağaç Kesme ve Boylama Operatörlüğü
OGM	Orman Genel Müdürlüğü
ORKÖY	Orman Köy İlişkileri Daire Başkanlığı
SSK	Sosyal Sigortalar Kurumu
TMO	Toprak Mahsülleri Ofisi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Yıllara göre orman köyü sayısı ve nüfusundaki değişim 5
Şekil 3.1.Araştırma alanının coğrafi konumu-Kütahya ili ilçeleri.....16
Şekil 3.2. Orman köylerinde ulaşım ve üretimde çalışan köylülere kolaylık sağlanması amacıyla yapılan yol çalışması 19
Şekil 3.3. Orman köylerine yapılan ekonomik katkılı ağaçlandırma çalışmaları..20
Şekil 3.4. Gelir getirici tür olarak ceviz ağaçlandırma çalışmaları.....21
Şekil 3.5. Kooperatif kredi desteklemesi ile edinilen traktör.....22
Şekil 3.6. Orman köylerinde arıcılık desteklemeleri 22
Şekil 3.7. Köylerde verilen ağaç kesme ve boylama operatörlüğü (Akbo) eğitim semineri.....23
Şekil 3.8. Akbo eğitimlerinin uygulaması 23
Şekil 3.9. Besi sığırcılığı ile temin edilen sığırlar.....25
Şekil 3.10. Süt sığırcılığı için edinilen sığırlar 26
Şekil 3.11. Güneş enerji kredisi ile güneş paneli kurulan köy evi.....27
Şekil 4.1. Hane reisleri yaş grubu dağılımı.....37
Şekil 4.2. Hane reisleri eğitim durumu 38
Şekil 4.3. Hane reisleri medeni durumu.....38
Şekil 4.4. Hane reisleri sosyal güvence durumu 39
Şekil 4.5. Hanede yaşayan kişi sayısı 40
Şekil 4.6. Aileden göç durumu 41
Şekil 4.7. Hane reislerinin göç etme durumu.....42
Şekil 4.8. Temel geçim faaliyeti 43
Şekil 4.9. Haneye ait tarım arazisi 44
Şekil 4.10. Küçükbaş/büyükbaş hayvan sahipliği 45
Şekil 4.11. Kooperatif üyeliği.....46
Şekil 4.12. Ormanın sağladığı en önemli fayda.....47
Şekil 4.13. Hanede orman işiyle uğraşma durumu 48
Şekil 4.14. Orman teşkilatıyla ilişki.....49
Şekil 4.15. ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliği 50
Şekil 4.16. ORKÖY projeleri öncesinde geçim durumu 51
Şekil 4.17. ORKÖY dışında kredi alma durumu 52
Şekil 4.18. Son 10 yıldaki proje seçimlerininin başarı durumu.....53
Şekil 4.19. Süt sığırcılığı projesinin başarı durumu.....54
Şekil 4.20. ORKÖY projesi öncesinde süt sığırı sahipliği 54
Şekil 4.21. Hayvanların otlatıldığı yer.....55
Şekil 4.22. Besicilik projesinin başarı durumu 56

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1.1.Yıllara göre orman köyü sayısı ve nüfusu 4
Çizelge 3.1. 2010-2019 yılları arasında ORKÖY proje sayıları ve türleri 15
Çizelge 3.2 Yıllara göre Kütahya ili nüfus yoğunluğu 17
Çizelge 3.3. Phi ve Cramer'in V katsayısna ait ilişki gücü 33
Çizelge 3.4. Lambda ve Gamma katsayıları için ilişki gücü 34
Çizelge 4.1. Hane reislerine ait demografik özellikler 35
Çizelge 4.2.Göç etme durumu-orman köylüsü memnuniyet durumu çapraz tablo58
Çizelge 4.3.Göç etme durumu-orman köylüsü memnuniyet durumu ilişki düzeyi58
Çizelge 4.4. Hane reisi yaş grubu-temel geçim faaliyeti çapraz tablosu 59
Çizelge 4.5. Hane reisi yaş grubu-temel geçim faaliyeti ilişki düzeyi.....59
Çizelge 4.6. Orman köylüsü memnuniyet durumu-ormanın sağladığı fayda çapraz tablosu.....60
Çizelge 4.7. Orman köylüsü memnuniyet durumu-ormanın sağladığı fayda ilişki düzeyi.....60
Çizelge 4.8. Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumu- doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu çapraz tablosu.....61
Çizelge 4.9. Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumu-doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu ilişki düzeyi 61
Çizelge 4.10. Orman teşkilatıyla ilişki- ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliği çapraz tablosu.....62
Çizelge 4.11. Orman teşkilatıyla ilişki- ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliği ilişki düzeyi.....62
Çizelge.4.12.ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliği-ORKÖY projesinin geliri artırması çapraz tablosu 63
Çizelge.4.13.ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliği-ORKÖY projesinin geliri artırması ilişki düzeyi 63
Çizelge 4.14.ORKÖY desteğiyle süt sığırcılığının gelişme gösterme durumu-köy merasının yeterli olma durumu çapraz tablosu.....64
Çizelge 4.15.ORKÖY desteğiyle süt sığırcılığının gelişme gösterme durumu-köy merasının yeterli olma durumu ilişki düzeyi 64
Çizelge 4.16. Ormanın sağladığı en önemli fayda- doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu çapraz tablosu 65
Çizelge 4.17. Ormanın sağladığı en önemli fayda-doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu ilişki düzeyi.....66
Çizelge 4.18. Ki-kare bağımsızlık testlerine ilişkin sonuçlar 66
Çizelge 4.19. Ki-kare bağımsızlık testleri sonuçlarına göre ilişki düzeyleri 67

1. GİRİŞ

Kalkınma kavramı; bir ulusun arzu edilen şekilde ekonomik gelişme süreci ortaya koyabilmesi amacıyla ulusal ekonominin bir bütün olarak düzenlenmesidir. Daha geniş bir anlamda kalkınma bir toplumda ekonomik, toplumsal ve siyasal alanda arzu edilen her türlü değişme ve gelişme olarak tanımlanabilmektedir (Geray, 1991; Bakırcı, 2007; Tok, 2010; Todaro ve Smith, 2011; Özsoy, 2012; Pınar, 2012).

Kalkınma maddi refahın arttırılması yoksulluğun tamamen ortadan kalkması ve üretimdeki girdi ve çıktıların kompozisyonunun değiştirilmesi süreçlerini içermektedir. Toplumun var olan hayat standardının korunması ya da yükseltilmesi için daha etkin ve farklılaştırılmış metotlarla üretimde bulunmaya yönelik bir hareketin olmasıdır. Yani kalkınma aslında sadece ekonomik verilerle anlatılan bir kavram değil aynı zamanda sosyal yönü de kuvvetli olan bir kavramdır (Berber, 2006). Sosyal bir içerik taşıyan kalkınma kavramı öz olarak toplumun yaşam koşullarının iyileşmesidir. Toplumun refah durumunu gösteren dolayısıyla fiziksel bir ölçü birimiyle ölçülebilmesi mümkün olmayan kalkınma, birçok sosyal, ekonomik, kültürel ve hatta siyasi göstergelerle açıklanabilmekte olup, bu göstergeler kişi başına düşen milli gelir, eğitim durumu, sağlık göstergeleri olarak sınıflandırılabilmektedir. Birbiriyle sıkı ilişkili olan bu göstergeleri en iyi noktaya çıkarabilme veya bu sorunları çözebilme durumu o ülkenin kalkınmışlık derecesini ortaya koymaktadır (Tokat, 1994).

İlk kez Birleşmiş Milletler Örgütü tarafından tanımı yapılan toplum kalkınması, kırsal kalkınma olarak da kabul edilmektedir. Farklı yönleriyle öne çıkarılarak birçok tanımı yapılan kırsal kalkınma; kırsal alanların doğal, sosyo-ekonomik ve alt yapıdan kaynaklanan dezavantajlarını ortadan kaldırma ve öncelikle bu alanlardaki kaynakları akılcı kullanarak kırsal refahı arttırma çabasıdır (Toksoy ve Bayramoğlu 2017). Kırsal kalkınma çalışmalarının ormancılık açısından karşılığı sosyal ormancılıktır. Sosyal ormancılık, orman içi ve kenarı köylerde yaşayanların yaşama koşullarını iyileştirmek ve dolayısıyla orman ile ilişkilerini düzenlemek amacına yönelik ormancılık anlayışına denilmektedir (Özdönmez vd., 1996).

Bu çalışmada, orman köylerinin refah seviyelerini arttırmayı amaçlayarak kurulmuş olan ORKÖY'ün orman köylerine yönelik yapmış olduğu projelerin sonuçları Kütahya ili merkez ilçe orman köyleri özelinde araştırılmıştır.

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, çalışmanın problemi, amacı ve önemi ortaya konulmuştur. Orman köyleri, orman köylüsü ve ORKÖY ile ilgili kavramsal ve genel bilgilere araştırmanın problemi başlığı altında yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde konuyla ilgili yapılmış olan ve önemli olduğu düşünülen çalışmaların özetlerine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde çalışmanın materyali araştırma alanının tanıtımı alt başlığıyla ele alınmıştır. Araştırmanın yöntemi başlığı ise literatür ve araştırmanın tasarımı, anketlerin hazırlanması ve verilerin değerlendirilmesi alt başlıklarıyla sunulmuştur. Dördüncü bölüm olan bulgular ve tartışma başlığı ise demografik veriler, ekonomik yapı ve ormanla ilişki ve ki-kare bağımsızlık analizi alt başlıklarıyla ele alınarak elde edilen bulgular daha ayrıntılı olarak bir değerlendirmeye alınmıştır. Ayrıca konuyla ilgili yapılan çalışmalarla karşılaştırmalara yer verilerek de değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmanın beşinci ve son bölümü ise sonuç ve öneriler başlığı ile sunulmuştur.

1.1. Araştırmanın Problemi

Bu başlık altında çalışma konusunun temel öğeleri olan orman köyleri ve orman köylüsü ile orman köylerine sosyo-ekonomik açıdan birçok olanak sağlayan ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi adına önemli bir yere sahip olan ORKÖY ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

1.1.1 Orman köyleri ve orman köylüsü

Ormanlar, yerel insanlara geçimleri için gelir ve istihdam sağlayan, karakteristik olarak diğer yerlerden farklı bir doğal görüntü yaratan, kültürel ve tarihi değerleri bakımından, suyun, havanın ve toprağın korunması açısından ve yerel bölgelerin çekiciliğinin geliştirilmesi açısından önemli bir kaynaktır (Elands vd., 2004; Vedeld vd., 2007).

31.12.2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan "Orman Köylüleri Kalkınma Hizmetlerine İlişkin Esas ve Usuller" başlıklı tebliğe göre orman içi ve bitişiği köy tanımları yapılmıştır. Buna göre;

Orman içi köy: "Mülki sınırları içinde orman olması şartıyla evlerin toplu bulunduğu yerleşim alanından itibaren aralıksız olarak devam eden arazileri dört yönden ormanla çevrili köylerdir."

Orman bitişiği köy: "Mülki sınırları içinde orman olması şartıyla evlerin toplu bulunduğu yerleşim alanından itibaren aralıksız olarak devam eden arazileri herhangi bir yönde ormanlara bitişik olan köylerdir." şeklinde tanımlanmıştır.

Sosyo-ekonomik ve kültürel yaşamları ormanlarla sıkı bir şekilde ilişkili olan milyonlarca orman köylüsü geçimlerini ormanlardan sağlarken bu insanların ormanlara olan bağımlılığı bölgeden bölgeye değişmektedir. Orman köylüleri ormanları geçimlerini sağlamak, hayvan yetiştirmek, yakacak odun toplamak ve pazarda satacakları malların kaynağı olarak kullanmaktadırlar (Akhter vd., 2009). Orman köylerinin dağınık olması ve bu köylere erişim imkânlarının kısıtlı olması orman köylerinin kalkındırılmasına engel olmaktadır. Yaşamlarını ve geçimlerini bu köylerde sürdürmek zorunda olan ve bu nedenle ormanlarla sıkı bir ilişki içinde olan bu köylerde orman-köylü ilişkisinden doğan sorunlar yoğunluk kazanmaktadır (Tütengil, 1975).

22,3 milyon hektarlık orman varlığı ile Türkiye'de ormanların içinde veya bitişiğinde yer alan 22.847 orman köyünde yaşayan 6,8 milyon orman köylüsü ve ormanlar birbirleriyle bütünlük ve çok yönlü etkileşim içindedir (Türkiye Ormancılar Derneği, 2019). Orman köylüsü, kişi başına düşen gelir bakımından ülke ortalamasının oldukça altında olan, genel olarak sosyal güvenceden yoksun, yeterli büyüklükte ve verimlilik açısından yeterli tarım arazisi olmayan dezavantajlı kesimlerin başında gelmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2018a). Alan, servet, artım ve diğer nitelikleri belli ve sınırlı olan orman varlığı ile hayat seviyesi toplumun en gerisinde bulunan orman köylülerinin çeşitli sorunları bulunmaktadır (İnce ve Tolunay, 2009). Türkiye'de kırsal nüfusun

yaklaşık yüzde 35'i orman köylerinde yaşamaktadır. Bu yerleşim birimleri diğer kırsal yerleşim birimlerine göre daha az ve verimsiz, parçalı ve engebeli tarımsal arazi varlığına sahiptir. Nitekim orman köylerinin yüzde 67'si dağlık arazilerdedir. Bunların yanında ulaşım ve haberleşme olanakları açısından da diğer köylere göre daha kısıtlıdır. Tüm bu olumsuzluklar nedeniyle orman köylerinden şehirlere göçler yüksektir (Kalkınma Bakanlığı, 2018a). Göç sorunu orman köylerinde nüfusun her geçen gün azalmasına, dolayısıyla da ormancılık faaliyetlerini yapacak kişilerin bulunamamasına neden olmaktadır (Çelik, 1993). Ayrıca altyapı, sağlık, eğitim olanakları bakımından toplumun diğer kesimleri ile karşılaştırıldığında, bu köylerin daha düşük ve yetersiz durumda olduğu görülmektedir (Tolunay, 1991). Orman köylerinde yaşayan insanların büyük kısmının tarıma elverişli olmayan topraklarda yaşadığı bilinmektedir. Orman köylerinde çalışmaya elverişli olan nüfusun iş olanaklarının olmayışı ya da az oluşu bu nüfusun ormanlar üzerindeki sosyal baskısını artırmaktadır (Çalıkoğlu, 1993). Çizelge 1.1'de 1960-2018 yılları arasında 10'ar yıllık dönemlere ait ülke nüfus, kırsal nüfus, orman köyleri nüfusları ve orman köyü sayılarına ait bilgiler verilmiştir.

Çizelge 1.1.Yıllara göre orman köyü sayısı ve nüfusu

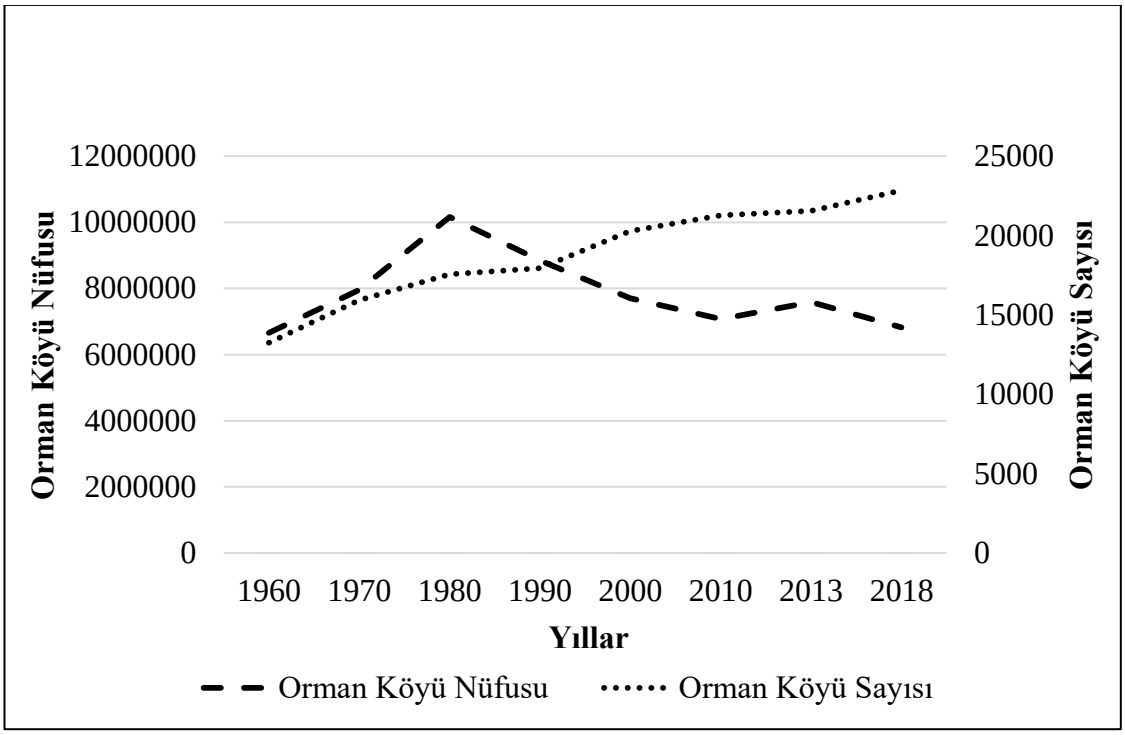
Yıllar	Ülke Nüfusu	Kırsal nüfus	Orman Köyü Nüfusu	Orman Köyü Sayısı
1960	27.754.820	18.895.089	6.658.000	13.252
1970	35.605.176	21.914.075	7.954.071	15.923
1980	44.736.957	25.091.950	10.161.151	17.568
1990	56.473.035	23.146.684	8.848.501	17.940
2000	67.823.927	23.735.567	7.707.588	20.292
2010	73.722.988	17.500.632	7.073.000	21.278
2013	76.667.864	**6.663.451**[1]	7.584.000	21.556
2018	82.003.882	6.003.717	6.827.500	22.847

(Çağlar, 2002; Solmaz, 2007; Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2013 Sonuç; Türkiye Ormancılar Derneği, 2019)

1960 yılında Türkiye nüfusunun yaklaşık %23,9'unu orman köylüsü oluşturuyorken 2018 yılı itibari ile bu oran %8,32'ye gerilemiştir. 1970-1980 yılları arasında orman köyü nüfusu artmıştır ancak 1980 yılından sonra Türkiye'de özellikle iç göçlerde

[1] 2012 yılında çıkan 6360 sayılı Büyükşehir Kanunu ile 14 ilde büyükşehir belediyesi kurulmuş ve büyükşehir statüsündeki 30 ilde, belde ve köylerin ilçe belediyelerine mahalle olarak bağlanmıştır (TÜİK, 2014 Haber Bülteni).

meydana gelen artışlardan dolayı orman köyü nüfusu da azalma yaşamıştır. Yıllara göre orman köyü sayısı ve nüfusundaki değişimler Şekil 1.1'de gösterilmiştir.

Şekil 1.1. Yıllara göre orman köyü sayısı ve nüfusundaki değişim

Türkiye'de orman köylüleri sadece orman ürünleri ile kendilerini geçindirememektedir. Sadece %10'luk kesim orman ile ilişkili sektörlerden geçimlerini sağlayacak kadar gelir elde edebilmektedir. Bununla birlikte orman köylüleri tamamen orman kaynaklarına bağımlıdırlar. Çünkü orman kaynaklarını daha etkili kullanmak dışında fakirliği azaltmaları için uygun toprak işletmeleri de yoktur (Kudat vd., 1999): Orman köylüleri çok küçük, engebeli, verimsiz ve eğimi yüksek topraklara sahiptirler. Tarıma elverişli olmayan bu topraklar, orman ve mera olarak yararlanılması gereken topraklar oldukları halde tarım alanı olarak kullanılmaktadır. Orman köylerindeki araziler tamamen kuru tarım yapılan arazi alanları sayılmaktadır. Yeterli tarım arazisi bulunmayan orman köylüsü, ormandan açılan toprakları kullanmaktadır. Bu topraklar da çok kısa sürede erozyonla taşındığından verim düşmekte, köylünün geçimi daha da zorlaşmaktadır (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2001).

1.1.2 ORKÖY

Orman köylerinin diğer köylere göre daha dezavantajlı durumda olmasına neden olan bu nedenlerin ortadan kaldırılması için geçmişten günümüze çeşitli yasal ve planlı çalışmalar yapılmıştır (Daşdemir, 2002). Orman köylerine kanunlarla tanınan ve normalden daha düşük maliyetle sunulan satın alma ve kullanma imkânlarına rağmen ormanlar ve ormanlara bağımlı olarak yaşamlarını sürdüren halk arasındaki ilişkiler olumlu yönde ilerlememiştir. Bunun önüne geçebilmek amacıyla ormanlar ve köylüler arasındaki ilişkiler ile ilgili çıkarılan yasalar yanında ORKÖY Genel Müdürlüğü, 21.1.1970 yılında Orman Bakanlığı'na bağlı olarak kurulmuştur. 1980 yılında Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlanmıştır. 1982 yılında müstakil daire başkanlığına dönüştürülmüş, 1984 yılında ise tamamen kapatılmıştır. 1991 yılında Orman Bakanlığı'na bağlı olarak tekrar kurulmuş ve son olarak 2003 yılında bugünkü yeni adıyla Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlanmıştır (TBMM, 2003). 2011 yılında ORKÖY Genel Müdürlüğü kapatılmış ve Orman Genel Müdürlüğü'ne bağlı daire başkanlığı seviyesine düşürülmüştür.

ORKÖY' ün öncelikli amacı ormanların korunması, geliştirilmesi, genişletilmesi ve işletilmesi hedeflerine ulaşırken, orman içi ve bitişiğinde yaşayan orman köylülerinin de sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan gelişmelerini sağlamak ve bu şekilde ormanlar üzerindeki olumsuz baskıların azaltılmasıdır (ORKÖY Genel Müdürlüğü, 2002). Orman içinde ve bitişiğinde yaşayan köylülere gelir getirici faaliyetlerin gerçekleştirilmesi yanında ormanlardan elde edilen ikincil ürünlerden ve ormanların rekreatif ve moral kaynaklarından bu köylülerin daha çok istifade etmesini sağlamak, köylülerin kendi ihtiyaçlarını karşılamak ve hatta pazar payı elde etmek üzere onları orman ve ağaç yetiştirmek üzere teşvik etmek, odun ham maddesinin yakacak ve yapacak olarak daha az kullanılmasını sağlamak ve israfını azaltmak için gerekli tedbirleri almak ORKÖY' ün temel görevleri arasındadır (Orman Bakanlığı, 1993).

ORKÖY tarafından orman köylerine yönelik iki tür kredi verilmektedir. Bunlar ferdi kredi desteği ve kooperatif kredi desteğidir[2] (OGM, 2018)

A. Ferdi Kredi Desteği

Bu krediden orman köylüsü olanlar, kredi tespit tarihiyle en az 1 yıl köyde ikamet etme şartını sağlayanlar, icralık durumu olmayanlar faydalanabilir. Bu kapsamda işletme müdürlüğü tarafından orman halk ilişkilerinin sıkıntılı olduğu ve ormancılık faaliyetlerinin yoğun olduğu köyler öncelikli olarak tercih edilmektedir. Ferdi projeler için OGM tarafından her yıl belirlenecek oranlarda hibe desteği verilmektedir. Ferdi krediler de kendi içinde sosyal ve ekonomik maksatlı olarak iki gruba ayrılmaktadır. Sosyal maksatlı desteklemelerde amaç, orman köylüsünün hayat şartlarının iyileştirilmesi ile birlikte odun kullanımının azaltılması şeklindedir. Bu kredi türü dam örtülüğü, kat kalorifer sistemleri, güneş enerjisi ve dış cephe mantolama projelerinden oluşmaktadır. Ekonomik amaçlı krediler ise, orman köylüsünün gelirini arttırmaya yönelik olan bunun yanında ormanların korunmasını hedefleyen projelerden oluşmaktadır. Destek verilen belli başlı ekonomik destekler arasında süt sığırcılığı, besi sığırcılığı, süt koyunculuğu, besi koyunculuğu, arıcılık, kültür mantarcılığı, tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği, ev hanımları için mikro krediler, seracılık, bağcılık yer almaktadır.

B. Kooperatif Kredi Desteği

Kooperatifler Kanuna göre; orman köylerinde kurulan tarımsal kalkınma kooperatiflerine çeşitli amaçlarla çeşitli destekler verilmektedir. Bu amaçlar arasında orman köylülerinin ürünlerinin değerlendirilmesi, birlikte çalışma imkânlarının arttırılması ve ortakların gelir seviyelerinin yükseltilmesi önceliklidir. Bu krediden yararlanabilmek için kooperatifin orman köyünde kurulmuş olması gerekmektedir. Vade süreleri ise proje türüne göre değişiklik göstermektedir.

[2] 8/8/2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelik değişikliğiyle tüm ORKÖY kredilerinden alınan faizler kaldırılmıştır.

ORKÖY desteklemelerinden geçim imkânları kısıtlı olan, yetersiz tarım alanlarına sahip olan orman köylüsü faydalanmaktadır. Bu desteklerden faydalanan köylüler genel olarak, kredi alma şartlarını taşıma olanakları olmadığı için diğer kamu kurum ve kuruluşlarının vermiş olduğu kredilerden de yeterli şekilde faydalanamamaktadır. ORKÖY desteklerinin amacı doğrultusunda kullanılması için yetkililerce yılda en az bir kez yapılan işletme denetimlerinin de katkısıyla diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yaptığı desteklemelerden daha etkili ve verimli sonuçlar alınmaktadır. Dolayısıyla ORKÖY'e ayrılan bütçenin arttırılması hem orman köylerinden göç olgusunun önüne geçilmesinde hem de orman köylülerinin ekonomik şartlarının daha geliştirilmesi açısından önemlidir (Kalkınma Bakanlığı, 2018b)

Bu bağlamda, tez çalışmasının temel sorunsalı, yerleşme durumları, tarım arazilerinin yetersiz ve verimsiz olması gibi ekonomik şartlar ve alt yapı olanakları, eğitim, sağlık, vb. hizmetler özellikleri açısından kırsaldaki diğer yerleşim birimlerine göre farklılıklar gösteren ve bu bakımdan daha yetersiz durumda olduğu bilinen orman köylerinin daha iyi şartlara sahip olması için çalışmaya konu olan köylerde sosyo-ekonomik açıdan ORKÖY tarafından sağlanan çeşitli projelerin yeterli düzeyde katkı sağlayıp-sağlayamadığının ortaya konmasıdır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Orman köyleri diğer kırsal yerleşim birimleri göre ülke nüfusu içinde önemli bir nüfus potansiyeline sahip olmalarına karşın ekonomik açıdan da ülke ekonomisi içinde en az pay sahibi olan yerleşim birimleri olarak dikkat çekmektedir. Her ne kadar ormana bağımlı olarak yaşamlarını devam ettirmek olsalar da tek başına ormanlardan sağlanan gelirlerin orman köylüleri için çok yetersiz kaldığı yapılan birçok çalışmada dile getirilmiştir. Bu bakımdan bu köylerde yaşayanlar için alternatif gelir getirici faaliyetlere yönelme yanında orman köylerini yine diğer kırsal yerleşimlerden ayıran bir özellik olan ve direk orman köylerine yönelik yasal ve kurumsal çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışma ile Kütahya ili merkez ilçe orman işletme şeflikleri sınırları içinde yer alan orman köylerine yönelik olan ve belli bir dönem için seçilen ORKÖY

projelerinin bunlardan faydalananların görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Köylere yönelik olarak geçmişte yapılmış ve bugün yapılan çalışmalarda orman köyleri ayrı bir başlık altında inceleme konusu yapılmış ve yapılmaktadır. Orman köylerinin sahip olduğu toplumsal ve doğal şartların farklı olması da orman köylerinin ayrıca inceleme konusu olmalarında etkendir (Erdönmez, 1997).

Konuyla ilgili farklı bölgeler, iller düzeyinde yapılan çalışmalar söz konusudur. Farklı dönemlerde yapılan çalışmalar ile daha sonrasında yapılacak çalışmaların sonuçlarının kıyaslanarak orman köylerindeki sosyo-ekonomik yapının ne durumda olduğuyla ilgili kıyaslamalar yapılabilmesi ve bu köylere yönelik çalışmaların yeterlilik ve memnuniyet durumları hakkında bilgi sahibi olunması mümkün olabilecektir. Yapılan bu çalışmanın da daha önce farklı alanlarda yapılan benzer özellikteki çalışmalara destek olması yanında orman köylerine yapılacak ya da yapılması planlanan yasal ve kurumsal girişimlere yön vermesi açısından yol gösterici nitelikte olabileceği düşünülmektedir. Bu sebeple, bu tür çalışmaların yapılması önemli bir nüfus yoğunluğuna sahip yerleşim birimleri olan orman köylerinin sosyo-ekonomik yapılarının irdelenmesi ve bu şekilde belli olan noksanların iyileştirilmesi yanında orman köylerinin orman bağımlılıklarının daha da azaltılarak ormanlar üzerindeki baskının azaltılmasına da fayda sağlayacaktır.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Çalışmanın bu bölümünde daha önce yapılmış benzer konulardaki çalışmaların içeriklerine ve bu çalışmaların neticesinde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Sayılı vd. (2002)'nin Tokat ili orman köyleri özelinde ORKÖY projeleri uygulamaları üzerine yapmış olduğu çalışmasında yıllar itibariyle verilen projelerin uygulanma durumu ve karşılaşılan sorunların tespiti yapılarak çözüm önerileri sunulmuştur.

Solmaz (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışma Muğla ili orman köyleri özelinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacı örnek olarak seçilen alandaki orman köylerinde uygulanan ve orman köylerinin kalkınmalarında yardımcı olacak projelerin bu köylerdeki yoksulluk düzeyine ne gibi katkılarının tespit edilmesi yanında sağlanan bu kalkınma projelerinin orman kaynaklarının kullanımına olan etkileri ortaya koymak olmuştur. Elde edilen tespitlerden bazıları bu projelerin uygulanan köylerde yoksulluğu azaltıcı etki yaptığı ancak bu projelerden faydalanan orman köylüsü sayısının az düzeyde kaldığı ve artırılması gerektiği aksi halde köylünün orman kaynaklarından usulsüz faydalanma yoluna giderek kaçakçılık, açmacılık, otlatma vb. suçlara yönelmeleri ile orman kaynaklarının da zarar göreceği şeklinde sıralanmıştır.

Uzun (2010) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Amasra Orman İşletme Şefliği bünyesindeki orman köylerinde ormanla ve ormancılık teşkilatıyla olan ilişkiler irdelenmiştir. Çalışma ile anket çalışması yapılan köylerdeki sosyo-ekonomik yapı yanında, köylülerin orman ve ormancılığa bakış açıları, orman teşkilatıyla olan ilişkilerin durumu bunlarla bağlantılı olarak suç bilinci konularına yönelik tespitler ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

Önal (2010)'un çalışması, İstanbul-Şile'de yer alan orman köylerine ORKÖY tarafından sağlanan projelerin sonuçlarının değerlendirilmesini içermektedir. Bu bağlamda 1999-2008 dönemindeki ORKÖY projelerinin sonuçları irdelenmiştir.

Çalışmaya konu olan 30 orman köyünde belirtilen dönemde süt sığırcılığı ve güneş enerjisi olmak üzere iki tip proje uygulanmıştır. Katılımcıların %81'i güneş enerjisi projesini başarılı bulurken, süt sığırcılığı için başarılı diyenlerin oranı %44 olarak tespit edilmiştir. Buna karşılık katılımcılar ekonomik nitelikli ORKÖY projelerinin miktar/düzey açısından yetersiz olduğunu ama sağlanan kredilerin orman köylüsü olma memnuniyetini artırdığını da belirtmişlerdir. Çalışmada bu sonuçlara ilaveten katılımcılara ait sosyo-ekonomik yapı, orman köylüsü olma durumlarına ilişkin birçok tespitte de bulunulmuştur.

Soydan (2010) çalışmasında Adana ili özelinde 18 orman köyünde ORKÖY projelerini irdelemiş ve bu aşamada karşılaşılan sorunlara yönelik tespitlerde bulunmuştur. Çalışmanın önemli tespitlerinden biri de ORKÖY projelerinin orman köylülerinin içinde bulunduğu yoksulluğun azaltılmasında etkili unsurlardan biri olduğudur. Ancak bu projelerin kurumun sahip olduğu kaynaklardaki yetersizlikler nedeniyle daha geniş bir kitleye ulaşmasının önünde bir engel olduğu da ortaya konan tespitlerden olmuştur.

Özsan (2011)'in çalışmasında Beypazarı orman köylerinde gerçekleştirilen kalkınma çalışmalarına yönelik tespitlere yer verilmiştir. Katılımcıların temel geçim kaynaklarının hayvancılık ve ormancılık olduğu belirtilmiştir. Çalışma alanında 1979-2000 yılları arasında ORKÖY kaynaklı süt sığırcılığı, süt koyunculuğu, arıcılık, dam örtüsü projeleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 2007-2008 yıllarında da güneş enerjisi yardımıyla su ısıtma sistemlerine yönelik ORKÖY projesinden yararlandığı belirtilmiştir. Çalışmanın yapıldığı havzada daha önce yapılan kırsal kalkınma projelerinin aksayan yönleri tespit edilerek Hızlı Kırsal Değerlendirme tekniği yardımıyla halkın beklentileri ve mevcut kaynakların tespit edilerek bunların daha etkin kullanımına yönelik çözüm yolları saptanmıştır.

Kılıç (2012) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Sivas Orman İşletme Müdürlüğü özelinde orman köylülerinin ormancılık etkinliklerine yönelik algıları, talepleri araştırmaya konu olmuştur. Mülakat, anket ve gözlem tekniklerinin kullanıldığı çalışmada temel geçim faaliyetlerinin ormancılık, hayvancılık ve tarımsal faaliyetlerden

oluştuğu tespit edilmiştir. Kısıtlı imkânlar nedeniyle köylülerin ormana bağımlılığının oldukça fazla olduğu bir diğer tespit olarak sunulmuştur. Ayrıca istihdam olanağı sağlaması da katılımcılar tarafından ormanın en önemli faydası olarak gösterilmiştir.

Alkan ve Feyzioğlu (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada 2010 yılında Maçka İlçesi Şimşirli köyünde ORKÖY tarafından verilen mavi yemiş destekleri irdelenmiştir. Çalışmada katılımcıların çoğunun her ne kadar teknik anlamda destek almış olsalar da ürün hakkındaki bilgilerinin yeterli olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca olgunlaşan meyvelerin kuşlara karşı korunmasında gerekli olan maliyetin kendileri için ağır bir ekonomik yük olacağı da katılımcılar tarafından dile getirilmiştir.

Nazik (2017) çalışmasında Kastamonu ili Pınarbaşı ilçesi sınırlarında yer alan orman köylerine yönelik yapılan anket çalışmaları neticesinde elde edilen tespitlere yer vermiştir. Çalışmanın öncelikli tespitleri arasında çalışma alanındaki ekonomik kaynakların nispeten kısıtlı olduğu buna karşılık yerel halkın da geçimlik temel faaliyetlerinin ormancılık ve hayvancılık olduğu belirtilmiştir. Çalışma alanındaki köylere yönelik olarak 1980 -2016 döneminde ORKÖY tarafından süt sığırcılığı ve koyunculuğu, arıcılık ve dam örtüsü projeleri yapıldığı; 2010-2016 yılları arasında da güneş enerjisiyle su ısıtma sistemlerine yönelik proje uygulamaları yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırmacı köyleri tek tek inceleyerek elde ettiği bulgular neticesinde yöre insanının yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik hayata geçirilmesi için çeşitli çözüm önerileri de geliştirmiştir.

Tonyalı (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışma Gümüşhane ili örneğinde güneş enerjili su ısıtma sistemlerinin kullanımı neticesinde ortaya çıkan durumun değerlendirilmesini içermektedir. Bu bağlamda güneş enerjisi projesinden faydalanan köylülerle anket çalışması yapılmıştır. Çalışma neticesinde güneş enerjisiyle su ısıtma sistemlerinin kullanımının yakacak odun tüketimi üzerinde olumlu bir katkı sağladığı tespit edilmiştir. Önemli tespitlerden biri de köylülerin gelecekte ekonomik açıdan olumlu beklentilere sahip olmamaları şeklinde fikir beyan etmeleri olmuştur.

Akçam (2019)'un çalışmasında orman köylerine verilen desteklerde etkili olan unsurların belirlenmesi çalışmanın temelini oluşturmuştur. Ancak çalışmada ORKÖY çalışmalarına yönelik de katılımcıların görüşleri neticesinde çeşitli tespitlere yer verilmiştir. Buna göre, katılımcıların %70'i ORKÖY faaliyetlerinin yeterli olmadığı şeklinde görüş bildirmiştir. Ayrıca desteklerle ilgili yeterli bilgi sunulmasının da yetersiz olduğu tespitler arasındadır. ORKÖY projelerinin ihtiyaç sahiplerine yönelik olması ve bu projelerden sağlanan gelirin hane ekonomisine katkı sağladığı da bir başka tespit olarak belirtilmiştir. ORKÖY projeleri açısından karşılaşılan önemli sorunlardan biri olarak çalışmalar hakkında yerel halk tarafından yeterli bilgiye sahip olunmaması tespit edilmiştir. Bu şekilde fikir beyan edenlerin oranı yaklaşık %80 civarında olmuştur. Katılımcılar açısından ormanın sağlamış olduğu en önemli katkıyı öğrenmeye yönelik sorulan sorular neticesinde yapacak ve yakacak odun temini öncelikli tercih edilen seçenek olmuştur.

Kaplan vd. (2019) tarafından hazırlanan çalışmada Tokat ili Almus ilçesine bağlı olan orman köyleri çalışma alanı olarak seçilmiştir. Alandaki yerleşim birimlerinde hayvancılıkla ilgili desteklerden faydalanmanın yaygın olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle bu tür desteklerden faydalanan 8 orman köyündeki 53 üretici ile anket çalışması yapılarak katılımcıların bu desteklemelere karşı tutumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Buna göre, katılımcılar yapılan desteklemelerden duydukları memnuniyeti dile getirirken bu tür desteklerin ekonomik durumlarının daha da iyileştirilmesi bakımından yaygınlaştırılması yönünde fikir beyan etmişlerdir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Tez çalışmasında materyal olarak, kurum kaynakları ve kurum yöneticileriyle yapılan görüşmeler ile belirlenen orman köylerinde muhtarlar ve köylerde yaşayan insanlarla yapılan anketler ve mülakatlar kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen kayıtsal verilerin kaynak tarama yöntemiyle, çalışmaya katılan katılımcıların görüşlerinin yansıtılmasına yönelik veriler ise; yüz yüze anket yöntemiyle elde edilmiştir. İsim ve nüfus bilgileri verilen köylerde son 10 yılda ORKÖY projelerinden faydalanan kişi sayısı ve faydalandıkları projeleri gösteren veriler Çizelge 3.1'de verilmiştir.

Çizelge 3.1'e göre, 2010-2019 yılları arasındaki 10 yıllık süreçte ORKÖY tarafından yapılan proje çeşitleri içinde süt sığırcılığı ve besi sığırcılığı projeleri ağırlıklı olmuştur. Buna karşılık, 2010 yılı itibariyle sadece merkez işletme şefliğinde Ortanca köyünde (18 kişi) ve Sabuncupınar işletme şefliğinde İnli (12 kişi), Bayramşah (8 kişi), Doğuluşah (17 kişi) ve Uluköy (48 kişi) köylerinde güneş enerjisi projesinden faydalanmıştır. 10 yıllık süreçte toplamda 3 proje türünden faydalanan kişi sayısı 262 kişi olmuştur.

Çizelge 3.1. 2010-2019 yılları arasında ORKÖY proje sayıları ve türleri

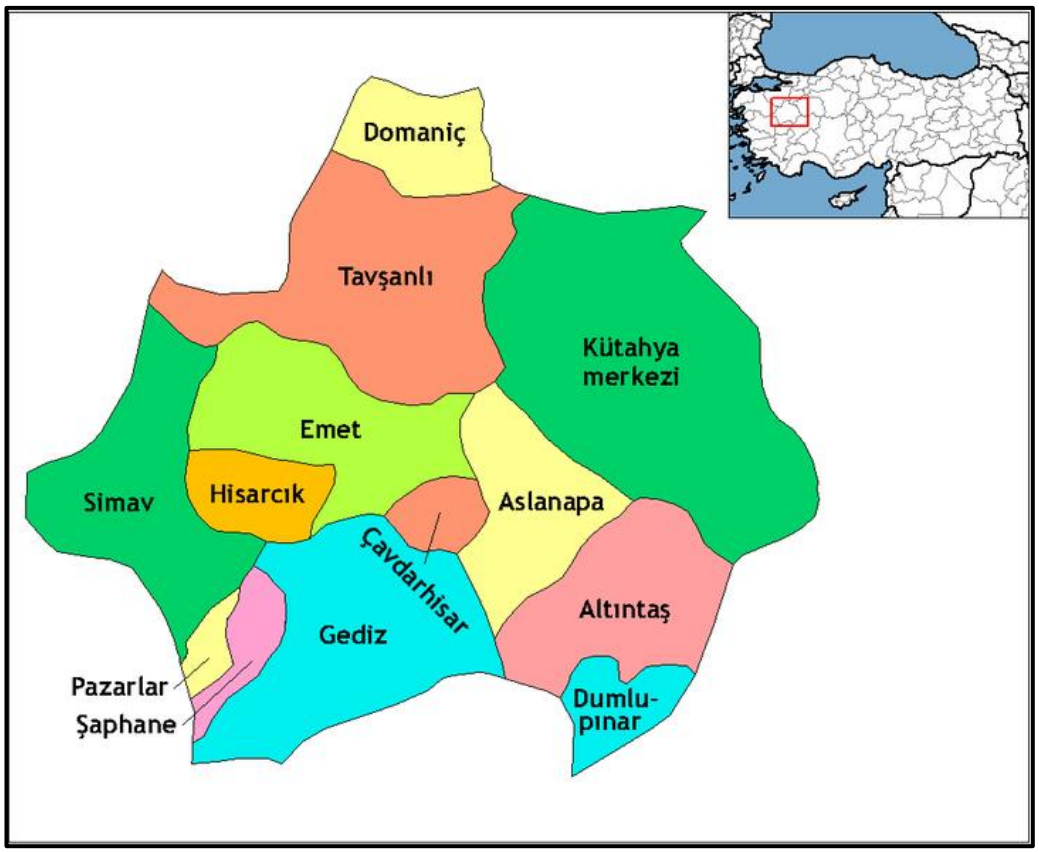
Merkez işletme şefliği			
Köy adı	**Proje türü**	**Yıl**	**Faydalanan kişi sayısı**
Ortaca	Güneş enerjisi	2010	18
Karsak	Süt sığırcılığı	2011	5
Karsak	Süt sığırcılığı	2012	4
Kıranşeyh	Süt sığırıcılığı	2012	5
Sünnetyenice	Besi sığırcılığı	2013	5
İshakçılar	Besi sığırcılığı	2013	5
Kıranşeyh	Süt sığırcılığı	2014	5
Körpe	Besi sığırcılığı	2015	3
Arslanlı	Süt sığırcılığı	2016	3
Darıca	Süt sığırcılığı	2016	3
Kınık	Süt sığırcılığı	2017	5
Eynegazi	Süt sığırcılığı	2017	5
Suluköy	Süt sığırcılığı	2019	10
Çöğürler işletme şefliği			
Göçebe	Süt sığırcılığı	2012	5
Tepeköy	Süt sığırcılığı	2013	8
Tepeköy	Besi sığırcılığı	2013	10
Akoluk	Süt sığırcılığı	2014	5
Yenice	Süt sığırcılığı	2014	5
Çöğürler	Süt sığırcılığı	2014	5
Gedikoğlu çiftliği	Süt sığırcılığı	2015	5
Doğaarslan	Besi sığırcılığı	2016	5
Elmalı	Süt sığırcılığı	2017	5
Kızılcaören	Süt sığırcılığı	2019	5
Sabuncupınar işletme şefliği			
İnli	Güneş enerjisi	2010	12
Bayramşah	Güneş enerjisi	2010	8
Doğuluşah	Güneş enerjisi	2010	17
Uluköy	Güneş enerjisi	2010	48
Karacaören	Süt sığırcılığı	2011	6
İnli	Süt sığırcılığı	2013	7
Yeni Kızılcaören	Süt sığırcılığı	2014	5
Sobran	Süt sığırcılığı	2015	7
Sabuncupınar	Süt sığırcılığı	2015	5
Hamidiye Kızılcaören	Süt sığırcılığı	2019	5
Gümüşdağı işletme şefliği (Yeni şeflik)			
Kirazlıyayla	Süt sığırcılığı	2018	4
Karaağaç	Süt sığırcılığı	2019	4
			262 kişi

*Çizelge 3.1'deki veriler Kütahya Orman Bölge Müdürlüğü'nün ORKÖY çalışmaları neticesinde elde edilen verilerdir.

3.1.1 Araştırma alanının tanıtımı

3.1.1.1 Coğrafi durum

Kütahya ili, Ege Bölgesi'nin İç Batı Anadolu bölümünde yer alır. İç Anadolu Bölgesi ile denize kıyısı olan Ege Bölgesi arasında geçiş alanıdır. Kütahya ili; 38° 70' ve 39° derece 80' kuzey enlemleri ile 29° 00' ve 30° 30' doğu boylamları arasındadır. Kütahya ili 11.875 km^2 lik yüzölçümüyle Türkiye topraklarının yaklaşık %1,5'ni kaplamaktadır. Kütahya kuzeyinde Bursa, kuzeydoğusunda Bilecik, doğusunda Eskişehir ve Afyonkarahisar, güneyinde Uşak, batısında Manisa ve Balıkesir illeriyle çevrilidir. Merkez ilçesiyle beraber 13 adet ilçesi bulunmaktadır. Kütahya toplam yüzölçümünün yaklaşık %26'sını tarım alanları; %54'ünü orman ve fundalık alanlar; %3'ünü çayır-mera alanları; %17'sini ise diğer araziler teşkil etmektedir (Anonim, 2021). Şekil 3.1'de araştırma alanı olan Kütahya ili ilçeleri gösterilmektedir.

Şekil 3.1.Araştırma alanının coğrafi konumu-Kütahya ili ilçeleri

3.1.1.2 Kütahya ilinin sosyo-ekonomik yapısı

Kütahya ilinin nüfusu 2019 yılı sonunda adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre 579.257 kişidir. Nüfusun 409.349'u şehirlerde yaşarken, 169.908'i belde ve köylerde yaşamaktadır. Şehirde yaşayanların oranı %70,06 iken, köyde yaşayanların oranı %29,34'dür. Adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre il merkezi nüfusu 263.717'dir. Nüfus bakımından en büyük ilçeleri sırasıyla Merkez, Tavşanlı ve Simav'dır (Anonim, 2021). Çizelge 3.2'de 2015-2019 yılları arasında Kütahya ili nüfus bilgileri verilmektedir

Çizelge 3.2 Yıllara göre Kütahya ili nüfus yoğunluğu

Yıllar	Nüfus Yoğunluğu	Ortalama Hane Halkı Sayısı	Toplam Hane Halkı Sayısı	Toplam Nüfus
2015	47,71	3,06	177.471	571.463
2016	47,9	3,03	179.924	573.642
2017	47,78	3	181.660	572.256
2018	48,25	2,98	184.030	577.941
2019	48,36	2,92	187.351	579.257

Kütahya ilinin ekonomisi büyük ölçüde hizmet, tarım ve sanayi sektörlerine dayanmaktadır. Tarım alanları çoğunlukla ilçeler ve ilçelere bağlı bulunan köylerde yoğunlaşmaktadır. Köylerde çoğunlukla geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Tarım ve hayvancılık yapamayanlar ya da bunlardan az gelir elde edenler şehir merkezine göç etmektedir. Şehir merkezlerinde ise ekonomik geçimlerini; şehir merkezinde bulunan fabrikalarda çalışarak sağlamaktadırlar (Anonim, 2021)

3.1.1.3 Kütahya ili merkez ilçesi orman köyleri

Kütahya Merkez İlçesinde orman bitişiğinde 81, orman içinde 20 olmak üzere toplam 101 orman köyü bulunmaktadır. Köylerde genellikle yaşlı nüfus bulunmaktadır. Genç nüfus okumak ya da çalışmak maksatlı il merkezi ya da yakın çevre illere göç etmektedir. Köylerinin genel geçim kaynakları tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Ancak tarım alanlarından çok fazla verim alınamamaktadır. Orman köylerinde ise bu geçim kaynaklarına ek olarak ormancılık faaliyetlerinden (kesim işi, ağaçlandırma

çalışmaları vs.) elde ettikleri gelirlerde ekonomilerine katkı sağlamaktadır. Köylerin çoğunda sağlık kuruluşu bulunmamaktadır. Köylüler sağlık hizmeti için merkez ilçedeki hastanelere gelmektedir (Anonim, 2021).

3.1.1.4 Araştırma alanındaki orman köylerine yönelik çalışmalar

Bu kısımda Kütahya-Merkez ilçesi içerisine giren köylerin sosyal ve ekonomik yönden gelişmesinin sağlanmasıyla ilgili olarak Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde Orman Genel Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmalarla, Kütahya ili Mahalli İdarelerince yapılan çalışmalardan söz edilecektir.

3.1.1.4.1 Tarım ve Orman Bakanlığınca yapılan çalışmalar

Ormancılık faaliyetlerinde iş kolları açılarak köylülerin buralarda çalışması sağlanmaktadır (Şekil 3.2)

Şekil 3.2. Orman köylerinde ulaşım ve üretimde çalışan köylülere kolaylık sağlanması amacıyla yapılan yol çalışması (Çamdibi Köyü, 2015)

Şekil 3.3. Orman köylerine yapılan ekonomik katkılı ağaçlandırma çalışmaları (Çamdibi Köyü, 2015)

Araştırma alanına giren orman köylerinde Orman Genel Müdürlüğü tarafından ORKÖY faaliyetleri kapsamında projeler hazırlanmaktadır. Bu projeler dışında köyler de ağaçlandırma çalışmaları yapılmakta; köylerin erozyon, sel kontrolü sağlanmakta, ağaçlandırma alanlarında köylülerin istihdam edilmesiyle köylülere ekonomik gelir sağlanmaktadır (Şekil 3.3). Ayrıca köylere yapılan gelir getirici tür ağaçlandırmaları sayesinde tüm köy halkının ekonomisine katkı sağlanmaktadır (Şekil 3.4)

Şekil 3.4. Gelir getirici tür olarak ceviz ağaçlandırma çalışmaları (Çamdibi Köyü, 2015)

Köylülerin kullanmakta olduğu orman yollarına bakım yapılmakta; köylülerin çalıştığı ormanlık alanlara ya da orman içerisindeki mera ya da kendi arazilerine ulaşımlarının kolayca sağlanması için çalışmalar yapılmaktadır. ORKÖY tarafından yapılan projelerle kooperatiflere ormancılık çalışmalarında kullanmak üzere araçlar verilmektedir (Şekil 3.5).

Şekil 3.5. Kooperatif kredi desteklemesi ile edinilen traktör (Kütahya ili)

Köylerde arıcılık yapmak isteyenlere ormanlık alanlarda belirlenen yerlerde kovanlarını koyarak arıcık faaliyetlerini gerçekleştirmelerine yardımcı olunmaktadır. Belirli alanlarda Bal Ormanları kurularak arıcılığın yaygınlaştırılması ve kolaylaştırılması sağlanmaktadır (Şekil 3.6).

Şekil 3.6. Orman köylerinde arıcılık desteklemeleri (Kütahya ili)

Köylülerin orman işlerinde çalışabilmesi için sahip olması gereken Mesleki Yeterlilik Belgeleri, Ağaç Kesme ve Boylama Operatörü belgelerinin alınabilmesi için Orman Genel Müdürlüğü taşra teşkilatınca köylerde eğitimler verilmektedir (Şekil 3.7) Bu eğitimler sonunda eğitime katılan kişilere sertifikalar verilmekte ve bu sertifikalarla köylüler ormancılık faaliyetlerinde çalışabilmektedirler (Şekil 3.8).

Şekil 3.7. Köylerde verilen ağaç kesme ve boylama operatörlüğü (Akbo) eğitim semineri (Çamdibi Köyü, 2015)

Şekil 3.8. Akbo eğitimlerinin uygulaması (Çamdibi Köyü, 2015)

Son yıllarda giderek artan fidan dikme farkındalığı neticesinde illerin gereksinimi olan fidanların üretimi için Orman Genel Müdürlüğünce ormanlık alanlarda fidanlıklar tesis edilmektedir. Toprağın, iklimin ve arazinin elverdiği alanlarda fidanlıklar kurularak köylülerin işlendirilmesi sağlanmaktadır. Kurulan fidanlıklarda özellikle kadınların çalıştırılması sağlanarak kadınlarında sosyal ve ekonomik hayatın içerisinde olması ve gelir elde etmeleri sağlanmaktadır.

3.1.1.4.2 Kütahya-merkez ilçesinde uygulanan ORKÖY faaliyetleri

Araştırma alanında ORKÖY tarafından süt sığırcılığı, besi sığırcılığı, süt koyunculuğu, güneş enerjisi gibi ekonomik ve sosyal nitelikli proje türlerinde krediler verilmiştir (ORKÖY Daire Başkanlığı, 2016)

Besi sığırcılığı

Besi sığırcılığı ferdi krediler grubunda ekonomik nitelikli krediler kısmına girmektedir. Besi sığırcılığında ORKÖY tarafından 10 büyükbaş hayvan kredisi verilmektedir. Bu krediden yararlanan orman köylüleri aldıkları kredilerle kendilerine besi sığırcılığı için hayvan almakta, bu hayvanların yemlerini aldıkları krediler sayesinde temin etmektedirler. Bunun neticesinde aldığı, bakıp, beslediği hayvanın yavrulaması sayesinde sermaye elde eden köylüler bu hayvanlar kesim olgunluğuna geldiğinde satıp gelir elde etmektedirler (Şekil 3.9).

Şekil 3.9. Besi sığırcılığı ile temin edilen sığırlar (Kütahya ili)

Verilen kredilerde ödemesiz dönem bulunmamakla birlikte geri ödeme vade sayısı 5 yıldır. Besi sığırcılığında hayvanın mevcut ağırlığı için gerekli olan hazmolabilir protein ve nişasta değeri, ayrıca günlük ortalama canlı ağırlık artışı için gerekli olan hazmolabilir protein ve nişasta değeri belirtilir ve buna göre rasyonlar hazırlanmaktadır. Hazırlanan bu rasyonlama ile verilmesi gereken kredi miktarları belirlenmektedir.

Süt sığırcılığı

Süt sığırcılığı da ferdi krediler grubunda ekonomik nitelikli krediler kısmına girmektedir. Süt sığırcılığında ORKÖY tarafından 2 ile 5 baş hayvan kredisi verilmektedir. Süt sığırcılığında 1 yıl ödemesiz dönem bulunmakla birlikte geri ödemesi süresi 6 yıldır. Süt sığırcılığında süt üretimine yönelik hayvanların canlı ağırlıkları, gelişme durumları, günlük süt verimleri, sütteki yağ oranı, gebelik durumları (gebe ise ne kadar sürelik gebe olduğu) ve laktasyon süreleri dikkate alınarak rasyon hazırlanmaktadır. Bu rasyonlama ile verilmesi gereken kredi miktarları hesap edilmektedir (Şekil 3.10).

Süt sığırcılığında verilen krediler sayesinde kredi alan aileler; bu uğraşıyla kendi ev tüketimleri için süt ve süt ürünlerini karşılamakta, aynı zamanda üretilen sütün kooperatiflere ya da süt toplayan firmalara satılmasıyla ek gelir elde edilmektedir. Bu

sayede ailenin işlendirilmesi sağlanmakta, gelir düzeyi düşük olan bireylerin iş sahibi olmaları sağlanmaktadır.

Şekil 3.10. Süt sığırcılığı için edinilen sığırlar (Kütahya ili)

Güneş enerjisi

ORKÖY tarafından verilen sosyal nitelikli kredilerden olan güneş enerjisi kredilerinde; yakıt olarak odunun kullanımının en aza indirgenmesi amaçlanmaktadır. Güneş enerjisi kullanım bakımından çevreye en uygun; temiz ve yenilenebilir bir enerji kaynağıdır. Köylülerin kullanabileceği en ucuz enerji kaynağıdır. Güneş enerji uygulamaları tüm Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de hızla artan bir kullanım alanı oluşmuştur. Güneş enerjisi kullanımı ile köylülerin ihtiyacı olan yakacak odun ihtiyacı için ağaç kesilmesine gerek kalmadan ormana olan baskıyı azaltmaktadır. Güneş enerjisi ile kredi vermede; krediyi almaya hak kazanan köylüler evlerine güneş paneli sistemlerini kurdurmakta ve özellikle su ısıtmada büyük kolaylıklar sağlamaktadır (Şekil 3.11).

Şekil 3.11. Güneş enerji kredisi ile güneş paneli kurulan köy evi (Kütahya ili)

3.1.1.4.3 Mahalli idarelerce yapılan çalışmalar

Araştırma alanına giren orman köylerinde İl Özel İdaresince köylerin şehir merkezi ve diğer köylerle olan yol bağlantıları yapılmaktadır. Her sene İl Özel İdaresinde bu yolların gerekli olan kısımlarında yenileme çalışmaları yapılmaktadır. Köylerin temiz su kaynaklarından yararlanabilmeleri için su kaynağından köy içine kadar su isale hatları yapım işleri yapılmaktadır. Özel İdare birliğince köylere gerek orman yangınlarında, gerek anız yangınlarında, gerekse köyün ortak alanlarında ihtiyaç duyulan yerlerde sulama maksatlı sulama tankerleri verilmektedir.

Yine İl Özel İdare Birliğince köylerin temizlik işlerinin yürütülmesi maksatlı çöp konteynerleri verilmekte ve belli aralıklarla bu konteynerler İl Özel İdare ekiplerince temizlenmektedir. Köylerin bağlı bulunduğu İlçe Kaymakamlıklarınca köylerin çehresinin değiştirilmesi ve geliştirilmesi maksatlı köylere rekreasyonel çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar kapsamında köy alanlarının düzenlenmesi, park ve bahçe yapımı gibi çalışmalar yapılmaktadır. Köylerin bağlı bulunduğu İl veya İlçe Belediyelerince köy mezarlıklarının düzenlenmesi işlemleri (mezarlık etrafına duvar çekilmesi, mezarlık giriş-çıkış kapılarının yapılması vb.) yapılmaktadır.

Köylerin bağlı bulunduğu İl veya İlçe Tarım Müdürlüklerince; köylerdeki hayvanların veteriner kontrolleri yapılmakta, hayvanların aşılamaları ve küpeleme iş ve işlemleri yürütülmektedir. Yine Tarım Müdürlüklerince köylülerin ürettikleri tarımsal ürünlerin değerlendirilmesi yapılmakta, Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) ile olan bağlantının kurulmasında yardımcı olunmaktadır. Çiftçilere tarım ve hayvancılık alanında eğitimler verilmekte ve köylülerin bilinçlendirilmesi sağlanmaktadır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Çalışma literatür ve alan araştırmalarına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması sırasında konu ile ilgili daha önce yapılmış çalışmaların yanında, konuyla ilgili resmi kurumlardan veriler toplanmıştır. Alan araştırmasında ise, köylerle ilgili muhtarlar ile yapılan görüşmeler, araştırma konusunu oluşturan şefliklerde yer alan köylerde ORKÖY projelerinden faydalanan hanelere yönelik anket formlarının hazırlanması ve değerlendirmeye alınması aşamaları izlenmiştir.

3.2.1 Literatür ve araştırmanın tasarımı

Çalışmanın ilk kısmında kalkınma ve kırsal kalkınma kavramlarına değinilmiş, araştırmaya yönelik problem, amaç ve önem alt başlıklarıyla Türkiye'deki orman kaynaklarının güncel durumu, orman köyü ve orman köylüsü ile ilgili kavramsal çerçeve ve orman köylerine yönelik genel bilgilere yer verilmiştir. Bu aşamada literatür taraması yapılmış ve devletin resmi kurumlarının yayınlamış olduğu istatistiklerden faydalanılarak derlenen veriler tablolar halinde sunulmuştur. ORKÖY'ün tarihçesi, amaç ve görevleri, çalışmaları, projeleri hakkında literatür kaynaklı bilgilere yer verilmiştir. Bu kısımda çalışmanın amacı ve önemi ortaya konmuştur. Çalışma bir alan araştırması olarak gerçekleştirilmiş olsa da alan araştırmasının aşamalarına geçmeden önce tez çalışma konusuyla ilgili bir literatür taraması yapılmıştır. Çalışmanın bir sonraki kısmında, daha önce benzer çalışmalar yapan yazarlar tespit edilerek bu yapılan çalışmalar özet halinde sunulmuştur.

Çalışmanın literatür kısmından sonra araştırma bulguları bölümünde ise alandan toplanan verilerin analizi ve değerlendirmesi yapılarak konuyla ilgili diğer çalışmaların elde etmiş olduğu sonuçlarla kıyaslamalara ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

3.2.2 Anketlerin hazırlanması ve uygulanması

Anketler oluşturulurken daha önce yapılmış çalışmalardan da yararlanılmış ve araştırmanın amaçlarına göre yeni sorular da ilave edilmiştir. Soru kâğıtları devamlı köylerde yaşayan hane reislerine uygulanmıştır. Sorular genel olarak kapalı uçlu sorular şeklinde olup seçenekler kodlamada kolaylık olması açısından numaralandırılmıştır. Bunun yanında bazı sorular açlık uçlu olarak bırakılmıştır. En son aşamada veriler bilgisayara girilmiş ve analizi yapılmıştır.

Katılımcı anket formu 4 bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde hane reisleri ve diğer hane üyelerine ait demografik bilgilerine yönelik sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde hanenin ekonomik yapısını öğrenmeye yönelik sorular sorulmuştur. Üçüncü bölümde yer alan sorular hanenin fiziksel yapı ve olanaklarını öğrenmeye yöneliktir. Anket formunun son bölümünde ise katılımcılara kendileri ve diğer hane üyelerinin ormanla ve orman teşkilatıyla olan ilişkilerini ortaya koyacak sorulara yer verilmiştir (EK 1) Anketlerin uygulanmasında çok büyük sıkıntılarla karşılaşılmamıştır. Birçok alan çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da sorular içinde gelirle ilgili olan sorulara yönelik cevaplar verilirken hane reislerinin bir kısmında çekingenlik olduğu dikkat çeken bir husus olmuştur. Bu konuda rahatlatıcı olması açısından gelir bilgilerinin bilimsel amaçlarla kullanılacağı veya herhangi bir kuruma verilmeyeceği konusunda hane reislerine telkinde bulunulmuştur.

Örnek Büyüklüğü (n) Formül 1'e göre hesaplanmıştır (Baş, 2008);

$$n = \frac{Nxt^2xPxQ}{(N-1)d^2 + (t^2xPxQ)}$$

Formülde;
N= Ana kütle
P=ölçülmek istenen özelliğin tahmini oranı
Q=1-P
t=%95 güven düzeyi (1,96)
d=hata payı (0,05)

Yapılan hesaplamaya göre; %95 güvenilirlik aralığında, merkez ilçesi sınırları içinde 2010-2019 yılları arasında ORKÖY projelerden faydalanmış olan 32 adet orman köyünde Çizelge 3.1'e göre, proje türüne göre toplam faydalanan sayıları kullanılarak Formül 1 yardımıyla her proje türü için minimum katılımcı sayısı hesaplanmıştır. *Süt sığırcılığı* projesinden faydalanan toplam 126 kişi söz konusudur. Buna göre;

$$n = \frac{131x1{,}96^2x0{,}9x0{,}1}{(131-1)0.05^2 + (1{,}96^2x0{,}9x0{,}1)} = 68$$

Besi sığırcılığı projesinden faydalanan toplam 28 kişi bulunmaktadır. Buna göre;

$$n = \frac{28x1{,}96^2x0{,}9x0{,}1}{(28-1)0.05^2 + (1{,}96^2x0{,}9x0{,}1)} = 24$$

Güneş enerjisi projesinden faydalanan toplam kişi sayısı 103 kişidir. Buna göre;

$$n = \frac{103x1{,}96^2x0{,}9x0{,}1}{(103-1)0.05^2 + (1{,}96^2x0{,}9x0{,}1)} = 59$$

Olmak üzere toplam 151 kişi ile anket yapılması planlanmıştır. Eksik ve hatalı anket formları olabileceği düşünülerek ve daha güvenilir sonuçlar elde edilmesi amacıyla bu sayı ulaşılabilen durumda olan proje faydalanıcılarıyla artırılmak istenmiştir. Bu bağlamda yapılan görüşmelerle birlikte anket yapılacak kişi sayısı, süt sığırcılığı projesinden faydalanalar için 105 kişiye çıkarılmıştır. Besi sığırcılığı projesinden

faydalanan 23 kişiye ve güneş enerjisi projesinden ise faydalanan 51 kişiye ulaşılabilmiş ve toplamda 179 katılımcı sayısına ulaşılmıştır[3].

3.2.3 Verilerin değerlendirilmesi aşaması

Çalışma sonucunda elde edilen verileri istatistiki açıdan değerlendirmek için SPSS 16.0 (Statistical Package for Social Sicence) paket programından faydalanılmıştır. Anket çalışmalarından elde edilen veriler, tanımlayıcı istatistikler, oransal dağılım olarak ayrı başlıklar halinde sunulmuştur. Ayrıca ki-kare testi bağımsızlık testi ile aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olan/olmayan değişkenlere yönelik değerlendirmeler yapılmıştır. Aralarında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunan değişkenler arasındaki ilişkinin gücünü belirlemek için ise Cramer's V ve Gamma ilişki katsayılarından yararlanılmıştır.

3.2.3.1 Frekans ve yüzde dağılımı

Tanımlayıcı istatistikte amaç, tek başlarına üniteler için bilgi vermesine karşın populasyon hakkında bilgi vermeyen veya çok sınırlı bilgi veren verileri uygun metotlar kullanarak değerlendirmek, özetlemek, kolay anlaşılır hâle getirmek ve yorumlayarak sonuç çıkarabilmektir. Bu amaçla kullanılan farklı istatistik yöntemlerinden biri de görsel özellik taşıyan yöntemlerden olan frekans tablolarıdır. Frekans tabloları satır ve sütunlardan oluşan yapılardır. Bu tablolarda incelenen değişkene ait sınıflar (alt gruplar, kategoriler) ile bu sınıflara ait frekans, nispi (oransal) frekans ve gerektiğinde eklemeli frekans ve eklemeli nispi frekans ölçüleri yer alır. Veriler özetlenirken ağırlıklı olarak iki boyutlu (çapraz tablolar) tablolardan yararlanılmaktadır. Çapraz tablolarda değişkenlerden birinin sınıfları yatay (satır), diğerinin sınıfları düşey (sütun) eksene yerleştirilerek matris oluşturulur (Akbulut, 2020).

[3] Merkez şeflik sınırlarında yer alan Ortaca köyünde 18 kişinin güneş enerjisi projesinden faydalandığı tespit edilmiştir. Ancak pandemi dönemi olması nedeniyle bu kişilerle gerekli görüşmeler yapılamamıştır.

3.2.3.2 Ki-kare bağımsızlık testi

Anket çalışması sonucu elde edilen ham veriler SPSS paket programına işlenmiş ve bu program yardımıyla veriler önce özetlenmiş sonra da çapraz tablolar hazırlanmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo üzerinden yorumlanmıştır. Daha sonra ilişkisi sorgulanan parametreler arasında ilişki olup olmadığını anlamak için ki-kare testi yapılmıştır. Çalışmada önem düzeyi 0,05 olarak kullanılmıştır.

Ki kare testi yapılırken şu hipotezler kullanılmıştır:

H_0: İlişkisi sorgulanan iki parametre arasında bir ilişki yoktur (Bağımsızdır)
H_1: İlişkisi sorgulanan iki parametre arasında bir ilişki vardır (Bağımlıdır)

Başkent ve ark.(2005)'e göre;

1. Herhangi bir gözün beklenen frekansı beşten küçük ise *Fisher*'in *Kesin ki-kare formülü*,
2. Herhangi bir gözün gözlenen frekansı 25'den küçük ise *Süreklilik* veya *Yates Düzeltmeli ki-kare formülü*
3. İlk iki seçeneğin gerçekleşmemesi durumunda ise *Pearson'un ki-kare formülü* uygulanmaktadır. Çapraz tablonun çok gözlü olması durumunda ise;
4. Toplam göz sayısının %20'si veya daha az sayıda gözün beklenen frekansının beşten az olması durumunda *Pearson'un ki-kare formülü*, bu durumun gerçekleşmemesi durumunda da,
5. İlgili sütun veya satırlar birleştirilerek *Pearson'un ki-kare formülü* ya da G istatistiği kullanılmaktadır

3.2.3.3 Korelasyon (İlişki katsayısı)

Basit korelasyon, iki değişken arasındaki ilişkinin büyüklüğünü, yönünü ve önemliliğini ortaya koyan yöntemdir. Korelasyon analizinde veri setinde yer alan X ve Y'nin bağımlı ya da bağımsız değişken olmaları dikkate alınmaz. İki değişken arasındaki ilişkinin düzeyi korelasyon katsayısı ile hesaplanır. Özdamar (2002)'ye göre; iki değişken arasındaki ilişki düzeyini ve yönünü belirlemeye yardımcı olan yönteme ise korelasyon

analizi denir. İlişki katsayıları değişkenlerin ölçme düzeylerine ve değişkenlerin dağılımlarının normal olup olmamasına göre farklılık göstermektedir. Çalışmamızda elde edilen veriler *kategorik* olduğu için ilişki düzeylerinin belirlenmesinde Cramer's V katsayısı ve Gamma ilişki katsayısı kullanılmıştır.

3.2.3.3.1 Cramer's V ilişki katsayısı

Değişkenlerin her ikisi de nitel türden ve ölçme düzeyleri sınıflama veya bir değişken nitel türden ölçme düzeyi sınıflama iken diğer değişken nitel/nicel türden fakat ölçme düzeyi sıralama olduğunda bu iki değişken arasındaki ilişki hakkında bilgi veren ilişki katsayısına Cramer'in ilişki katsayısı denir. $0 \leq v \leq 1$ dir. Eğer $v = 0$ ise iki değişken arasında ilişki yoktur, $v = 1$ ise iki değişken arasında tam ilişki vardır. 2x2 boyutlu tablolarda, Cramer'in V katsayısı Phi (Φ)katsayısına dönüşür (Bryman ve Cramer, 2005).

3.2.3.3.2 Gamma ilişki katsayısı

İki değişkenin de sıralama düzeyinde ölçüldüğü durumda bu değişkenler arasındaki ilişki hakkında bilgi veren ilişki katsayısına gamma ilişki katsayısı denir. Daima $-1 \leq \gamma \leq 1$ dir. Eğer; $\gamma < 0$ ise değişkenler arasında ters yönde ilişki vardır, $\gamma > 0$ ise değişkenler arasında aynı yönde ilişki vardır ve $\gamma = 0$ ise değişkenler arasında ilişki yoktur şeklinde değerlendirilir (Karagöz, 2010). Phi ve Cramer'in V katsayısna ait ilişki gücü aralıkları Çizelge 3.3'de verilmiştir (Akoğlu, 2018). Çizelge 3.4'de ise Lambda ve Gamma katsayıları için ilişki gücü aralıkları verilmiştir

Çizelge 3.3. Phi ve Cramer'in V katsayısna ait ilişki gücü

Phi ve Cramer'in V si	Yorumlama
>0,25	Çok güçlü
>0,15	Güçlü
>0,10	Orta
>0,05	Zayıf
>0	Hiç yok/çok zayıf

Çizelge 3.4. Lambda ve Gamma katsayıları için ilişki gücü

Lambda ve Gamma Katsayısı	**Yorumlama**
±1,00	Çok güçlü
±0.30–0,99	Güçlü
±0,10–0,29	Orta
±0,01–0,09	Zayıf
0.00	Hiç yok/çok zayıf

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmanın bu kısmında katılımcılara yönelik sorulan sorulara ait demografik bilgiler ve ekonomik yapıyla ilgili soruların oransal dağılımları grafiksel olarak gösterilmiştir. Ayrıca, çeşitli sorular arasındaki ilişkilerin durumunun incelendiği ki-kare test yöntemi sonuçlarına da ayrı bir başlık altında yer verilerek değerlendirilmiştir.

4.1. Demografik Bilgiler ve Yüzde Dağılımları

Çalışmanın bu alt başlığında öncelikle Çizelge 4.1'de hane reislerine ait demografik özellikler özetlenmiştir. Bunun yanında Şekil 4.1'den başlayarak yaş grubu, eğitim durumu, medeni durum, sosyal güvence durumu ile hanede yaşayan birey sayısı, haneden göç edenlerin durumu, hane reislerinin göç etmeye bakış açısına yönelik sorulara verilen cevaplara ait yüzde dağılımları verilmiştir.

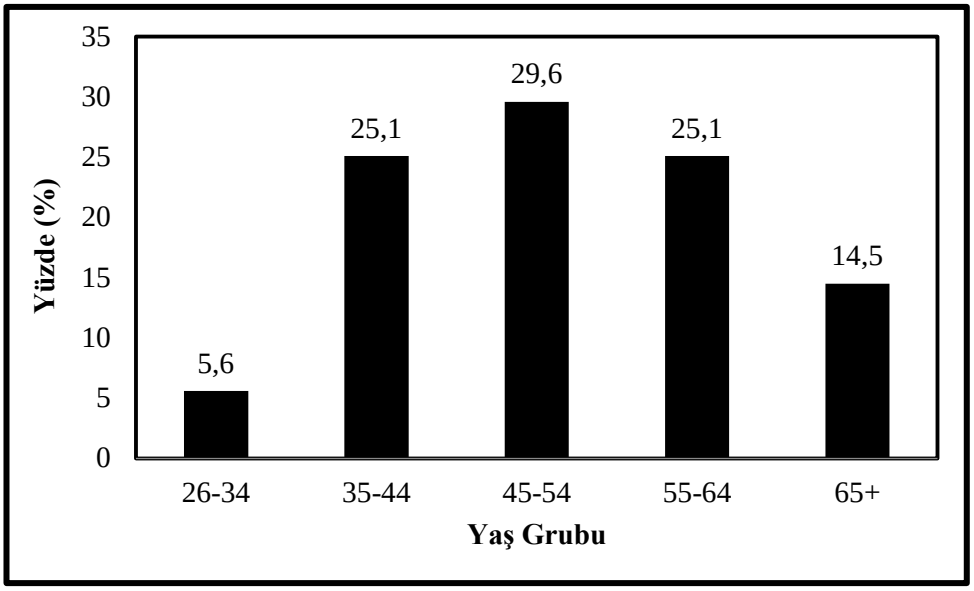
Çizelge 4.1. Hane reislerine ait demografik özellikler

Değişkenler	**Öğeler**	**Ortalama (Standart sapma)**	**%**	**n**
Cinsiyet	Erkek		98,3	176
	Kadın		1,7	3
Yaş		51,16 (11,203)		
Eğitim	Okuryazar değil		11,2	20
	Okuryazar ama okul bitirmemiş		4,5	8
	İlkokul		59,2	106
	Ortaokul		18,4	33
	Lise		6,1	11
	Lisans		0,6	1
Medeni hal	Bekâr		1,7	3
	Evli		93,3	167
	Dul		5,0	9
Yıllık hane geliri		36625,70 TL (13204,511)		
Hanehalkı büyüklüğü		3,37 (1,600)		

n: Örneklem alt küme

Çizelge 4.1'de ankete katılan 179 hane reisine ait çeşitli demografik özelliklere ait ortalama, standart sapma ve yüzde değerlerine yer verilmiştir. Buna göre, ankete katılan hane reislerinin neredeyse tamamına yakını (%98) erkektir. Hane reisleri yaş ortalaması ise 51 olarak hesaplanmıştır. Dünya Sağlık Örgütü'nün güncellemiş olduğu yaş aralıklarına göre (0-17 yaş: ergen; 18-65 yaş: genç; 66-79 yaş: orta yaş ve 80-99 yaş: yaşlı) çalışamaya katılan hane reislerinin yaş ortalaması açısından genç sayılabilecek yaşa aralığında olduğu görülmektedir. Çizelge 4.1'e göre, hane reislerinin büyük kısmı (%77,6) ilköğretim düzeyinde bir eğitime sahiptir. Buna karşılık herhangi bir düzeyde okul bitirme durumu olmayanların oranı ise %15,7'dir. Yine ankete katılan hane reislerinin medeni durumlarına bakıldığında, %93,3'ünün evli olduğu, buna karşılık yalnızca %1,7'lik bir kesimin bekâr olduğu görülmektedir. Hane reislerine sorulan yıllık ortalama gelir sorusuna verilen cevaplar neticesinde yapılan hesaplamaya göre, ortalama yıllık hane reisi geliri 36.625 TL düzeyindedir. Çalışmaya konu olan köylerdeki ortalama hane büyüklüğü değeri ise 3,37 olarak hesaplanmıştır. Hane reislerine ait demografik özelliklere ait yüzde dağılımlarının gösterildiği grafikler Şekil 4.1'den başlayarak verilmiştir.

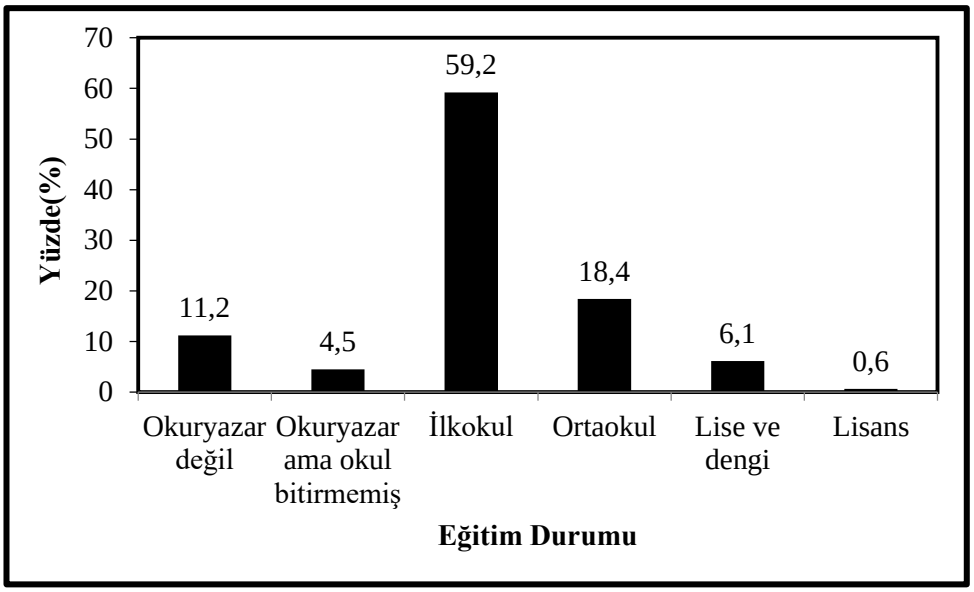
Hane reisleri yaş gruplarının dağılımının verildiği Şekil 4.1'e göre; katılımcıların yaş dağılımının ağırlıklı olarak 35-64 yaş grubu arasında olduğu görülmektedir. Daha ayrıntılı verilecek olursa, 35-44 yaş aralığında olanların oranı %25,1 (45 kişi), 45-54 yaş arlığında olanların oranı %29,6 (53 kişi) ve 55-64 yaş aralığında olan hane reislerinin oranı da %25,1 (45 kişi) şeklindedir. Katılımcı olan hane reisleri arasında 65 yaş ve üzerinde olanların oranı ise %14,5 (26 kişi)'dir. Bulgulara göre, hane reislerinin %85'inin aktif nüfus (15-64 yaş) içinde yer aldığı görülmektedir. Bu durum, Kılıç (2012)'nin çalışmasında katılımcıların %84'ünün, Akçam (2019) ve Soydan (2010) katılımcıların %80'den fazlasının, Usta (2020) göre katılımcıların %78'inin, Önal (2010) katılımcıların %70'inden fazlasının ve Tonyalı (2019) ise katılımcıların tamamının aktif yaş aralığında olduğunu belirttiği çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Bu bulgular, orman işletmesinin normal koşullarda ihtiyaç duyduğu işgücünü çalışmaya seçilen köylerde yaşayan hane halkları arasından karşılayabileceği şeklinde yorumlanabilir. Ancak bulgularımıza göre katılımcıların yalnızca %2'lik bir kısmı hanelerinde orman işiyle uğraşan olduğunu ifade etmiştir (Bkz Şekil 4.13).

Şekil 4.1. Hane reisleri yaş grubu dağılımı

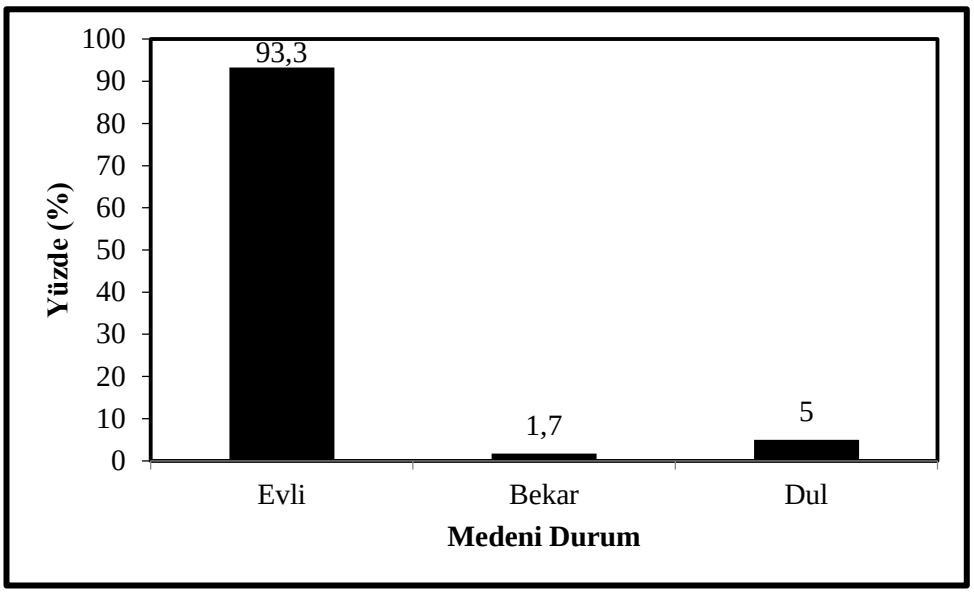
Hane reislerinin eğitim durumlarını gösteren Şekil 4.2'ye göre, katılımcı hane reislerinin yarısından fazlasının ilkokul eğitimli olduğu görülmektedir. Bunun dışında ağırlıklı olarak görülen eğitim durumları sırasıyla ortaokul %18,4 (33kişi) ve okuryazar değil %11,2 (20 kişi) şeklindedir. Şekil 4.2'de verilen oranlara bakıldığında katılımcıların yaklaşık %90'ının okuryazar olduğu görülmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında özellikle son yıllarda emekli olanların da köylere geri dönüşlerinin bir etken olduğu söylemek mümkündür. İlkokul ve ortaokul eğitimli olanların oranı Kılıç (2012)'nin bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Zira yazarın çalışmasında da ilkokul eğitimli olanların oranı %57 iken ortaokul mezunu olduğunu belirtenlerin oranı da %16,7 olarak ifade edilmiştir. Tonyalı (2019)'un çalışmasında da katılımcıların eğitim durumu ilkokul %64 ve ortaokul %21 önceliklidir. Benzer bulgular Akçam, (2019)'un çalışmasında da sunulmuş olup ilkokul mezunu olanların oranı %54 ve ortaokul mezunu olanların oranı ise %20 olarak tespit edilmiştir. Eğitim durumuyla ilgili bir benzer tespit Soydan (2010) ve Önal (2010) çalışmalarında ortaya konmuştur. Buna göre, Soydan (2010)'a göre katılımcıların %74'ü ilkokul ve %12'si de ortaokul mezunu; Önal (2010)'a göre ise katılımcıların %70'i ilkokul ve %13'ü de ortaokul mezunu olarak diğer eğitim grupları içinde öne çıkmaktadır. Eğitim durumuyla ilgili sayılan çalışmalar da dâhil çok farklı bir tespitte bulunan Usta (2020)'ye göre, çalışmaya konu olan köylerde eğitim durumu oldukça yüksektir. İlkokul mezunu %42 ile ilk sırada yer almasına karşın daha sonra gelen eğitim durumu lise mezunu olanların oranı %22,

ortaokul ve lisans mezunu olanların oranı ise %17 olarak belirtilmiştir. Uzun (2010) da çalışmasında katılımcıların ilkokul (%64), lise (%17) ve ortaokul (%12) eğitimli olduklarını belirtmiştir.

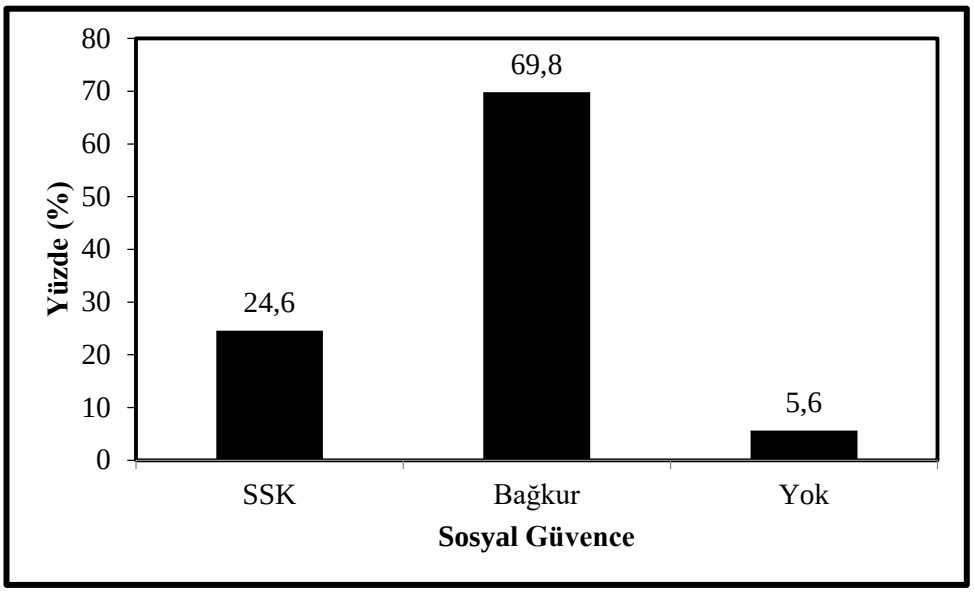
Şekil 4.2. Hane reisleri eğitim durumu

Şekil 4.3'e göre katılımcıların büyük bir çoğunluğunun evli olduğu %93,3 (167 kişi) görülmektedir. Bekâr olanların oranı sadece %1,7 (3 kişi) ve dul olarak yaşamlarını sürdürenlerin oranı da %5 (9 kişi)'dir.

Şekil 4.3. Hane reisleri medeni durumu

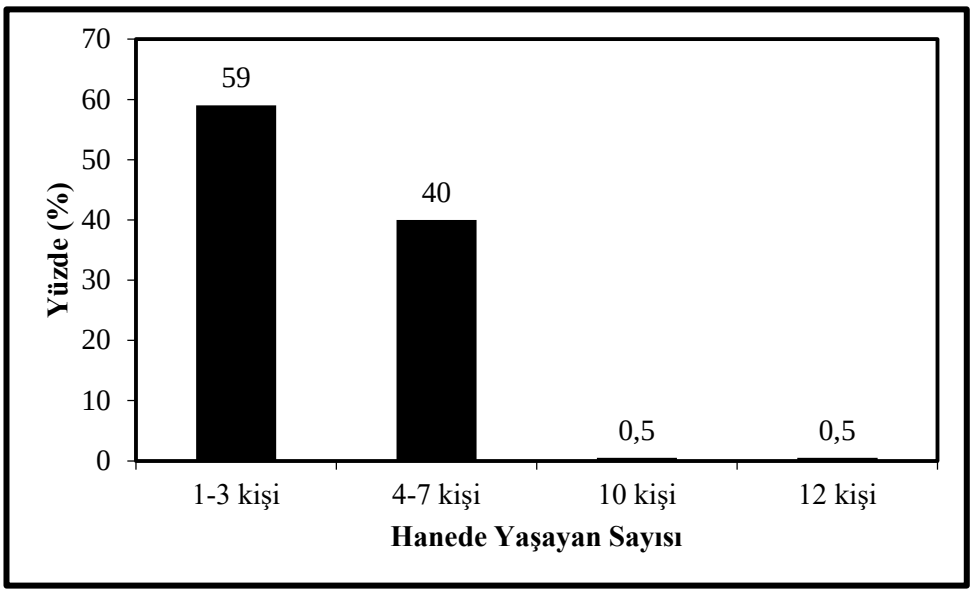
Şekil 4.4'de verilen hane reislerinin sosyal güvence durumları yüzde dağılımına bakıldığında, katılımcı hane reislerinin %69,8 (125 kişi) inin Bağkurlu olduğu; %24,6'sının (44 kişi) Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK) güvenceli olduğu görülmektedir. Herhangi bir sosyal güvencesi olmadığını söyleyen hane reislerinin oranı ise %5,6 (10 kişi) dır. Özsan (2011)'in çalışma bulgularında farklılıklar olduğu görülmektedir. Buna göre, katılımcıların %40'ı Bağkurlu, %31'i emekli sandığı, %5'i ise SSK'lıdır. Sosyal güvence konusunda farklı bir tespitte bulunan Usta (2020)'ye göre katılımcıların yarısından fazlası (%57) SSK, %23'ü emekli sandığı, %16'sı ise Bağkur dan güvenceli olduklarını dile getirmiştir. Uzun (2010) da katılımcıların %85'inin herhangi bir sosyal güvencesi olduğunu belirtmiştir.

Şekil 4.4. Hane reisleri sosyal güvence durumu

Hanede yaşayan kişi sayısı Şekil 4.5'de sunulmuştur. Buna göre, katılımcı hanelerde yaşayan toplam hanehalkı sayısı bakımından 1-3 kişinin yaşadığını söyleyenlerin oranı %59 (105 kişi) ve hanesinde 4-7 kişinin yaşadığını belirtenlerin oranı da %40 (72 kişi) dir. Benzer bir tespiti yapan Nazik (2017) ye göre katılımcıların %64'ü hanelerinde 5-8 kişi yaşadığını %36'sı ise 1-4 kişi yaşamaktadır. Başka bir çalışmada, Akçam (2019)'a göre hanesinde 4-6 kişi yaşadığını belirtenlerin oranı yaklaşık %79 iken 1-3 kişi diyenlerin oranı ise %17'dir. Özsal (2011)'e göre tam tersi katılımcıların %66'sı hanede 1-3 kişi, %34'ü ise 4-6 kişi yaşadığını ifade etmiştir Bu tespitlerden farklı olarak hanede

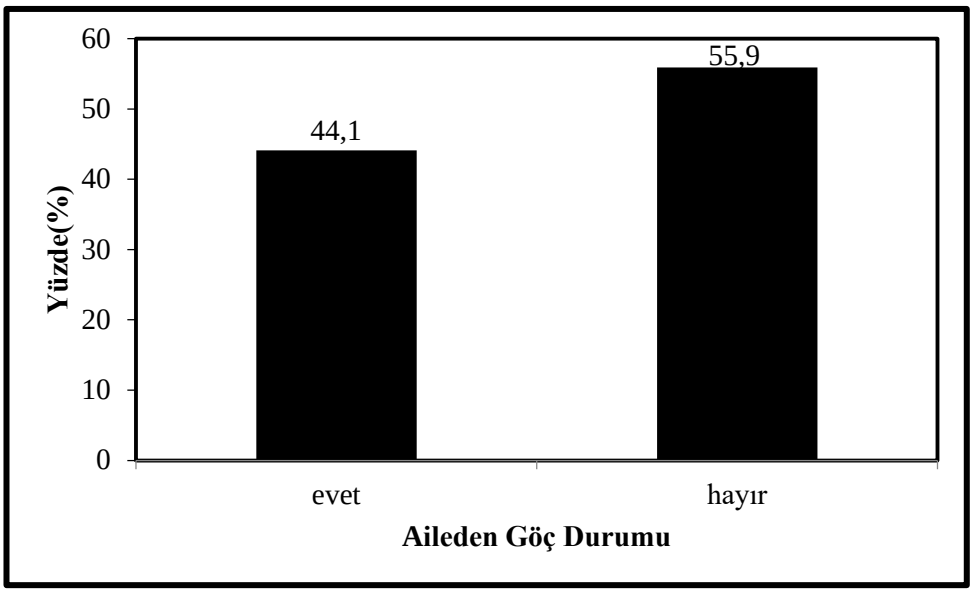
yaşayanlara göre farklı bulgular elde eden çalışmalar da vardır. Bunlardan Kılıç (2012)'e göre hanede yaşayan birey sayısı ortalama 2-4 ve Tonyalı (2019)'a göre ise ortalama 2-5 kişi şeklindedir. Bu farklılığın ortaya çıkmasında köyden kente yaşanan göç olgusunun daha az/daha fazla olması bir faktör olarak görülebilir.

Şekil 4.5. Hanede yaşayan kişi sayısı

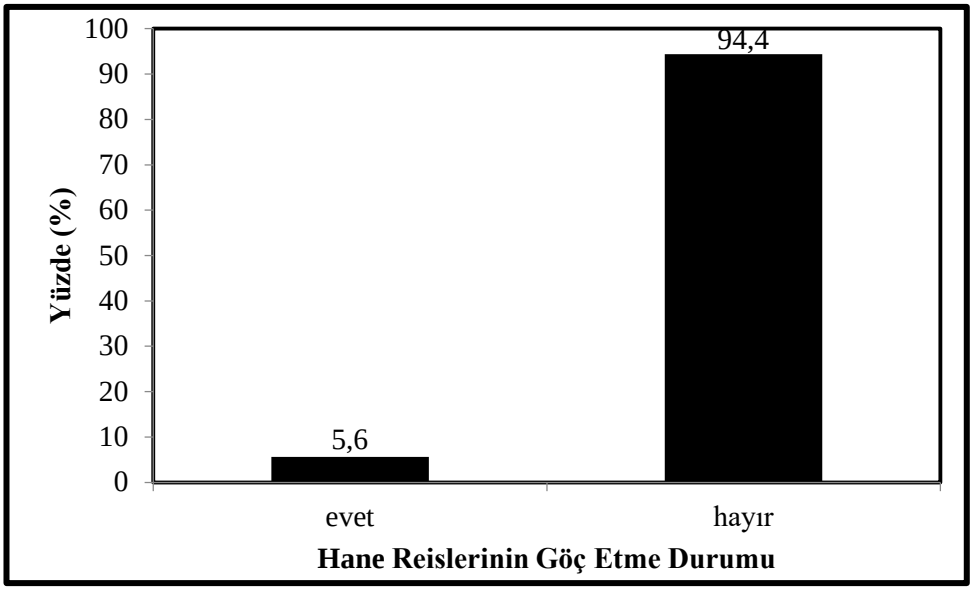
"Aileden göç eden oldu mu?" sorusuna verilen cevaplar ile oluşturulan Şekil 4.6'ya göre, katılımcıların yarıdan fazlası %55,9'u (100 kişi) hanelerinden dışarıya göç edenlerin olmadığını belirtmiştir. Buna karşılık yine katılımcıların %44,1'i (79 kişi) ise hanelerinden bir şekilde göç edenler olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplardan göç edenlerin tamamına yakınının hanenin oğlu ve kızı şeklinde olduğu görülmüştür. Göç nedenlerinin ise yine büyük çoğunluğunun iş imkânları ve evlilik durumu kaynaklı olduğu ifade etmiştir. Benzer bir sonucu çalışmasında ortaya koyan Kılıç (2012) de çalışmasında haneden göç olmadığını belirtenlerin oranını %65 olarak vermiş, orman köylerinden dışarıya olan göçlerin temel kaynağını ekonomik nedenler olarak tespit etmiştir. Benzer bir tespitte bulunan Nazik (2017) ve Özsan (2011) çalışmalarında iş imkânlarının yetersiz olmasından dolayı erkek çocukların yakın kentlere göç ettiğini belirtmiştir. Özsan (2011) çalışmasında katılımcıların bir şekilde göç ettiğini bunun da oransal olarak %33 olduğunu tespit etmiştir. Önal (2010) da katılımcıların %44'ünün hanelerinden büyükşehirlere göçe eden bireyler olduğu

cevabını vermiştir. Göç edenlerin için en önemli neden olarak yine işsizliğin öncelikli neden olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4.6. Aileden göç durumu

Katılımcı hane reislerine kendilerinin de göç etmeyi düşünüp/düşünmediklerini öğrenmek için sorulan soruya verilen cevapların yüzde dağılımını gösteren Şekil 4.7'ye göre, katılımcıların %94,4'ü (169 kişi) göç etmeyi düşünmediklerini belirtmiştir. Göç etmeyi düşünmeyenlerin sayısının fazla olmasının sebebi; yaş olarak genç olmamaları ve buna bağlı olarak uzun süre köyde yaşadıklarından ve uzun süredir kurulu bir düzene sahip olmalarındandır. Orman köyü olmasına karşın temel geçim kaynağı konusunda tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yaygın olması ve bu şekilde geçim olanaklarının artması yanında kentlerde yaşanan istihdam olanaklarının kısıtlı olması da göç etme düşüncesindeki bu olumsuz fikrin ortaya çıkmasında etkili olan unsurlar olarak görülebilir. Önal (2010)'a göre de aile reislerinin göç etmeyi düşünmeme oranı daha yüksek olup oransal olarak %88 olarak tespit edilmiştir. Bu oransal değerin yüksek çıkmasının ise köylülerin orman köylüsü olmaktan memnun olmasını desteklediği ileri sürülmüştür. Bu açıdan çalışmamızda katılımcıların orman köylüsü olmaktan memnun olma durumuyla benzerlik gösterirken hane reislerinin göç etmemesini destekleyen neden olması yönündeki öngörüsü çalışmamızın öngörüsüyle farklılık göstermektedir.

Şekil 4.7. Hane reislerinin göç etme durumu

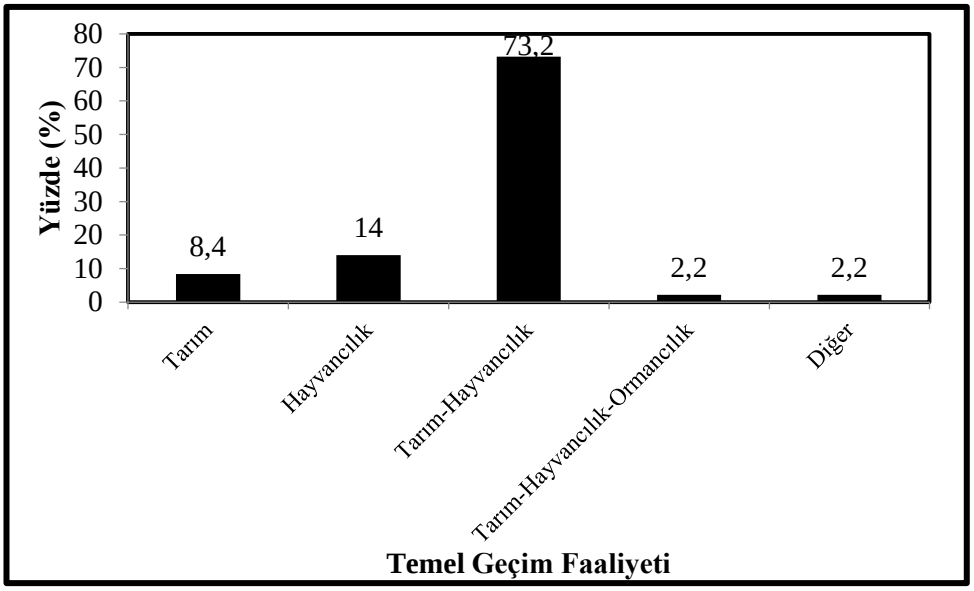
4.2. Ekonomik Yapı ve Ormanla İlişki

Çalışmanın bu başlığı altında katılımcıların temel geçim faaliyetleri, tarım arazisi sahipliği, küçükbaş/büyükbaş hayvan sahipliği, kooperatif üyeliği, ormanla ve teşkilatla ilişki ile ORKÖY faaliyetleriyle ilgili sorulan sorulara katılımcıların vermiş olduğu cevapların yüzde dağılımlarını gösteren şekillere yer verilmiştir.

4.2.1 Temel geçim faaliyeti

Şekil 4.8'e göre, katılımcıların %73,2'si (131 kişi) temel geçim faaliyetlerinin tarım ve hayvancılık üzerine olduğunu ifade etmiştir. Temel geçim faaliyeti olarak sadece hayvancılık diyenlerin oranı %14 (25 kişi) ve sadece tarımsal faaliyetlerle geçimlerini sağlayanların oranı ise %8,4 (15 kişi) dir. Temel geçim faaliyetleri konusunda benzer bulgulara ulaşan Usta (2020)' ye göre, Katılımcıların %68'i tarım ve hayvancılıktan elde edilen ürünleri belirtirken, %28'ide ormancılık faaliyetlerinin geçim kaynağı olduğunu ifade etmiştir. Kılıç (2012) de çalışmasında katılımcıların çoğunluğunun (%56,6) çiftçilikle uğraştığını ifade etmiştir. Ancak ormancılık faaliyetlerinin de haneler arasında gelir kaynağı olarak görüldüğü belirtilmiştir. Soydan (2010) da çalışmasında katılımcı orman köylülerinin %89'unun tarımsal faaliyetlerle geçim sağladığını

belirtmiştir. Bu tespitlerin aksi bir bulguya ulaşan Nazik (2017) ise çalışmasında katılımcıların %54'ünün temel geçim kaynağının ormancılık faaliyetleri olduğunu belirtmiştir. Hayvancılığın da ormancılık faaliyetleri dışında %36'lık bir kesim tarafından temel geçim kaynağı olarak belirttiği de ifade edilmiştir. Benzer bir tespitte ise Özsan (2011), köylülerin temel geçim faaliyetlerinin %40 ile ormancılık ve %39 ile de hayvancılık olarak çeşitlendiğini belirtmiştir. Önal (2010) da katılımcıların %38'inin hayvancılık ve %17'sinin de ormancılık faaliyetlerini temel geçim kaynağı olarak belirtmiştir. Uzun (2010) ise çalışmasında daha farklı bir tespitte bulunmuş ve temel geçim kaynağı olarak katılımcıların yarısından fazlasının (%52) emeklilik maaşı ve işçilik ücreti (%29) ile geçim sağladığını belirtmiştir. Yazar ayrıca tarım ve hayvancılık ve ormancılığın yan faaliyetler olarak geçim kaynağı olduğunu da ifade etmiştir.

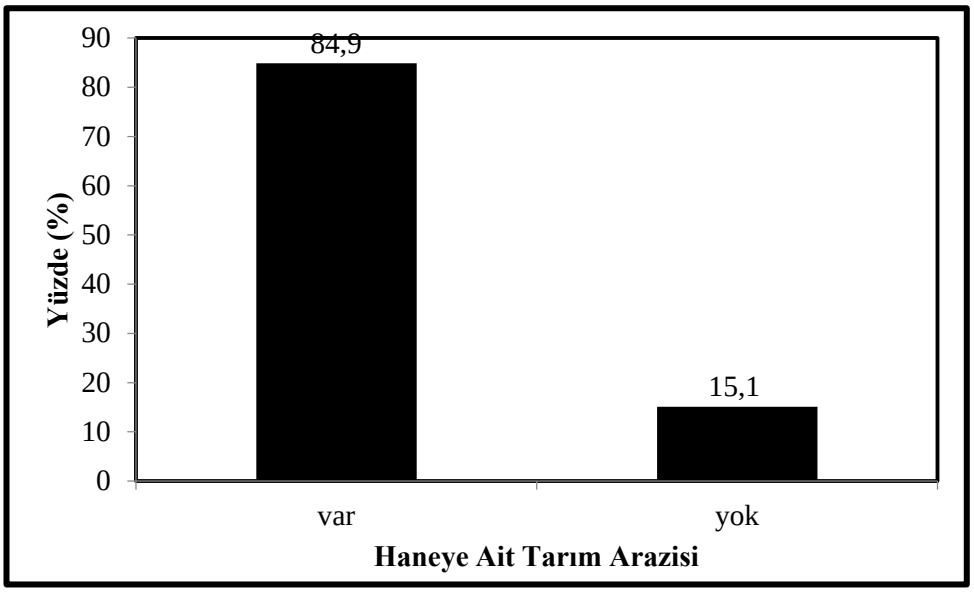

Şekil 4.8. Temel geçim faaliyeti

4.2.2 Haneye ait tarım arazisi

Tarım arazisi sahiplik durumunu gösteren Şekil 4.9'a göre, katılımcıların %84,9'u (152 kişi) tarım arazisine sahip olduğunu ifade etmiştir. Çalışmasında benzer bir tespitte bulunan Uzun (2010) da katılımcıların %98'inin tarım arazisine sahipluğunu belirtmiştir. Buna karşılık, Nazik (2017)'nin çalışma bulgularından biri çalışma alanındaki köylerde tarım arazisinin yeterli olmadığı yönündeki tespiti olmuştur.

Köylülerin kış mevsiminde köy dışında olmalarından dolayı da zaten mevcut arazileriyle de ilgilenemedikleri belirtilmiştir. Benzer şekilde Özsan (2011) de çalışmasında katılımcıların %50'sinin kendine ait arazisi olduğunu ve katılımcıların %57'sinin de arazilerin yetersiz olduğu ve tarımsal faaaliyetle uğraşan köylülerin çoğunun arazi yapısındaki bozukluğun da etkisiyle sadece tüketim amaçlı tarımsal faaliyetlerle uğraştığını ifade etmiştir. Önal (2010) da çalışmasında katılımcıların %90 dan fazlasının arazisi olduğunu ancak bu arazilerin kullanım şeklinin farklı olduğu tespitini yapmıştır.

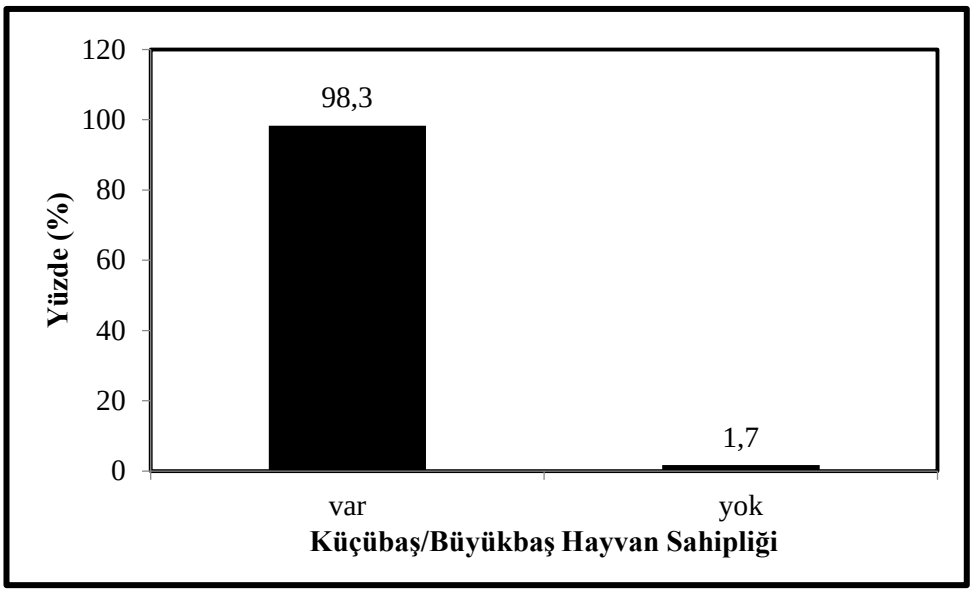

Şekil 4.9. Haneye ait tarım arazisi

4.2.3 Küçükbaş/büyükbaş hayvan sahipliği

Şekil 4.10'da verilen oransal değerlere göre, katılımcı hane reislerinin %98,3'ü (176 kişi) küçükbaş/büyükbaş hayvanı olduğunu söylemiştir. Hayvancılık çalışma alanındaki köyler için temel geçim kaynağı durumundadır. Çiftçiliğin de ekonomik bakımdan yetersiz olması hayvancılık faaliyetini ön plana çıkarmıştır. Benzer bir tespit Nazik (2017) tarafından ortaya konmuştur. Buna göre, yazar çalışmasında katılımcıların %80'ninin küçükbaş/büyükbaş hayvan sahibi olduğunu belirtmiştir. Özsan (2011) de çalışmasında çalışma alanındaki halkın büyük çoğunluğunun küçükbaş/büyükbaş hayvancılık (küçükbaş ağırlıklı) ile uğraştığını belirtmiştir. Uzun (2010)'a göre

katılımcıların %50'si büyükbaş hayvan sahipliği olmadığını, %96'sı da küçükbaş hayvan sahipliğinin söz konusu olmadığını ifade etmiştir.

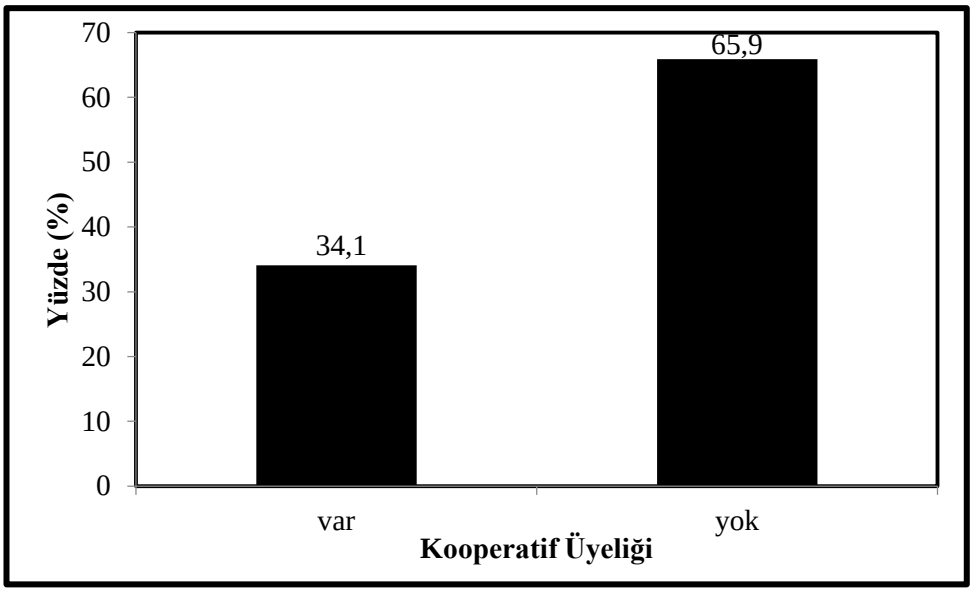

Şekil 4.10. Küçükbaş/büyükbaş hayvan sahipliği

4.2.4 Kooperatif üyeliği

Şekil 4.11'de katılımcıların herhangi bir kooperatife üyelik durumlarını gösteren yüzde değerlerine bakıldığında katılımcıların büyük yarısından fazlasının %65,9'u (118 kişi) herhangi bir kooperatife üye olmadıkları görülmektedir. Kooperatife üye olduğunu belirtenlerin oranı %34,1 (61 kişi) dir. Kooperatife üye olmama konusundaki temel sebep hayır cevabı verenlerin çoğunun bulunduğu yerleşim birimlerinde kooperatif kurulmamış olmasından kaynaklıdır. Köylerinde kooperatif olmasına rağmen üyelik durumu olmadığını belirtenlerin dile getirdiği öncelikli sebep ise kooperatifin kendilerine bir yarar sağlamayacağıdır. Bunun yanında köylülerin yapılan kooperatif kesintilerini ödemek istememeleri, kooperatiflerden sağlanan yardımların fazlasıyla ve faiziyle geri istenmesi ile kooperatif yönetimiyle olan sorunlar da kooperatife üyeliği olumsuz yönde etkileyen faktörler olarak belirtilmiştir. Usta (2020) çalışmasına katılanların yarısının kooperatif üyesi olduğunu dile getirmiştir. Aynı çalışmada katılımcıların %79'u da kooperatiflerin ekonomik açıdan köylülere olumlu bir etkisinin olmadığını belirtmiştir. Bu tespitlerin aksine Kılıç (2012) çalışma alanındaki köylerde

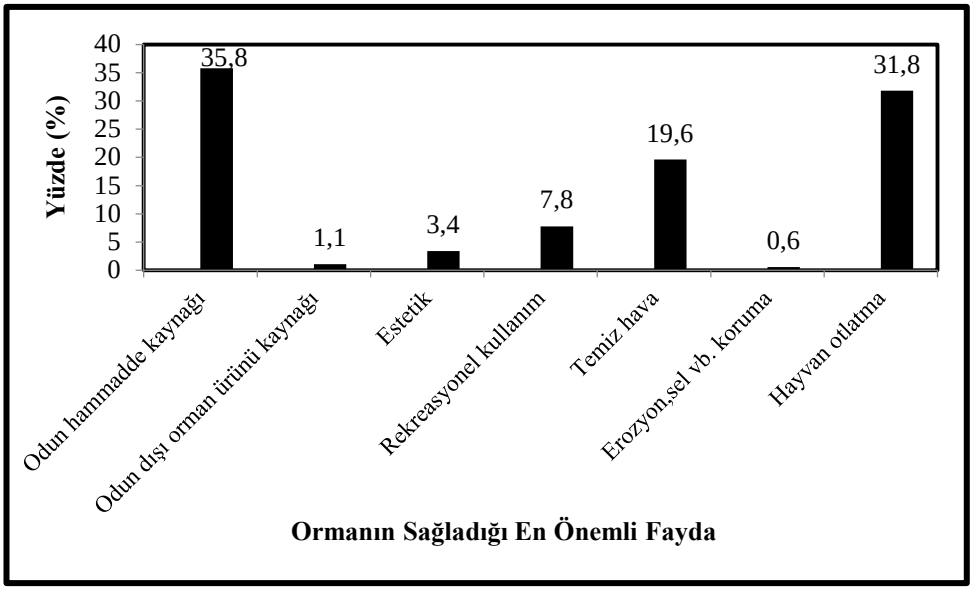
kooperatifleşme olmadığını belirtmiştir. Bunun temel nedeni olarak ise köylülerin çok büyük çoğunluğunun (%94) kooperatifleşmenin herhangi bir fayda sağlamayacağı düşüncesinde olmaları gösterilmiştir.

Şekil 4.11. Kooperatif üyeliği

4.2.5 Ormanın sağladığı en önemli fayda

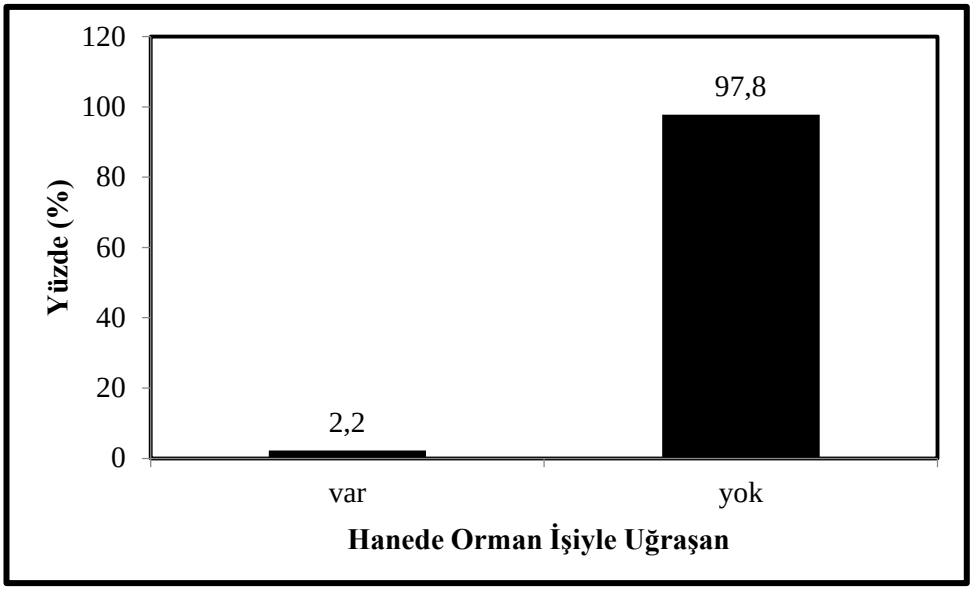
Şekil 4.12'ye göre, katılımcıların ormanlara bakış açısını da ortaya koymuş olan ormanlardan sağlanan en önemli faydanın sorulduğu soruya vermiş oldukları cevaplara göre, katılımcıların %35,8'i (64 kişi) en önemli fayda olarak ormanların odun hammaddesi kaynağı olmasını göstermiştir. Yakın bir oranla katılımcıların %31,8'i (57 kişi) ise ormanların kendilerine hayvan otlatma açısından önemli bir fayda sağladığını ifade etmiştir. Benzer şekilde, Akçam (2019) da çalışmasında katılımcıların ormanların en önemli işlevi olarak odun hammaddesi kaynağı olmasını (%88) göstermiştir. Nazik (2017) ve Özsan (2011) de çalışmalarında katılımcıların çoğunluğunun (%40; %42) ormandan en çok faydalanma şeklinin hayvan otlatma olduğunu tespit etmiştir. Bu bulguların aksine Kılıç (2012) ve Uzun (2010) çalışmalarında köylülerin ormanı öncelikli olarak iş imkânı olarak gördüklerini belirtmiştir. Benzer bir tespit yapan Önal (2010)'un çalışmasına katılanların ormandan sağladığı öncelikli faydalar sırasıyla %31 istihdam, %27 hayvan otlatma ve %25 ile de yapacak/yakacak odun temini şeklindedir.

Şekil 4.12. Ormanın sağladığı en önemli fayda

4.2.6.Hanede orman işiyle uğraşanlar

Katılımcı hane reislerine hanede orman işleriyle uğraşanların olup/olmadığını öğrenmek için sorulan soruya verilen cevapların dağılımını gösteren Şekil 4.13'e göre, katılımcıların neredeyse tamamına yakın bir çoğunluk %97,8 (175 kişi) herhangi bir orman işinde çalışmadığını belirtmiştir. Oturulan köylerin çoğunda ormanlık alan çok fazla olmamakla birlikte mevcut ormanlarında bozuk orman yapısında olmasından dolayı ormancılık işi fazla bulunmamaktadır. Katılımcılar ormancılık faaliyetlerinden elde ettikleri gelirin, sarf ettikleri emeği karşılamamasından yakınmaktadırlar. Üretim faaliyetleri için orman teşkilatının ödediği birim fiyatlar köylülerin ormancılık işlerinde çalışmaları için yeterli gelmemektedir. Çoğu köylünün emekli maaşının olması, çiftçilikten ve hayvancılıktan belirli bir kazanç elde etmeleri orman işlerini külfet olarak görmelerine neden olmaktadır. Bazı orman köylerinde ise adam eksikliğinden dolayı orman işleriyle uğraşılmamaktadır. Köylüler çiftçilikle ve hayvancılıkla zor uğraştıklarını orman işlerinde çalışmaya insan olmadığını belirtmişlerdir. Bunun tam tersi Kılıç (2012)'ye göre, katılımcıların %52'si ormancılık faaliyetlerinin kendileri için önemli bir gelir kaynağı olduğunu ifade etmiştir. Ancak aynı çalışmada ormancılık faaliyetleri için ödenen birim ücretlerin yeterli olmadığını belirtenlerin oranı %77 olarak verilmiştir.

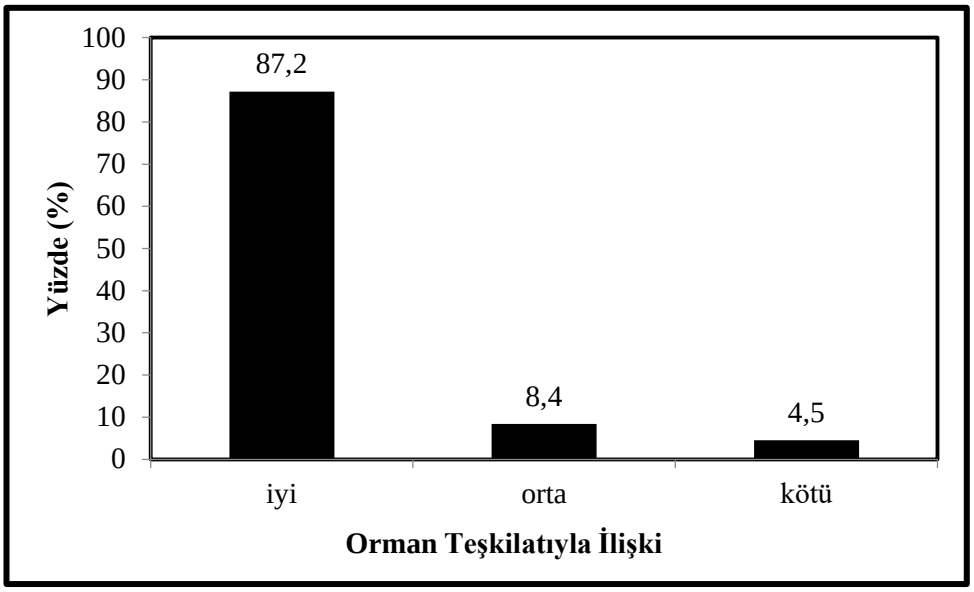

Şekil 4.13. Hanede orman işiyle uğraşma durumu

4.2.7 Orman teşkilatıyla ilişkiler

Şekil 4.14.'de katılımcıların orman teşkilatıyla olan ilişkilerin durumunu ortaya koyulmuştur. Buna göre, katılımcılar ile orman teşkilatı arasında iyi bir ilişki olduğu söylenebilir. Katılımcıların %87,2'si (156 kişi) bu ilişkiyi iyi olarak nitelendirirken %4,5 (8 kişi) lik bir kesim orman teşkilatıyla olan ilişkilerini kötü olarak belirtmiştir. Orman teşkilatıyla ilişkilerin çoğunlukla iyi olarak değerlendirilmesinin sebebi; ormandan çok fazla beklentilerinin olmaması ve bu yüzden fazla münasebet kurulmaması olarak belirtilmiştir. Ayrıca, Orman teşkilatından istenilen en önemli şey kışlık yakacak odunun karşılanmasıdır. Kışlık yakacak odunun karşılanması orman teşkilatıyla ilişkileri iyi olarak nitelendirmektedirler. Orman teşkilatıyla aranın iyi olarak nitelenmesinin bir sebebi de ORKÖY proje kredilerinin hibeli ve faizsiz olarak vadeye bölünerek geri alınmasından da kaynaklanmaktadır. Benzer sonuca ulaşan Önal (2010) da çalışmasında katılımcıların %72'sinin teşkilatla olan ilişkilerinin iyi olduğunu belirtmiştir. Kılıç (2012) da çalışmasında özellikle korunan alanların artmasının kendilerini olumlu etkileyeceği yönünde (%62) görüş bildirmiştir. Ancak yazar bunun en önemli nedenlerinden biri olarak yörede henüz korunan alan mevcut olmayışı ve dolayısıyla da köylülerin orman kaynaklarından faydalanmalarında herhangi bir kısıtlamaya gidilmemiş olmasını göstermiştir. Bununla birlikte katılımcıların %95'inin teşkilatla ilişkilerin iyi olduğu da sunulan bulgulardandır. Nazik (2017) ise çalışmasında

orman işletmesinin kendilerine yapacak ve yakacak odun temin ettiğini, parayla satın alma durumunda ise fiyatı pahalı bulduklarını dile getirmiştir. Yazar ayrıca çalışmasında orman işletmesinin orman köylülerinin yarısından fazlasına istihdam sağladığını da tespit etmiştir. Sayılan çalışmaların aksi yönde bulgular tespit eden bir başka çalışmada Özsan (2011) katılımcıların teşkilatla olan ilişkilerinde %51'lik kesimin sorun yaşamadığını ifade etmiştir.

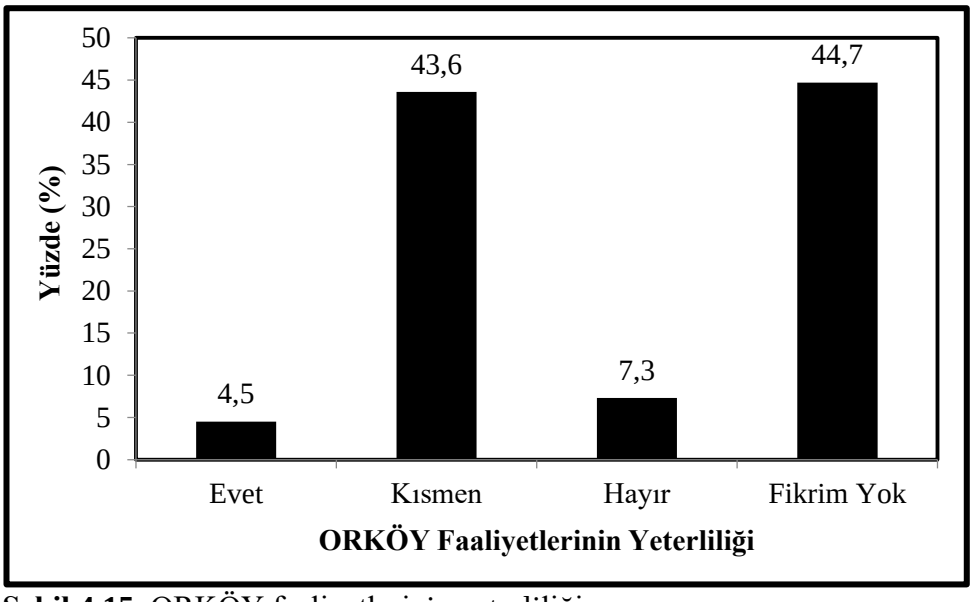

Şekil 4.14. Orman teşkilatıyla ilişki

4.2.8 ORKÖY faaliyetlerinin durumu

Şekil 4.15'e göre, katılımcı hane reislerinin %43,6 (78 kişi)'sı ORKÖY faaliyetlerinin yeterli olup/olmadığıyla ilgili soruya kısmen cevabını verirken, yine yarısına yakın %44,7 (80 kişi) si de fikrim yok cevabını vermiştir. Projelerin kısmen yeterli olduğunu bildirenler genel olarak proje miktarının fazla olmasını isteyenlerdir. Fikir beyan etmeyenler ise krediyi almış olup kullandıktan sonra olsa da olur olmasa da olur mantığıyla hareket edenler şeklinde ağırlıklıdır. ORKÖY faaliyetlerinin yeterli olduğunu düşünenlerin oranı ise yalnızca %4,5 (8 kişi)dir. Genel olarak, ORKÖY projelerinin katkısının olduğunu söyleyenler bu proje kredilerini doğru şekilde kullanabilen köylülerdir. Memnuniyetsizlik dile getirenler ise; kredileri doğru şekilde kullanmayıp verilen kredilerle iş yapamayan ve bunu sonucunda geri ödeme zamanı

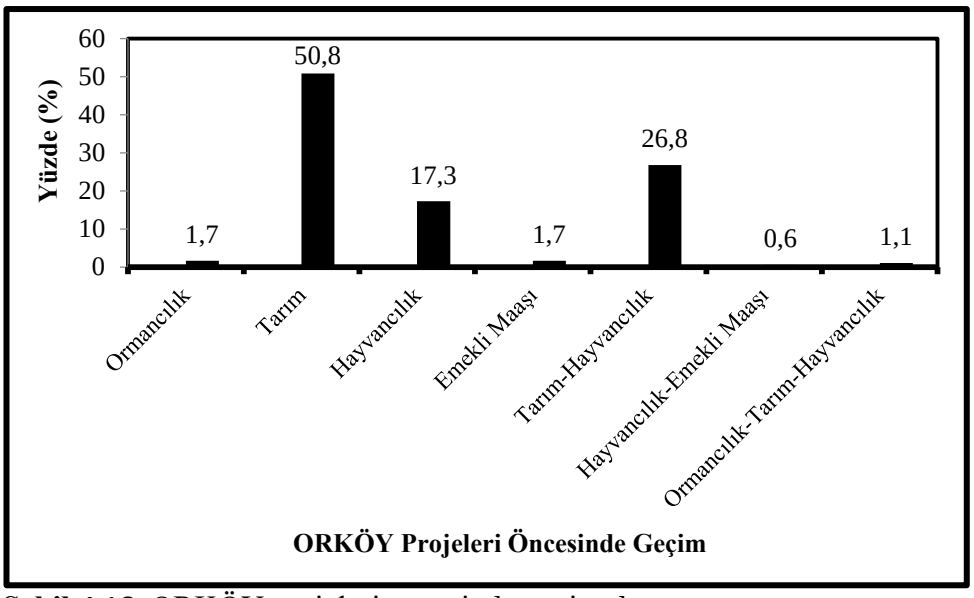
geldiğinde borçlarını ödeyemeyip icra takibine düşenlerdir. Kredilerin az bulunmasının bir sebebi özellikle hayvancılıkla ilgili verilen kredi miktarlarının düşük olması ve az hayvan alınabilmesidir. Köylüler kredi miktarlarının arttırılarak daha fazla hayvan almak istemektedirler. ORKÖY tarafından sağlanan desteklerin çoğu o yöre köylüsünün ihtiyaçları doğrultusunda verilmektedir. Verilen kredilerden köy nüfusuna kayıtlı o köyde ikamet eden (hane başına 1 kişi olacak şekilde) herkes yararlanabilmektedir. Önal (2010) çalışmasında katılımcıların %27'sinin ORKÖY projelerinden memnun olduğunu ve %15'inin de fikir beyan etmediklerini tespit etmiştir. Kısmen yakın neticeleri tespit eden Soydan (2010) da katılımcıların %63'ünün ORKÖY faaliyetlerini yeterli bulduğunu belirtmiştir. Buna karşılık bu tespiti aksi neticeler tespit eden çalışmalar da olmuştur. Kılıç (2012) çalışmasında katılımcıların %92'sinin, Tonyalı (2019) ise katılımcıların %53'ünün o zamana kadar herhangi bir ORKÖY projesinden faydalanmadığını belirtmiştir. Yine Kılıç (2012)'göre, ORKÖY faaliyetlerinin yeterli düzeyde olup/olmadığını öğrenmek için sorulan soruya verilen cevaplarda katılımcıların %92'si yetersiz olarak görüş bildirmiştir. Benzer bir tespitte bulunan Akçam (2019) çalışmasına katılanların yaklaşık %70'inin ORKÖY tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Şekil 4.15. ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliği

4.2.9 ORKÖY projeleri öncesinde hanelerin geçim durumu

Şekil 4.16'da verilen yüzde değerlerine bakıldığında, katılımcıların yarısının %50,8 (91 kişi)'nin ORKÖY projelerinden önce geçimlerini tarım faaliyetleri ile sağladığı görülmektedir. Hayvancılık cevabını verenlerin oranı %17,3 (31 kişi) ve tarım-hayvancılık faaliyetlerini birlikte yaptıklarını ifade edenlerin oranı da %26,8 (48 kişi) dir.

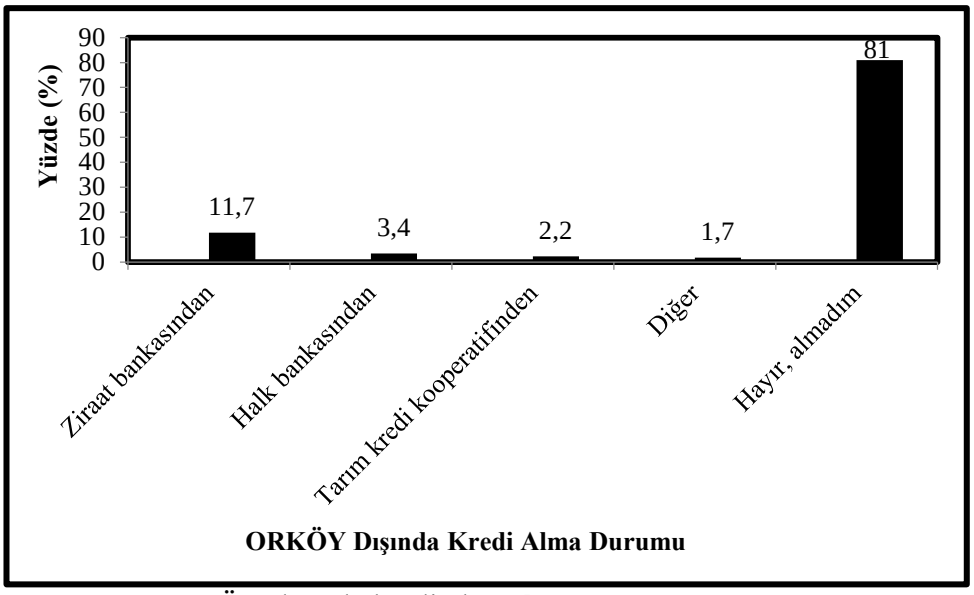

Şekil 4.16. ORKÖY projeleri öncesinde geçim durumu

4.2.10 ORKÖY dışında kredi alma durumu

Şekil 4.17'de sunulan ORKÖY dışında kredi aldınız mı? sorusuna verilen cevaplara göre, katılımcıların %81 (145 kişi)'i ORKÖY dışında herhangi bir kredi almadıklarını ifade etmiştir. Katılımcıların %11,78 (21 kişi) si Ziraat Bankasından, %3,4 (6 kişi) ü de Halk Bankasından kredi aldıklarını belirtmiştir. Farklı bir tespitte bulunan benzer bir çalışmada Akçam (2019) yaklaşık %38'inin kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları tarafından sağlanan tarımsal destek projelerinden faydalandığını belirtmiştir. Soydan (2010) da çalışmasında katılımcıların %50'sinin daha önce ORKÖY kredilerinden faydalandığını bun karşılık %80'inin ise ORKÖY dışında herhangi bir kredi kullanmadığını ifade etmiştir. Aynı şekilde benzer bir tespit yapan Önal (2010) da

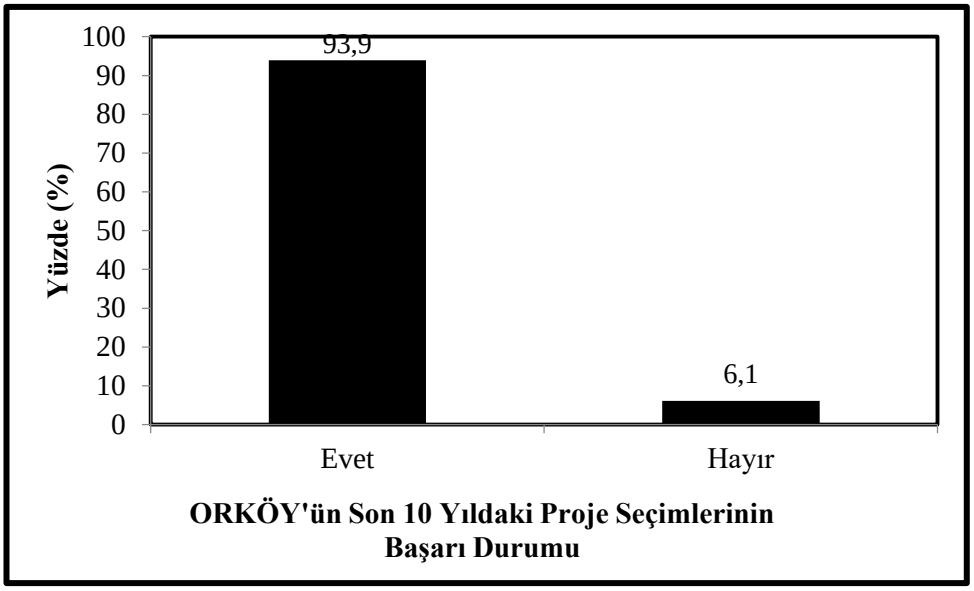
katılımcıların yarısından fazlasının (%52) daha önce ORKÖY kredisi dışında başka bir kredi almadığını belirtmiştir. Kredi alanların aldığı kurum bakımından ise çalışmamızla benzerlik göstermektedir (%73 ile ziraat bankası).

Şekil 4.17. ORKÖY dışında kredi alma durumu

4.2.11 Son 10 yılda ORKÖY projelerinin seçimlerine yönelik görüşler

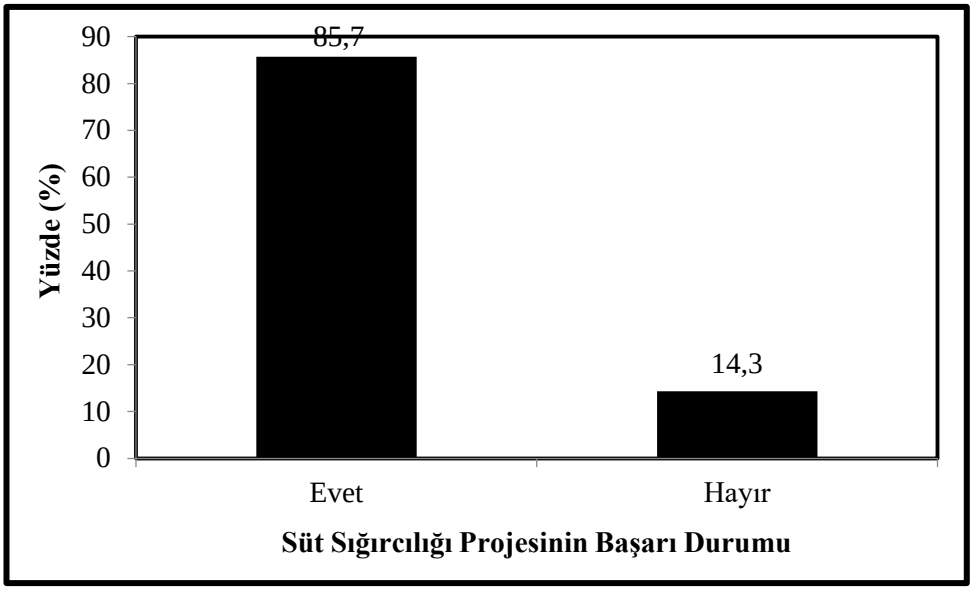
Katılımcılara son 10 yılda köylerinde ORKÖY tarafından sunulan süt/besi sığırcılığı ile güneş enerjisi projelerinin doğru seçim olup/olmadığı sorulmuştur. Alınan cevapların dağılımını gösteren Şekil 4.18'göre, katılımcıların %93,9 (168 kişi)'u seçilen bu projelerin doğru olduğunu belirtmiştir. Proje seçimlerini doğru bulanlar, kredi aldıkları işlerde zaten çalışanlar ve bu kredilerle işlerini biraz daha ilerletebilenlerdir. Hayır diyen kesim ise verilen kredi işleriyle uğraşmayanlar ya da verilen kredilere gerek duymayan kesimdir. Bunlar da başka iş kollarında kredi verilmesinin kendilerine daha fazla yarar olacağını söylemektedir. Önal (2010) da çalışmasında süt sığırcılığı projesinden faydalanan katılımcılara bu projelerin seçiminin doğruluğu konusunda sorular sormuştur. Buna göre, süt sığırcılığı tercihinin doğru olduğunu ifade edenlerin oranı %61 olarak tespit edilmiştir.

Şekil 4.18. Son 10 yıldaki proje seçimlerininin başarı durumu

4.2.12 Süt sığırcılığı projesinin başarı durumu

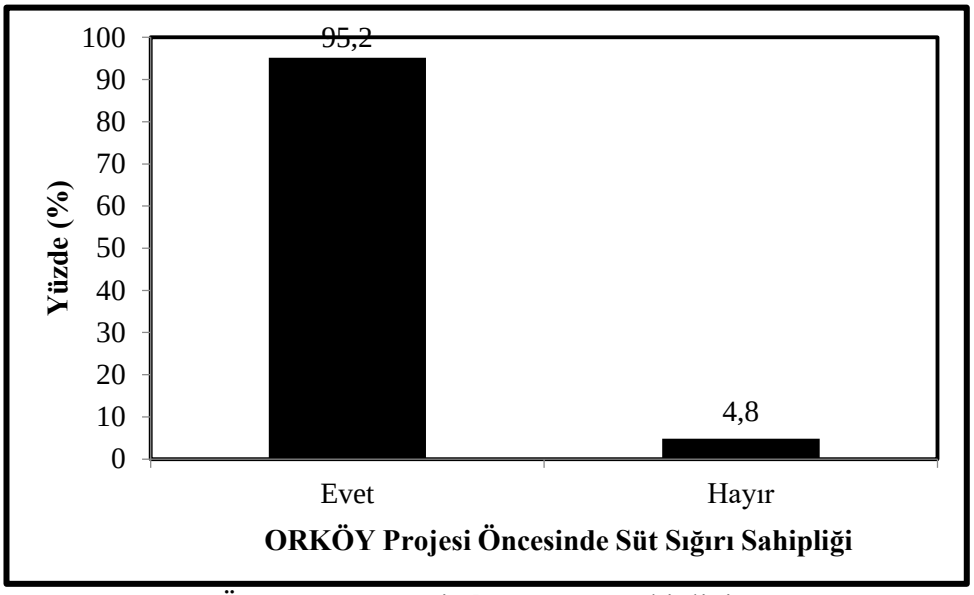
Şekil 4.19'a göre, katılımcıların %85,7'si (90 kişi) ORKÖY tarafından uygulanan süt sığırcılığı projesinin yeterli gelişmeyi gösterdiğini ifade etmiştir. Özsan (2011) çalışmasında süt sığırcılığının istenilen başarıyı göstermediğini belirtmiştir. Bunun da projenin çoğunlukla büyükbaş tahsisiyle ilgili olması, projelerden faydalananların hazır yem satın almak zorunda kalması, elde edilecek hayvansal ürünlerin pazarlanması aşamasındaki yetersizlikler nedeniyle olduğunu ifade etmiştir. Bu soruyla ilgili tam karşıt bir tespitte bulunan Önal (2010)'a göre süt sığırcılığı projesinden faydalananların %56'sı bu projenin yeterli gelişmeyi göstermediğini belirtmiştir. Neden olarak ise, katılımcıların yeterli arazi olmaması nedeniyle hayvanlar için gerekli yemin hazır olarak alınması ve bunun da aşırı bir maliyet olduğunu gösterdiklerini ifade etmiştir.

Şekil 4.19. Süt sığırcılığı projesinin başarı durumu

4.2.13 ORKÖY projesi öncesinde süt sığırı sahipliği

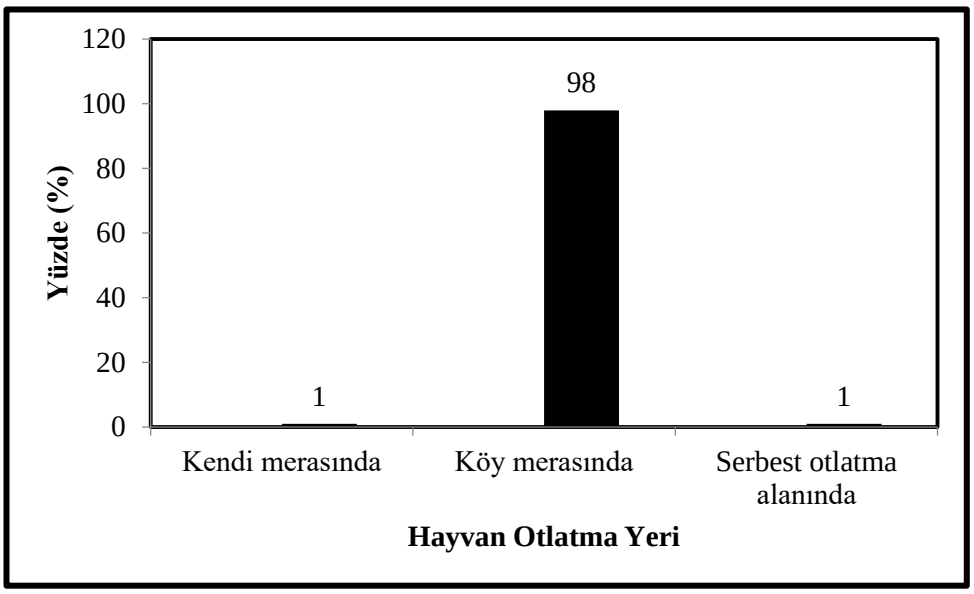
Katılımcıların ORKÖY öncesi süt sığırı sahipliğini gösteren Şekil 4.20'ye göre, katılımcıların %95,2'si (99 kişi) projeden önce de süt sığırına sahip olduklarını belirtmiştir.

Şekil 4.20. ORKÖY projesi öncesinde süt sığırı sahipliği

4.2.14 Hayvanların otlatılması

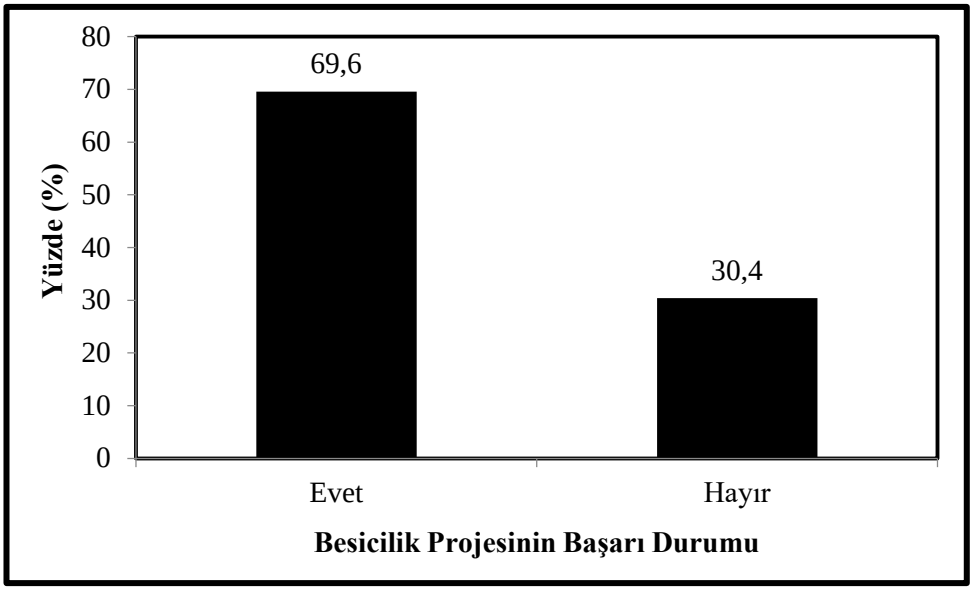
Şekil 4.21'e göre, katılımcıların %98'i (103 kişi) hayvanlarını köy merasında otlattıklarını belirtmiştir. Benzer bir bulguya ulaşan Önal (2010)'a göre katılımcıların %62'si köy meralarının yeterli olduğunu ifade etmiştir. Nazik (2017) çalışmasına katılan orman köylülerinin %40'ının hayvanlarını belli dönemlerde ormanlarda otlattığını belirtmiştir. Bezer şekilde Özsan (2011) de çalışmasında hayvan otlatma alanlarının yetersiz olduğunu ve köylülerin bu nedenle hayvanlarını genel olarak ormanlarda otlattığı şeklinde tespitte bulunmuştur.

Şekil 4.21. Hayvanların otlatıldığı yer

4.2.15 Besicilik projesinin başarısı

Besicilik projesinin başarısıyla ilgili sorulan soruya katılımcıların vermiş olduğu cevapların dağılımının gösterildiği Şekil 4.22'ye göre, katılımcıların %69,6'sı (16 kişi) bu projenin başarıya ulaştığı yönünde görüş bildirmiştir. Özsan (2011) çalışmasında süt sığırcılığı için tespit ettiği bulgular ve nedenlerin besi sığırcılığı içinde aynen geçerli olduğunu belirtmiştir.

Şekil 4.22. Besicilik projesinin başarı durumu

Güneş enerjisi projesiyle ilgili memnuniyet durumunu belirlemek üzere katılıcılara sorulan soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplara göre, katılımcıların tamamı (51 kişi) bu projeden memnun olduklarını dile getirmiştir. Ancak dış piyasada da güneş enerjisi sistemlerinin pazarlanmasıyla ilgili olarak birçok seçenek sunulmaktadır. Bu kadar fazla seçeneğin olması fiyatlarda da rekabeti beraberinde getirmektedir. Güneş enerjisi satan firmaların çoğalması ve bu firmaların kampanyalar-taksitlendirmeler yapması köylüler nezdinde; ORKÖY projesinden yararlanarak güneş enerjisi sistemi yaptırmaktansa dışarıdan bu sistemi yaptırmayı daha cazip bulmaktadır Katılımcıların yine tamamı (51 kişi) güneş enerjisini banyo/mutfak için kullandıklarını ifade etmiştir. Bu bulguyla birebir bir tespitte bulunan Önal (2010) da çalışmasında güneş enerjisi desteği alan 56 katılımcının tamamının projeyi başarılı olarak gördüğünü ve yine tamamının güneş enerjisini banyo/mutfak için kullandıklarını belirtmiştir.

4.3. Ki-Kare Bağımsızlık Testi Sonuçları

Bu alt bölümde belirlenen çeşitli değişkenler ve sorulara verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup/olmadığını öğrenmek için ki-kare bağımsızlık testi uygulanmıştır. Aralarında ilişki aranan sorular ve değişkenler şu şekildedir:

1- Yaş grubu-Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumu
2- Göç etmeyi düşünme-Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumu
3- Yaş grubu-Göç etmeyi düşünme durumu
4- Yaş grubu-Temel geçim faaliyeti
5- Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumu-Ormanın sağladığı en önemli fayda
6- Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumu-Hanede orman işiyle uğraşan bireyin mevcudiyeti
7- Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumu- Başta ormanlar olmak üzere doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu
8- Orman teşkilatıyla ilişki durumu-ORKÖY çalışmalarının yeterliliği
9- ORKÖY çalışmalarının yeterli olması-ORKÖY projesinin geliri artırma durumu
10- ORKÖY desteğinde süt sığırcılığının yeterli gelişmeyi gösterip/gösterememe durumu-ORKÖY projesi öncesi süt sığırı sahipliği
11- ORKÖY desteğinde süt sığırcılığının yeterli gelişmeyi gösterip/gösterememe durumu -Köy meralarının yeterli olma durumu
12- Besicilik projesi başarılı olma durumu-Besi sığırcılığına devam etme durumu
13- Hanedeki kişi sayısı- Araziyi işleyenin kim olduğu
14- Temel geçim faaliyeti-Orman teşkilatı ile ilişki
15- Ormanın sağladığı en önemli fayda- Başta ormanlar olmak üzere doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu
16- Başta ormanlar olmak üzere doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu-Orman teşkilatı ile ilişki

Aralarında ilişki aranan değişkenlerden istatiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilen değişkenlere ait ki-kare bağımsızlık testi sonuçları, çapraz tablolar ve ilişki düzeylerinin gösterildiği tablolar Çizelge 4.2'den başlayarak verilmiştir.

Göç etmeyi düşünme-Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumu

Katılımcılara yöneltilen göç etmeyi düşünür müsünüz? sorusuna verilen cevaplar ile orman köylüsü olmaktan memnun musunuz? sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki söz konusudur ($p<0.05$).

Çizelge 4.2.Göç etme durumu-orman köylüsü memnuniyet durumu çapraz tablo

		Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumu		
		Memnun	Memnun değil	Toplam
Göç etmeyi düşünme durumu	Evet	7	3	10
	Hayır	162	7	169
Toplam		169	10	179

Çizelge 4.2'ye göre, göç etmeyi düşünür müsünüz? sorusuna hayır diyen 169 kişiden 162'si *orman köylüsü olmaktan memnun* olduklarını dile getirmiştir. Göç etmeyi düşünebileceğini ifade eden 10 kişiden 7'si ise yine orman köylüsü olmaktan memnun olduğunu belirtmiştir. Buna karşılık bulgular kısmında daha önce sunulan sonuçlardan birine göre, yüzde dağılımı şeklinde verilen hanede orman işiyle uğraş olup olmadığı sorusuna verilen cevaplara göre katılımcıların %97,8'i (175 kişi) hayır cevabını vermiştir.

Çizelge 4.3.Göç etme durumu-orman köylüsü memnuniyet durumu ilişki düzeyi

	Değer	p
Phi	**-,259**	**,001**
Cramer's V	,259	,001
Veri Sayısı	179	

Çizelge 4.3'e göre, Phi katsayısı (2x2 boyutlu bir tablo olduğu için phi katsayısı dikkate alınmıştır) Φ=-0,259 olarak hesaplanmış olup, phi katsayısına ilişkin önem düzeyi ($p<0,05$) olduğundan değişkenler arasındaki ilişki önemli olup ters yönlü ve çok güçlü bir ilişki söz konusudur.

Yaş grubu-Temel geçim faaliyeti

Katılımcılara ait yaş grupları ile temel geçim faaliyetlerine verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (χ^2_{hesap}:46,303; p<0.05)

Çizelge 4.4. Hane reisi yaş grubu-temel geçim faaliyeti çapraz tablosu

		Temel geçim faaliyeti					Toplam
		Tarım	Hayvancılık	Tarım-Hayvancılık	Tarım-Hayvancılık-Ormancılık	Diğer	
Hane reisi yaş grubu	26-34	1	2	6	1	0	10
	35-44	0	1	43	1	0	45
	45-54	3	5	44	0	1	53
	55-64	6	12	26	1	0	45
	65+	5	5	12	1	3	26
Toplam		15	25	131	4	4	179

Hane reisleri yaş grupları ile hanelerin temel geçim faaliyetlerine ait çapraz tablo Çizelge 4.4'e göre, en fazla dile getirilen geçim faaliyeti *tarım-hayvancılık faaliyetlerinin birlikte olması*dır. Yaş gruplarına göre bakılacak olursa, toplam 53 kişi olan 45-54 yaş grubundan 44 kişi ve toplam 45 kişi olan 35-44 yaş grubundan ise 43 kişi temel geçim faaliyetlerinin *tarım-hayvancılık* olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 4.5. Hane reisi yaş grubu-temel geçim faaliyeti ilişki düzeyi

	Değer	p
Phi	,502	,000
Cramer's V	**,251**	**,000**
Veri Sayısı	179	

Çizelge 4.5'e göre, Cramer'in V katsayısı V=0,251 olarak hesaplanmıştır. Cramer'in V katsayısına ilişkin önem düzeyi (p<0,05) olduğundan %95 güven düzeyinde bu katsayı anlamlıdır. Değişkenler arasında çok güçlü bir ilişki söz konusudur.

Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumu-Ormanın sağladığı en önemli fayda

Katılımcıların orman köylüsü olmaktan memnun musunuz? sorusuna vermiş olduğu cevaplarla ormanın sağladığı ve en önemli görülen fayda cevapları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki söz konusudur (χ^2_{hesap}: 16,090; p< 0,05)

Çizelge 4.6. Orman köylüsü memnuniyet durumu-ormanın sağladığı fayda çapraz tablosu

		Ormanın sağladığı en önemli fayda							Toplam
		Odun hammadde kaynağı	Odun dışı orman ürünü kaynağı	Estetik	Rekreasyonel kullanım	Temiz hava	Erozyon, sel vb. koruma	Hayvan otlatma	
Orman köylüsü olmaktan memnuniyet	Memnun	64	2	6	14	29	1	53	169
	Memnun değil	0	0	0	0	6	0	4	10
Toplam		64	2	6	14	35	1	57	179

Orman köylüsü olmaktan memnun musunuz? sorusuna verilen cevaplarla ormanın sağladığı en önemli faydanın sorulduğu soruya ait çapraz tablonun verildiği Çizelge 4.6'ya göre, orman köylüsü olmaktan memnun olduğunu ifade eden 169 kişiden 64 kişi ormanın sağladığı en önemli fayda olarak *odun hammadde teminini* belirtirken, 53 kişi ise ormanın kendilerine sağladığı en önemli fayda olarak *hayvanları için otlatma alanı* olmasını belirtmiştir.

Çizelge 4.7. Orman köylüsü memnuniyet durumu-ormanın sağladığı fayda ilişki düzeyi

	Değer	p
Phi	,282	,027
Cramer's V	**,282**	**,027**
Veri Sayısı	179	

Çizelge 4.7'ye göre, Cramer'in V katsayısı V=0,282 olarak hesaplanmıştır. Cramer'in V katsayısına ilişkin önem düzeyi (p<0,05) olduğundan %95 güven düzeyinde bu katsayı anlamlıdır. Değişkenler arasında çok güçlü bir ilişki söz konusudur.

Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumu-Başta ormanlar olmak üzere doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu

Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumunu öğrenmeye yönelik sorulan soruya verilen cevaplarla başta ormanlar olmak üzere doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumuyla ilgili verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (χ^2_{hesap}:14,325; p<0,05)

Çizelge 4.8. Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumu- doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu çapraz tablosu

		Ormanlar ve doğal kaynaklardan yeterince faydalanma				Toplam
		Düşünüyor	Kısmen düşünüyor	Düşünmüyor	Fikir yok	
Orman köylüsü olmaktan memnuniyet	Memnun	8	78	7	76	169
	Memnun değil	0	5	3	2	10
Toplam		8	83	10	78	179

Çizelge 4.8'de sunulan orman köylüsü olmaktan memnuniyet sorusuna verilen cevaplarla ormanlar başta olmak üzere doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumuna ilişkin cevaplar arasındaki çapraz tabloya göre, orman köylüsü olmaktan memnun olduğunu belirten 169 kişiden 78'i *kısmen faydalanma* durumları olduğunu belirtmiş, 76 kişi ise ormanlar ve diğer doğal kaynaklardan yeterince faydalanıp/faydalanmama konusunda *fikir beyan edemeyeceklerini* ifade etmiştir.

Çizelge 4.9. Orman köylüsü olmaktan memnuniyet durumu-doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu ilişki düzeyi

	Değer	p
Phi	,271	,004
Cramer's V	**,271**	**,004**
Veri Sayısı	179	

Çizelge 4.9'a göre, Cramer'in V katsayısı V=0,271 olarak hesaplanmıştır. Cramer'in V katsayısına ilişkin önem düzeyi (p<0,05) olduğundan %95 güven düzeyinde bu katsayı anlamlıdır. Değişkenler arasında çok güçlü bir ilişki söz konusudur.

Orman teşkilatıyla ilişki durumu-ORKÖY çalışmalarının yeterliliği

Katılımcıların orman teşkilatıyla ilişkileri sorusuna verdikleri cevaplarla ORKÖY çalışmalarının yeterli olup/olmadığını öğrenmek için sorulan soruya verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır (χ^2_{hesap}:15,576; p<0,05).

Çizelge 4.10. Orman teşkilatıyla ilişki- ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliği çapraz tablosu

		ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliği				Toplam
		Evet	Kısmen	Hayır	Fikir yok	
Orman teşkilatıyla ilişki	İyi	8	66	9	73	156
	Orta	0	11	1	3	15
	Kötü	0	1	3	4	8
Toplam		8	78	13	80	179

Çizelge 4.10'a göre, katılımcılardan 156'sı orman teşkilatıyla aralarındaki ilişkiyi "*iyi*" olarak nitelendirirken ORKÖY faaliyetlerinin yeterli olup/olmadığı konusunda "*kısmen*" cevabını verenlerin sayısı 66'dır. 73 kişi ise bu konuda *fikir beyan edemeyeceklerini* ifade etmiştir. Orman teşkilatıyla ilişkisinin iyi olduğu söyleyenler arasında ORKÖY faaliyetlerinin yeterli olduğu fikrine sahip kişi sayısının sadece 8 kişi olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.11. Orman teşkilatıyla ilişki- ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliği ilişki düzeyi

	Değer	Standardize Hata	T	p
Gamma	**-,100**	,160	-,627	**,531**
Veri Sayısı	179			

Çizelge 4.11'e göre, Gamma katsayısı γ = -0,100 olarak hesaplanmıştır. Buna göre, orman teşkilatıyla ilişkiler sorusuna verilen cevaplarla ORKÖY faaliyetlerinin yeterlilik durumuna verilen cevaplar arasında ters yönlü ilişki önemli olmayıp (p>0,05) bu değişkenler arasında orta düzeyde bir ilişki vardır.

ORKÖY çalışmalarının yeterli olması-ORKÖY projesinin geliri artırma durumu

ORKÖY çalışmalarının yeterli olup/olmadığını öğrenmek için sorulan soruya verilen cevaplarla ORKÖY projesinin geliri artırıp/artırmadığını öğrenmek için sorulan soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki söz konusudur (χ^2_{hesap}:49,179; p<0,05).

Çizelge.4.12.ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliği-ORKÖY projesinin geliri artırması çapraz tablosu

		ORKÖY projesinin geliri artırması		
		Evet	Hayır	Toplam
ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliği	Evet	7	1	8
	Kısmen	74	4	78
	Hayır	10	3	13
	Fikir yok	38	42	80
Toplam		129	50	179

Çizelge 4.12'de katılımcıların ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliği ile ilgili cevaplarıyla ORKÖY projelerinin geliri artırmasına yönelik verilen cevaplar arasındaki çapraz tabloya göre, ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliğiyle ilgili fikir beyan edemeyecek olduğunu belirten toplam 80 kişiden 42'si faydalandıkları ORKÖY projesinin *gelir artırıcı olmadığını*, 38 kişi ise *gelir artırıcı etkisinin olduğunu* belirtmiştir. ORKÖY faaliyetlerinin kısmen yeterli olduğunu belirten toplam 78 kişiden 74'ü ORKÖY projesinin *geliri artırdığını* ifade etmiştir.

Çizelge.4.13.ORKÖY faaliyetlerinin yeterliliği-ORKÖY projesinin geliri artırması ilişki düzeyi

	Değer	p
Phi	,503	,000
Cramer's V	**,503**	**,000**
Veri Sayısı	179	

Çizelge 4.13'e göre, Cramer'in V katsayısı V=0,503 olarak hesaplanmıştır. Cramer'in V katsayısına ilişkin önem düzeyi (p<0,05) olduğundan %95 güven düzeyinde bu katsayı anlamlıdır. Değişkenler arasında çok güçlü bir ilişki söz konusudur.

ORKÖY desteğinde süt sığırcılığının yeterli gelişmeyi gösterip/gösterememe durumu-Köy meralarının yeterli olma durumu

ORKÖY desteğinde süt sığırcılığının yeterli gelişme gösterip/göstermediğini öğrenmek için sorulan soruya verilen cevaplarla, köy meralarının yeterli olup/olmadığını öğrenmek için soruya verilen cevaplar arasında istatiksel olarak anlamlı bir ilişki söz konusudur ($p<0,05$)

Çizelge 4.14.ORKÖY desteğiyle süt sığırcılığının gelişme gösterme durumu-köy merasının yeterli olma durumu çapraz tablosu

		Köy merası		
		Yeterli	Yeterli değil	Toplam
ORKÖY ile süt sığırcılığında gelişme durumu	Evet	80	10	90
	Hayır	3	12	15
Toplam		83	22	105

Çizelge 4.14'de verilen ORKÖY projesiyle süt sığırcılığında yaşanan gelişme durumuyla köy meralarının yeterlilik durumu arasındaki çapraz tabloya göre, Süt sığırcılığının ORKÖY projesiyle daha geliştiğini ifade eden toplam 90 kişiden 80'i köy meralarının *yeterli* olduğunu ifade etmiştir.

Çizelge 4.15.ORKÖY desteğiyle süt sığırcılığının gelişme gösterme durumu-köy merasının yeterli olma durumu ilişki düzeyi

	Değer	p
Phi	**,592**	**,000**
Cramer's V	,592	,000
Veri Sayısı	105	

Çizelge 4.15'e göre, Phi katsayısı (2x2 boyutlu bir tablo olduğu için phi katsayısı dikkate alınmıştır) Φ = 0,592 olarak hesaplanmış olup, phi katsayısına ilişkin önem düzeyi ($p<0,05$) olduğundan değişkenler arasındaki ilişki önemli olup çok güçlü bir ilişki söz konusudur.

Ormanın sağladığı en önemli fayda-Başta ormanlar olmak üzere doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu

Ormandan sağlanan en önemli fayda sorusuna verilen cevaplarla doğal kaynaklardan yeterince faydalanılıyor mu? sorusuna verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki söz konusudur (χ^2_{hesap}:40,791; p<0,05).

Çizelge 4.16. Ormanın sağladığı en önemli fayda- doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu çapraz tablosu

		Ormanlar ve doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu				Toplam
		Düşünüyor	Kısmen düşünüyor	Düşünmüyor	Fikir yok	
Ormanın sağladığı en önemli fayda	Odun hammadde kaynağı	4	22	5	33	64
	Odun dışı orman ürünü kaynağı	0	2	0	0	2
	Estetik	0	6	0	0	6
	Rekreasyonel kullanım	0	14	0	0	14
	Temiz hava	1	15	2	17	35
	Erozyon,sel vb. koruma	0	1	0	0	1
	Hayvan otlatma	3	23	3	28	57
Toplam		8	83	10	78	179

Çizelge 4.16'da ormanın sağladığı en önemli fayda sorusuna verilen cevaplarla ormanlar başta olmak üzere doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumuna verilen cevaplar arasındaki çapraz tabloya göre, ormanın sağladığı en önemli fayda olarak odun hammaddesi kaynağını belirten toplam 64 kişiden 33'ü herhangi *bir fikir beyan edemeyeceklerini* ifade ederken 22 kişi de *kısmen faydalanma durumu* olduğunu düşündüğünü belirtmiştir. Hayvan otlatmayı en önemli fayda olarak gören 57 kişiden 28'i yine *herhangi bir fikir beyan edemeyeceklerini* ifade ederken 23 kişi ise *kısmen faydalanma durumu* olduğunu düşünmektedir.

Çizelge 4.17. Ormanın sağladığı en önemli fayda-doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumu ilişki düzeyi

	Değer	p
Phi	,423	,022
Cramer's V	**,244**	**,022**
Veri Sayısı	179	

Çizelge 4.17'ye göre, Cramer'in V katsayısı V=0,244 olarak hesaplanmıştır. Cramer'in V katsayısına ilişkin önem düzeyi (p<0,05) olduğundan %95 güven düzeyinde bu katsayı anlamlıdır. Değişkenler arasında güçlü bir ilişki söz konusudur.

Çizelge 4.18 ve Çizelge 4.19'da ki-kare bağımsızlık test sonuçları ve ilişkili olan değişkenler arasındaki ilişki düzeyleri toplu olarak gösterilmiştir.

Çizelge 4.18. Ki-kare bağımsızlık testlerine ilişkin sonuçlar

	Ki-kare değeri	Anlamlılık değeri	İlişki durumu
Göç etmeyi düşünme-orman köylüsü olma memnuniyet	-	P= 0.012 (fisher's exact)	İlişki var
Yaş grubu-temel geçim faaliyeti	χ^2_{hesap}:46.303	P= 0.000<0.05	İlişki var
Orman köylüsü olma memnuniyet-ormanın sağladığı en önemli fayda	χ^2_{hesap}: 16.090	P= 0.013<0.05	İlişki var
Orman köylüsü olma memnuniyet-doğal kaynaklardan yeterince faydalanma	χ^2_{hesap}:14.325	P= 0.001<0.05	İlişki var
Orman teşkilatıyla ilişki - ORKÖY çalışmalarının yeterli olması	χ^2_{hesap}:15.576	P= 0,016<0.05	İlişki var
ORKÖY çalışmalarının yeterli olması-ORKÖY projelerinin geliri artırma durumu	χ^2_{hesap}:49.179	P= 0.000<0.05	İlişki var
ORKÖY desteğinde süt sığırcılığının gelişme durumu-köy meralarının yeterliliği	-	P= 0.000 (fisher's exact)	İlişki var
Ormanın sağladığı en önemli fayda-doğal kaynaklardan yeterince faydalanma	χ^2_{hesap}:40.791	P= 0.022<0.05	İlişki var

Çizelge 4.19. Ki-kare bağımsızlık testleri sonuçlarına göre ilişki düzeyleri

	Katsayı	Anlamlılık değeri	İlişki düzeyi
Göç etmeyi düşünme-orman köylüsü olma memnuniyet	Φ= -0.259	P<0.05	Ters yönlü ve çok güçlü
Yaş grubu-temel geçim faaliyeti	V=0.251	P<0.05	Çok güçlü
Orman köylüsü olma memnuniyet-ormanın sağladığı en önemli fayda	V=0.282	P<0.05	Çok güçlü
Orman köylüsü olma memnuniyet-doğal kaynaklardan yeterince faydalanma	V=0.271	P<0.05	Çok güçlü
Orman teşkilatıyla ilişki - ORKÖY çalışmalarının yeterli olması	γ = -0.100	P>0.05	Ters yönlü orta düzey
ORKÖY çalışmalarının yeterli olması-ORKÖY projelerinin geliri artırma durumu	V=0.503	P<0.05	Çok güçlü
ORKÖY desteğinde süt sığırcılığının gelişme durumu-köy meralarının yeterliliği	Φ = 0.592	P<0.05	Çok güçlü
Ormanın sağladığı en önemli fayda-doğal kaynaklardan yeterince faydalanma	V=0.244	P<0.05	Güçlü

Φ: Phi katsayısı (2x2 boyutlu bir tablo olduğu için); γ:Gamma katsayısı; V: Cramer'in V katsayısı

Yapılan ki-kare bağımsızlık testi neticesinde aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilemeyen değişkenler ise şu şekilde özetlenebilir: Yaş grupları değişkeni ile orman köylüsü olmaktan memnun musunuz? sorusuna verilen cevaplar arasında (χ^2_{hesap}: 2,503; p> 0,05), yaş grupları ile göç etmeyi düşünür müsünüz? sorusuna verilen cevaplar arasında (χ^2_{hesap}:49,772; p>0.05), katılımcıların orman köylüsü olmaktan memnun musunuz sorusuna vermiş olduğu cevaplar ile ailede orman işiyle uğraşan olup/olmadığını öğrenmeye yönelik sorulan soruya verilen cevaplara arasında (p>0,05), ORKÖY desteğinde süt sığırcılığının yeterli gelişme gösterip/göstermediğini öğrenmek için sorulan soruya verilen cevaplarla ORKÖY projesi öncesi süt sığırı olup/olmadığını öğrenmek için sorulan soruya verilen cevaplar arasında (p>0,05), katılımcıların besicilik projesinin başarılı olup/olmadığına yönelik vermiş oldukları cevaplarla katılımcıların besiciliğe devam mı? sorusuna vermiş oldukları cevaplar arasında (p>0,05), hanedeki kişi sayısıyla araziyi kimin işlediğini öğrenmek için sorulan soruya verilen cevaplar arasında (χ^2_{hesap}:8,799; p>0,05), Hane reislerinin temel geçim faaliyetlerinin öğrenilmesine yönelik sorulan soruya verdikleri cevaplarla katılımcıların orman teşkilatıyla olan ilişkilerine vermiş oldukları cevaplar arasında (χ^2_{hesap}:10,604; p>0,05), Doğal kaynaklardan yeterince faydalanma durumunun sorulduğu soruya verilen cevaplarla orman teşkilatıyla olan ilişkileri öğrenmeye yönelik sorulan soruya verilen

cevaplar arasında (χ^2_{hesap}:8,853; p>0,05). istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kırsal yerleşim birimleri içerisinde yerleşim yerleri dağılımı, sosyo-ekonomik yapı gibi birçok açıdan diğer köylerden farklı özellikler gösteren orman köyleri ayrı bir çalışma alanı olarak ele alınmaya devam etmektedir. Bakıldığında ekonomik ve toplumsal yaşam bakımından tüm orman köylerinde aynı derecede olmadığı söylenebilir. Orman köyleri genel olarak engebeli araziler de yerleşim göstermekte olup bulundukları yerler itibariyle tarıma elverişli olmayan ya da verimsiz araziler üzerinde yerleşmiş durumdadır. Ekonomilerinin ağırlıklı olarak geçimlik olması, tarımsal faaliyetlerin yetersiz olması, ormancılık faaliyetlerinin genel olarak tek başına yeterli ekonomik getiriyi sağlayamaması nedeniyle geçmişten başlayan ve orman köylülerinin sosyo-ekonomik açıdan diğer kırsal yerleşim birimlerine daha yakın olması için geçmişte başlatılmış ve günümüzde de devam ettirilen birçok yasal ve kurumsal çalışma olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların öncelikli hedeflerinden biri de ormanların içinde ya da bitişiğinde yaşamlarını sürdüren halkla ormanlar arasındaki ilişkinin ormanlar üzerindeki baskıyı azaltacak şekilde düzenlenmesi olmuştur. Ancak yapılan yasal ve kurumsal çalışmalara rağmen bu ilişki olumlu yönde gitmemiştir. Özellikle ekonomik koşullardaki yetersizlikler nedeniyle orman köylerinden özellikle istihdam olanakları nedeniyle göçler yaşanmasının, ormanlardan yasal olmayan şekilde faydalanma ve ormanlar üzerindeki baskının önüne tam olarak geçilememiştir. Bu bağlamda özellikle ORKÖY, geçmişten günümüze orman köylerinin sosyo-ekonomik yetersizliğinin giderilmesinde önemli bir görev üstlenmiş olup halen buna yönelik önemli çalışmalar yapmaya ve orman köylüsüne sosyo-ekonomik açıdan destek olmaya devam etmektedir.

Özellikle son zamanlarda şehirlerde yoğunlaşan nüfusa göre geçim olanaklarının da zorlaşmasıyla birlikte tersine göçlerin yaşanma durumuyla karşı karşıya kalındığı görülmektedir. Sadece iş olanakları nedeniyle değil şehirlerde çalışıp emeklilik durumuna gelenlerin de bir şekilde kentlerden ayrılarak kırsalda yaşam kurma durumları söz konusudur. Buna karşılık orman köylerinin sayısındaki artışa karşın orman köylüsü nüfusunda ise bir azalma olduğu da bir gerçektir. Bu durumun önüne geçebilmek adına ORKÖY tarafından hem sosyal hem ekonomik açıdan verilen kredilerin daha da genişlettirilerek ve geliştirilerek sunulması, orman köylerinde yaşamlarını sürdürmek

durumunda olan insanların hayat kalitelerini artırmak suretiyle yerleşim yerlerinde kalmasını sağlamak bakımından önem arz etmektedir. Çalışma bulguları da göstermektedir ki orman köylüleri ORKÖY tarafından sağlanan faaliyetler konusunda tam olarak memnun değiller ve faaliyetlerin daha da artırılması konusunda görüş bildirmektedir. Buna karşılık bulgular kısmında da belirtildiği gibi katılımcılar %72'si ORKÖY projeleri ile gelirlerinde artış olduğunu da belirtmiştir. Çalışma yapılan köylerde süt ve besi sığırcılığıyla ilgili olarak verilen kredilerin başarı durumları için; kredi kullananlarla yapılan görüşmeler neticesinde çoğunluğun verilen kredilerle hayvan sayılarını artırdığı tespit edilmiştir. Kredi kullanılarak hayvan sayısının artırılması doğal olarak sermayenin artışı olarak değerlendirildiğinden kredi kullananlarda ekonomik açıdan bir gelişme yaşandığı ve gelirlerinin arttığı görülmüştür. Bu şekilde, çalışma yapılan köylerde destekleme kredilerinin istenilen başarıyı yakaladığı görülmektedir. Bu da göstermektedir ki ORKÖY projeleri ekonomik açıdan orman köylüleri için önemli bir unsurdur ve bu tür projelerin artırılarak devam ettirilmesi orman köylüleri tarafından da beklenmektedir ORKÖY'ün kendi örgütsel yapısında sıkça meydan gelen değişikliklerin de kurumsal olarak istenilen faaliyetleri gerçekleştirememesindeki nedenlerden biri olarak gösterilebilir. Örgütsel yapıda yapılan sürekli değişiklikler yerine mevcut yapı üzerinden daha güçlendirmeler ile daha etkin ve verimli bir faaliyetler söz konusu olabilecektir. Bu güçlendirmeler kapsamında orman teşkilatının ORKÖY şubesine bağlı çalışan sayısının arttırılması, ORKÖY çalışmalarının daha verimli ve sağlıklı ilerlemesini sağlayacaktır. Mevcut yapısal durumda orman teşkilatının en küçük birimi olan işletme şefliklerindeki yükün fazla olması ve çok fazla değişik kollarda işle ilgilenmesi diğer şubelerde olduğu gibi ORKÖY şubesinde de işlerin tam kapasiteyle ilerlemesine engel olmaktadır.

Orman köylerinde genel olarak görülen sorunlardan birisi de orman kaynaklarına bağımlı olarak yaşamlarını sürdürmek durumunda olduğu belirtilen insanların ormancılık faaliyetlerine katılmayı tercih etmemeleridir. Bu durumun ortaya çıkmasında belirtilen temel neden ormancılık faaliyetlerinden sağlanan ekonomik getirinin oldukça yetersiz olmasıdır. Zira çalışma bulgularına göre de katılımcıların neredeyse tamamına yakını ormancılık faaliyetlerinde bulunmadıklarını dile getirmiştir. Ormancılık faaliyetlerinden elde ettikleri gelirin, sarf ettikleri emeği karşılamamasından

yakınmaktadırlar. Üretim faaliyetleri için orman teşkilatının ödediği birim fiyatlar köylülerin ormancılık işlerinde çalışmaları için yeterli gelmemektedir. Fiyatların sarf edilen emeği karşılayacak derecede arttırılması köylülerin tekrar orman işlerine dönerek çalışmalarını sağlayabilir. Sosyal olarak orman köylerinin geliştirilmesi orman köylerindeki genç nüfusun köyünde kalmasını teşvik edici çalışmalar yapılması gerekmektedir. Özellikle evlilik çağına gelmiş olan kadınlar köyde kalmak istememekte, evlilik şartı için şehirde oturmayı öne sürmektedirler. Bu da esas iş gücü olacak genç erkek nüfusun köyden şehire göç etmesinde en büyük etken olmaktadır. Köylerde kalan nüfusa ormancılık çalışmalarının ağır gelmesi ve ekonomik açıdan yeterli getiriyi getirmediği düşüncesi ormancılık faaliyetlerinde çalışmamayı da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla köyde yerleşik kalmanın ekonomik anlamda daha cazip hale getirilmesi ve bunun da köydeki genç nüfusa izahının iyi yapılması gerekmektedir. Ayrıca göçün önüne geçebilmek adına orman köylüsünün yapacağı tarımsal faaliyetlerden, hayvancılık faaliyetlerinden ve ormancılık faaliyetlerinden elde edeceği kazancın değerli hale getirilmesi de önemlidir. Bu iyileştirmelerin yapılmasından sonra; şehirde bir fabrikaya girip kazanacağı parayla, köyde kalırsa yapacağı işlerden kazanacağı paranın arasındaki farkın çok olumsuz olmadığını görmesi genç nüfusun köyde kalmasını teşvik edebilecektir.

Köylerde yapılan görüşmelerde tarımsal faaliyetlerin ve hayvancılığın temel geçim kaynakları olduğu belirtilmiştir. Burada da ortaya çıkan temel sıkıntılardan biri hayvancılık faaliyetinin olduğu orman köylerinde köylülerin hayvanlarını ormanlarda otlatma durumudur. Çalışmadaki katılımcıların da ormanın sağladığı en önemli fayda sıralamasında odun kaynağı olmasından sonra gelen tercih hayvan otlatma alanı olması şeklindedir. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 22,3 milyon hektarlık orman alanımızın %53'ünün ki bunun içinde küçük boylu fidanların ve yeniden ağaçlandırılan alanların bu kapsam dışında tutulmuş olarak otlatmaya açılmış olması orman köylerinde hayvancılık faaliyetlerinin sağlanacak hayvan desteği vb ile ekonomik açıdan rahatlatıcı bir adım olacaktır. Ayrıca çeşitli çalışmalarda da belirtildiği üzere otlatma kapasitesi fazla olan köylerde otlatma kapasitesi az olan komşu köylerden hayvanların belli bir ücret karşılığı otlatılmasına müsaade edilmesi gibi uygulamalara gerek kalmayacaktır. Yine de özellikle keçi yetiştiriciliği yapılan bölgelerde kontrol mekanizmasıyla birlikte

yasak olan alanlarda hayvan otlamanın önüne geçilerek orman ekosistemine verilecek olan zararın ve baskının da önlenmesi sağlanmış olacaktır Bu çalışmaların yaygınlaştırılması orman halk ilişkisinin de pozitif olarak devam ettirilmesi açısından önem arz etmektedir.

Yine ormanların estetik, erozyon önleyici vb koruma özelliklerinin orman köylüleri tarafından çok fazla önemsenmediği ya da yeterince bilinmediği gibi bir durum söz konusudur. Elde edilen bulgular da bunu desteklemektedir. Doğal kaynaklar ve orman kaynaklarının sürdürülebilir yönetiminin gerçekleştirilebilmesi açısından özellikle doğal kaynaklarla iç içe olan halkın bilinçlendirilmesi konusu üzerinde yapılan olan çalışmaların da geliştirilmesi ve daha da yaygınlaştırılması yoluyla mevcut sorunların önüne geçilebilecek ve orman halk ilişkilerinde olumlu gelişmelerin yaşanmasına da vesile olacaktır. Şehirlerde yaşayan ve yoğun çalışma temposuyla hayatını sürdüren insanlar için ormanlar stres atma yeri, yürüyüş yapma, gezme ve eğlenme amaçlı vakit geçirme yerleriyken; orman köylerinde yaşayan insanlar için ormanlar ulaşılması zor alanlar olmadığından ve sürekli ormanla iç içe bulunulmasından dolayı ormanlar normal bir yaşam alanı olarak kanıksanmıştır. Bu durumda ormanların estetik ve rekreasyonel özellikleri köylüler için çok da bir anlam ifade etmemektedir. Bunun değiştirilebilmesi için bu insanlara ormanların yanlış kullanımının ve ormanlar üzerindeki baskının doğuracağı sonuçların doğru bir şekilde anlatılması gerekmektedir. Özellikle orman teşkilatının ormanlar üzerinde yaptığı çalışmalara köylülerin sadece üretim işlerinde çalışması şeklinde değil, ormanların sürdürülebilirliği açısından yapılan ve yapılacak olan her türlü çalışmaya dâhil edilmesi gerekmektedir. Ormanlar açısından geleceğe yönelik yapılan her çalışmanın detaylı bir şekilde orman köylülerine anlatılması bir yük olarak görülmemelidir.

Kooperatiflerin varlığı özellikle kırsal yerleşim birimlerinde yaşamlarını sürdüren halk için önem arz etmektedir. Çünkü kooperatifler üreticilerin ekonomik faaliyetlerinde üretimlerinin tam olarak gerçekleşmesi için aranan şartların sağlanması yanında üreticilerin birbirleri ile daha fazla işbirliği yapmalarına olanak sağlayan örgütlenme şeklidir. Orman köyleri için de kooperatifçilik bu köylerde yaşamlarını sürdüren insanların sosyo-ekonomik olarak kalkınmasına yardımcı olması, göçün engellenmesi,

orman halk ilişkisi kapsamında ormanlara olan baskının da azaltılması beklentileriyle oluşturulan yapılardır. Ancak bakıldığında yapılan çalışmalar da göstermektedir ki kooperatifler orman köyleri için beklenen faydaları sağlamaktan uzak kalmışlardır. Bulgular kısmında da belirtildiği gibi katılımcıların %66'sı herhangi bir kooperatife üye olmadıklarını belirtmiştir. Bu olumsuz algının ortadan kaldırılması adına kooperatifçiliğin köylülere daha iyi anlatılması konusunda çalışmalar yapılabilir. Bu konuda kooperatiflere de çeşitli görevler düşmektedir. Öncelikle kooperatiflerin kendi yararlarına ya da çıkarlarına değil kooperatife üye olan bütün köylüler adına çalışmalar yapması gerektiğinin bilincine vardırılması gerekmektedir. Kooperatifleri yöneten insanların, kooperatife üye insanlar arasındaki güven bağını olabildiğince güçlendirmesi gerekmektedir. Ayrıca kooperatiflerin iş yaptıkları dış piyasada daha etkin kabul görmesi için diğer kooperatiflerle iş birliğinin arttırılması, kooperatiflerin yaratacağı arz için talep oluşturulması ve devlet tarafından bunların desteklenmesi de önem arz etmektedir.

Orman köylüsünün orman teşkilatıyla olan ilişkileri de ormancılık açısından önemli konulardan bir tanesi olarak dikkat çekmektedir. Çalışmaya katılanların %87'si ormancılık teşkilatıyla olan ilişkilerini "iyi" olarak nitelendirmiştir. Bu olumlu durumun ormanların daha sağlıklı bir şekilde kullanıma sunulması ve korunması açısından önemli olduğu unutulmamalıdır. Çünkü orman köylüsünün algıları, tutum ve davranışları ormancılık teşkilatının da çalışmalarına birebir etki etmektedir. Orman köylüsü orman teşkilatından beklediği, istediği şeyleri sorunsuz bir şekilde elde ederse, orman teşkilatıyla arasındaki ilişkiyi iyi olarak nitelendirmektedir. Kendi çıkarlarına uymayan durumlarda ise orman teşkilatıyla olan ilişkilerini kötü olarak değerlendirmektedir. Köylüler ile orman teşkilatı arasında yaşanan önemli sorunlardan biri köylülerin ormanlık alanlardan istediğim şekilde yararlanabilirim düşüncesiyle hareket etmesi ve bunu kendinde hak olarak görmesinden kaynaklanmaktadır. Bu durumun böyle olmasının nedenleri arasında orman teşkilatının köylülerle olan ilişkisinin derinlik kazanamamasını ve sosyal ormancılığın çok geç benimsenmesidir. Dolayısıyla ormanlarla ilgili yapılacak her türlü çalışmaya o yöredeki köylünün bilgilendirilerek dâhil edilmesi gerekmektedir.

ORKÖY tarafından sağlanan ve orman halk ilişkisi bakımından en olumlu geri dönüş sağlayan imkânlardan biri güneş enerji sistemleriyle ilgili kredilerdir. Çalışmaya katılan ve güneş enerjisi projesinden faydalananların tamamı memnun olduklarını dile getirmiştir. Güneş enerjisi projelerinin ekonomik geliri artırmadan çok sağladığı fayda yaşamı kolaylaştırma şeklinde değerlendirilmiştir. Bu konuda yapılan değerlendirmeler neticesinde ORKÖY güneş enerji kredilerinin başarıya ulaştığı ve yaşamsal anlamda memnuniyeti karşıladığı tespit edilmiştir. Zira bu projenin yaygınlaştırılmasıyla birlikte odun tüketiminde ve dolaysıyla da ormanlardan daha az faydalanma yoluyla ormanlara olan baskının azaltılması önemli bir beklenti durumuna gelebilir. Diğer bir önemli katkı ise güneş enerjisi kullanan ya da kullanacak olan hanelerin sağladıkları tasarruflarla bütçelerine olumlu bir etki yaratacak olmalarıdır. Çalışmaya katılan ve güneş enerjisi projesinden faydalananların tamamı güneş enerjisini banyo ve mutfakta kullandıklarını dile getirmiştir. Güneş enerjisi projesi özellikle kışları sert geçen ve yazları da sıcaklığın çok fazla artmadığı yerlerde güneş ışığından az da olsa faydalanmak isteyenlerin başvurduğu bir projedir. Her ne kadar güneş enerjisi projesinden memnuniyet dile getirilse de, odundan sağlanan ısıtma hala ilk sırada yerini almaya devam etmektedir.

Son yıllarda dış piyasada da güneş enerji sistemleri ile ilgili birçok gelişme kaydedilmiştir. Bu gelişmeler güneş enerji sistemleriyle yapılabilecek olan şeylere ilginin artması nedeniyle meydana gelmektedir.. Orman teşkilatının daha fazla tercih edilebilmesi ve bu sistemin daha fazla yaygınlaştırılabilmesi için dış piyasadan daha cazip kredi imkânlarının sunulması, köylülere ORKÖY projelerinin sadece hayvancılıkla ilgili olmadığının anlatılması, güneş enerjisi projelerinin de daha fazla tanıtılması gerekmektedir. Bu çalışmalar yapıldıktan sonra güneş enerjisi kredilerinin çok fazla talep görmemesinin önüne geçilerek güneş enerjisi projelerinin başarı düzeyi daha da artırılabilir.

KAYNAKLAR

Akbulut, Ö., 2020. Tablolar ve Grafikler - Biyoistatistik. 1-21. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Yayınları, (www.ataaof.edu.tr.) (Erişim: Ocak-2021).

Akçam, E., 2019. Orman Köylerine Verilen Desteklerde Etkili Olan Yerel Aktörlerin Sosyal Ağ Analizi İle Belirlenmesi, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Akhter, S.,Sohel, S.I.,Rana,P.,Alamgir, M., 2009, İmpact of Forests and Non-Forests Villagers on Ukhia and Inanı Forest Range Under Cox's Bazar (South) Forest Division, Bangladesh, Proc. Pakistan Acad. Sci. 46(1):13-22.

Akoğlu, H., 2018. User's guide to correlation coefficients, Turkish Journal of Emergency Medicine, (18), s.91-93.

Alkan, S. ve Feyzioğlu, F., 2015. Bir ORKÖY Desteklemesinin Değerlendirilmesi, Trabzon Şimşirli Köyü Maviyemiş Örneği, IV. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi, 15-17 Ekim,Trabzon, s. 162-168.

Anonim, 2021. Web sitesi: http://www.kutahya.gov.tr. Erişim Tarihi: 12.02.2021.

Bakırcı, M., 2007. Kırsal Kalkınma: Kavramlar, Politikalar, Uygulamalar, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Baş, T., 2008. Anket: Anket Nasıl Hazırlanır?, Anket Nasıl Uygulanır?, Anket Nasıl Değerlendirilir?: Seçkin yayıncılık.

Başkent, E. Z., Yavuz, H., Köse, S., Kırış, R., 2005. Orman Amenajmanında Yeniden Yapılanmaya İlişkin Yapılan Anketin Uygulama Açısından Değerlendirilmesi. Orman ve Av, TOD Yayını, s. 29-44.

Berber, M., 2006. İktisadi Büyüme ve Kalkınma, Derya Kitapevi, Trabzon.

Bryman, A. ve Cramer, D., 2005. Quantitative Data Analysis With SPSS 12 and 13, A Guide for Social Scientits, Routledge.

Çağlar, Y., 2002. Doğa Biyolojik Çeşitlilik Orman ve Orman Köylüleri, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği, Ankara.

Çalıkoğlu, T., 1993. Sosyal Ormancılıkta ORKÖY, 1. Ormancılık Şurası, Tebliğler ve Ön Çalışma Grubu Raporları, Cilt:2, Seri No: 13, s.204-224.

Çelik, O., 1993. ORKÖY ve Orman Köylerinin Kalkındırılması, 1. Ormancılık Şurası, Tebliğler ve Ön Çalışma Grubu Raporları, Cilt:2, Seri No: 13, s.225-234.

Daşdemir, İ., 2002. Sarıkamış ve Oltu Yöresindeki Ormancılık Kooperatiflerinin Kırsal Kalkınma ve Bölge Ormancılığı Açısından Değerlendirilmesi, 1. Ulusal Ormancılık Kooperatifleri Bildiri Kitabı, Kastamonu, s.107-128.

Elands, B.H.M.,O'Leary, T. N.,Boerwinkel,W.J.,Wersum,K.F., 2004, Forests as a mirror of rural conditions; local views on the role of forests across Europe, Forest Policy and Economics, (6), s.469– 482.

Erdönmez, C., 1997. Bursa-Keles Kırsal Alanlarındaki Toplumsal Yapının Çevre Sorunları Üzerine Etkisi, İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.

Geray, U., 1991. Ekonomi, İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi Yayınları, Yayın No: 3633, Orman Fakültesi Yayın No:408, İstanbul.

İnce, Y. ve Tolunay, A., 2009, Orman Köylülerinin Orman Kaynaklarından Yapacak Odun Yararlanma Haklarının Ekonomik Boyutu (Isparta İli Orman Köyleri Örneği), II. Ormancılıkta Sosyo-Ekonomik Sorunlar Kongresi, Isparta.

KALKINMA BAKANLIĞI, 2018a. On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
KALKINMA BAKANLIĞI, 2018b. On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), Ormancılık ve Orman Ürünleri Çalışma Grubu Raporu, Ankara.
Kaplan, K., Kaplan, E., Bal, S.G., 2019. Orman Köylülerine Yönelik ORKÖY Destekleri, Üretici Memnuniyeti, Desteklerin Kullanılırlığı ve Sürdürülebilirliği-Tokat ili Almus İlçesi Örneği, 3. Uluslararası Ünidokap Karadeniz Sempozyumu,21-23 Haziran, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, s.749-759.
Karagöz, Y., 2010. İlişki Katsayılarıyla Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 9(32): 425-446.
Kılıç, M., 2012. Orman Köylülerinin Ormancılık Etkinliklerine İlişkin Algı Ve Beklentilerinin Belirlenmesi (Sivas Orman İşletme Müdürlüğü Örneği), Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
Kudat, A.,Özbilgin, B.B.,Kuleyin,N.,Yalçin, İ,Ayhan,Ö., 1999. Social Assessment fort the Turkey Fores Sector Review, Social Development Paper, World Bank, Paper Number: 34.
Nazik, S., 2017. Orman Kaynaklarinin Yoksulluk Yönetimi ve Kirsal Kalkınma Üzerine Sosyo – Ekonomik Etkileri, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
ORKÖY DAİRE BAŞKANLIĞI, 2016, Orman Köylülerinin Desteklenmesine Ait Tamim, No:72.
ORKÖY GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, 2002. "Türkiye'de Ormancılık ve Kooperatif İlişkilerinde Durum Değerlendirmesi", 1. Ulusal Ormancılık Kooperatifleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Kastamonu, s.15-34.
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, 2018. ORKÖY Tanıtım Kitapçığı.
ORMAN BAKANLIĞI, 1993. 1. Ormancılık Şurası, Tebliğler ve Ön Çalışma Grubu Raporları, Cilt:2, Seri No: 13, Ankara.
Önal, P., 2010. Orman Köylerinde ORKÖY Tarafindan Gerçekleştirilen Köy Kalkındırma Projelerinin Uygulama Sonuçlarının Araştırılmasi (Şile-İstanbul), İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
Özdamar, K., 2002. Paket Programlarla İstatistiksel Veri Analizi 1, Kaan Kitabev, 4, Eskişehir.
Özdönmez, M., İstanbullu, T., Akesen, A., Ekizoğlu, A., 1996. Ormancılık Politikası, Üniversite Yayın No:3968, Orman Fakültesi Yayın No: 435, İstanbul.
Özsan, M., 2011. Beypazarı Orman Köylerinde Kırsal Kalkınma Araştırmaları, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
Özsoy, C., 2012. Kalkınma Ekonomisinin Anlam ve İçeriği, İktisadi Kalkınma, (Ed.). Günsoy B. ve Özsoy C., Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 2668, ss. 2-26.
Pınar, A., 2012. Maliye Politikası Teori ve Uygulama, 5. Baskı, Ankara: Turhan Kitapevi.
Sayılı, M., Esengün, K., Akça,H., 2002.Tokat İlinde Orman Köylerinin Kalkındırılmasına Yönelik Olarak ORKÖY Kredileri Uygulaması Üzerine Bir Araştırma, 1. Ulusal Ormancılık Kooperatifleri Sempozyumu, 22-23 Mart, Kastamonu, s.150-159.
Solmaz, E., 2007. Muğla Orman Köylerinin Kalkınmasına Yönelik Uygulanan Politikaların Yoksulluk Düzeyi ve Orman Kaynaklarının Kullanımına Etkisi-

Muğla Örneği, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Doktora Tezi.
Soydan, G., 2010. Adana İlinde Orman Köylerinin Kalkındırılmasına Yönelik Olarak Orköy Kredileri Uygulaması Üzerine Bir Araştırma, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI, 2001. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı-Ormancılık Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
Todaro, M.P. ve Smith, S.C., 2011. Economic Development, Eleven Edition, Pearson Education. Boston.
Tok, E. 2010. Türkiye Yaklaşımı İle Birlikte Kalkınma Kavramı ve Alt Bileşenleri, Mesleki Sunum, İl Planlama Uzmanlığı Derneği, Ankara.
Tokat, M., 1994. Sağlık Ekonomisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
Toksoy, D. ve Bayramoğlu, M.M., 2017. Kırsal Kalkınma ve Orman Köyleri, Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi, Genel Yayın No:244, Fakülte Yayın No:42, Trabzon.
Tolunay, A., 1991. Sosyal Ormancılık Nedir? Araştırma Bülteni, Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.
Tonyalı, S.A., 2019. Orman Köylülerinin Güneş Enerjili Su Isıtma Sistemlerini Kullanmasıyla Ortaya Çıkan Sosyo Ekonomik Durumun Değerlendirilmesi Gümüşhane Örneği, Gümüşhane Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ ARAŞTIRMA KOMİSYONU, 2003, Orman Köylülerinin Sorunlarının Araştırılarak Orman Köylerinin Kalkındırılması İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacı İle Kurulan Meclis Araştırması (10/69,118) Komisyonu Raporu, Dönem:22, Yasama Yılı:2, s:450, Ankara.
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU, 2013. ADNSK 2013, http://tuikapp.tuik.gov.tr/ADNSK 2013 Sonuç (Erişim tarihi:15.12.2020)
TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU, 2014. Haber Bülteni, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları 2013, Ankara.
TÜRKIYE ORMANCILAR DERNEĞI, 2019. Türkiye Ormancılığı: 2019. TOD Yayın No:47. Ankara.
Tütengil, C. O.,1975. 100 Soruda Kırsal Türkiye'nin Yapısı ve Sorunları, Gerçek Yayınevi, İstanbul.
Usta, O., 2020. Orman Köylüsünün Ormancılık Kooperatifleri Hakkındaki Düşünceleri (Artvin İli Örneği), Artvin Çoruh Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
Uzun, Ş., 2010. Bartın Orman İşletme Müdürlüğü Amasra Orman İşletme Şefliği Bünyesinde Orman-Halk-Ormancılık Etkileşimleri, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
Vedeld, P.,Angelsen, A., Bojö, J., Sjaastad, E, Berg,, G.K., 2007. Forest environmental incomes and the rural poor, Forest Policy and Economics, (9), s.869–879.

ÖZGEÇMİŞ

Adı - Soyadı : İbrahim ÇİRAY
Doğum Yeri : Afyon/Afyonkarahisar Merkez
Doğum Tarihi : 13/08/1985
Medeni Hali : Evli
Yabancı Dil : İngilizce
Adres : 5. Yıl Mah. Şehit Uzm. Çvş. Turgut Gündüz Cad. Egekent Sitesi B Blok No: 24 İç Kapı No: 7 Merkez / Kütahya
Telefon : 0 543 273 29 15
E- posta : ibrahmciray@gmail.com

Öğrenim Durumu

Öğrenim Dönemi	Derece	Üniversite	Öğrenim Alanı
2004-2009	Lisans	Ankara Üniversitesi Çankırı Orman Fakültesi	Orman Mühendisliği Bölümü

EKLER

EK-1 Anket Formu

Tarih: **Köy:** **Proje Türü:**

Önemli not: süt sığırcılığı için ilk 35 soru; güneş enerjisi için 33.sorudan sonra 36ve 37. sorular; besi sığırcılığı için ise 33. Sorudan sonra 38 ve 39. sorulara geçilecektir)

ORMAN KÖYLÜSÜNE UYGULANACAK ANKET SORULARI

Bu anket ile elde edilen veriler, Orman-Köy İlişkileri (ORKOY) Genel Müdürlüğü tarafından orman köylerinin kalkınma düzeylerini artırmak için gerçekleştirdiği çalışmaların yörenin sosyal ve ekonomik yapısına etkilerini bilimsel olarak saptanmasında kullanılacaktır.

DEMOGRAFİK BİLGİLER

1. Hane reisi: (1) E (2) K
   Yaş: _____
   Eğitim (Not1'den faydalanılacak) : _____
   Medeni durum :_____
   Sosyal güvence (Not 2'den faydalanılacak):_____
2. Şu anda oturduğunuz evde toplam kaç kişi yaşıyorsunuz? (yaz-kış)_____
3. Hanenizde birlikte yaşadığınız kişilerle ile ilgili bilgiler verir misiniz?

Görüşülen kişiye yakınlık	Cinsiyet	Yaş	Eğitim	Medeni durum	Sosyal güvence türü

(NOT1: Eğitim durumu şu kategorilere göre yazılacaktır.)

(1) Okuryazar değil
(2) Okuryazar ama okul bitirmemiş
(3) İlkokul mezunu
(4) Ortaokul ya da ilköğretim mezunu
(5) Lise veya dengi okul mezunu
(6) Yüksekokul mezunu (2 yıllık)
(7) Üniversite mezunu (4 yıllık)
(8) Diğer belirt_____

4. Ailenizden köy dışına göç eden oldu mu?
   (1) Evet (2) Hayır

→4.a. Evet ise; kim?_____
→4.b. Evet ise; niçin göç etti?_____
→4.c. Evet ise; nereye göç etti?_____

5. Siz göç etmeyi düşünüyor musunuz?
   (1) Evet ise
   nedenler_____
   (2)Hayır
6. Orman köylüsü olmaktan memnun musunuz? Neden?
   ( ) Evet
   _____
   _____
   ( ) Hayır
   _____
   _____

EKONOMİK YAPI

7. Temel geçim faaliyetiniz nedir?

(1) Tarım (2) Hayvancılık (3) Tarım-Hayvancılık (4) Ormancılık
(5) Diğer.
Belirtiniz_____

8. Hanenize ait tarım arazisi var mı? (1) Var (2) Yok → (Yok ise sonraki soruya geç)
→8.a. **Var ise**; yaklaşık kaç dekar (dönüm)?_____
Toplam işlenen arazi_____da sulu _____ da kuru
→8.b. Araziyi kim işletiyor?
(1) Kendimiz
(2) Kısmen kendimiz kısmen ortakçıya veriyoruz
(3) Çoğunu ortakçıya veriyoruz
(4) Diğer_____
→8.c. Satmak amacı ile arazinizde en fazla ne ekip biçiyorsunuz?
(1) Tahıl ürünleri
belirtiniz_____
(2) Tarla sebzeleri belirtiniz
_____
(3) Meyve belirtiniz
_____
(4) Endüstri ürünleri belirtiniz
_____
(5)
Diğer_____

→8.d. Ürettiğiniz ürünleri kime satıyorsunuz?
( ) Tüccara ( ) Fabrikaya ( ) Komisyoncuya ( ) Ofise ( ) Müşteriye doğrudan satış

9. Var ise; ailenizin sahip olduğu hayvan sayısı?
Büyükbaş_____ adet
Küçükbaş_____ adet

10. Ailenizde (çiftçilik yapsın ya da yapmasın) aşağıdaki faaliyetleri yapanlar var mı?
(**Birden fazla tercih yapılabilir**)

(1) Başkasının arazisinde ücretli/ yevmiyeli çalışma
(2) Emekli (ailede _____ kişi)
(3) Küçük çaplı ticaretle uğraşma (bakkal vs.)
(4) Esnaf
(5) Tarım dışı ücretli iş
(6) Zanaatkarlık
(7) Ormancılık faaliyetleri
(8) Hayvancılık geliri (hayvan, et, süt vb. satma)
(9) Arıcılık
(10) Diğer (belirtiniz)_____

11. Ortalama yıllık geliriniz ne kadardır?_____

12. Hanenizde herhangi bir kooperatife üye olan var mıdır?
(1) Evet ise
hangisine_____
(2) Hayır

FİZİKSEL YAPI VE OLANAKLAR

13. Hanenin oturduğu konut: (**Anketör dolduracak**)
(1) Geleneksel köy evi (2) Betonarme (3) Diğer belirt_____

14. Oturduğunuz konut kaç yılında yapıldı?_____
15. Evinizde ısınma için hangisi kullanılıyor?
(1) Odun (2) Kömür (3) Odun-kömür (4) Tezek (5) Diğer belirtiniz_____
16. Yemek pişirmede en çok aşağıdakilerden hangileri kullanılıyor?
(1) Tüplü ocak (3) Kara ocak (5) Diğer_____
(2) Kuzine (4) Kuzine-Tüplü ocak

17. Hanenize ait kolaylık, eşya ve araç gereçleri belirtiniz.

Eşya/araç-gereç	**(1) Var**	**(2) Yok**
Elektrik		
Borulu su sistemi		
Televizyon		
Buzdolabı		
Otomatik çamaşır mak.		
Bulaşık makinesi		
Sabit telefon		
Fırınlı ocak		
Elektrikli süpürge		
Mobil telefon		
Bilgisayar		
Otomobil		
Traktör		
Kamyonet		
Minibüs		
Motorsiklet		

ORMAN VE ORKÖY İLİŞKİLERİ

18. Ormanların size sağladığı **en önemli** fayda nedir?
  (1) Odun hammadde kaynağı
  (2) Odun dışı orman kaynağı
  (3) Estetik
  (4) Rekreasyonel kullanım (piknik vs)
  (5) Temiz hava kaynağı
  (6) Erozyon, sel vb afetlerden koruma
  (7) İstihdam
  (8) Hayvan otlatma
  (9) Diğer. Belirtiniz_____

19. Ailenizden orman işleriyle uğraşan var mı?
  (1) Evet ise (22.sorudan devam ediniz) (2) Hayır ise (23. Soruya geçiniz)

20. Ailenizde orman işinde çalışanların yaptığı işler nelerdir?
(1) Kesim (2) İstifleme (3) Alan temizliği (4) Fidan dikimi
(5) Kabuk soyma (6) Yükleme (7) Teras yapımı

21. Orman ürünleri istihsalinden elde ettiğiniz gelirleri yeterli buluyor musunuz?
  a) Evet b)Hayır ise nedeni_____
22. Orman işçiliği ve diğer ormancılık etkinlikleri sizin ve aileniz için en önemli gelir kaynağı mıdır?
  a) Evet b) Hayır c) Fikrim Yok

23. Başta ormanlar olmak üzere, etrafınızdaki doğal kaynaklardan yeterince faydalanabildiğinizi düşünüyor musunuz?
  a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

24. Ormanlardan sağladığınız ürünlerden nasıl yararlanıyorsunuz? ("x" işaretleme yapılacak. Kendi ihtiyacı için olanlar için açıklama yapılacak)

Ürün adı	***Kendi ihtiyacı için ise kullanım amacı***	**Pazar için**
Yakacak odun (Para ile alınan hariç)		
Kereste veya yapı malzemesi (satın alınan hariç)		
Ot		
Hayvan yemi amaçlı ağaç yaprağı		
Mantar		
Meyve (belirt)		
Av eti		
Tıbbi bitki		
Yiyecek, içecek olarak kullanılan bitki		
Kozalak		
Diğer (belirt)		

25. Orman teşkilatı ile ilişkinizi nasıl değerlendirirsiniz?
(1) Çok iyi (2) İyi (3) Orta (4) Kötü (5) Çok kötü

26. Hanenizde herhangi bir kooperatife üye olan var mıdır?
(1) Evet ise
hangisine_____
(2) Hayır

27. ORKÖY'ün yöredeki orman köylerinin kalkındırılmasına yönelik olarak yaptığı çalışmaları yeterli buluyor musunuz?
a) Evet b) Kısmen c) Hayır d) Fikrim yok

28. ORKÖY'den daha önce hangi projeden faydalandınız?
(1) Süt sığırcılığı _____yılında
(2) Besi sığırcılığı_____yılında
(3) Güneş enerjisi_____yılında

29. ORKÖY'den kredi alırken **en çok** karşılaştığınız sorun nedir?
(1) İstediğim projeye kredi verilmemesi
(2) Kefil istenmesi
(3) Kredilerin zamanında verilmemesi
(4) Faiz oranlarının yüksek olması
(5) Verilen kredi miktarının az olması
(6) Vadelerin az olması
(7) Diğer. Belirtiniz_____
(8) Sorun yaşamadım

30. ORKÖY projesinden faydalanmadan önceki geçim kaynağınız neydi?
(1) Ormancılık (2) Tarım (3) Hayvancılık (4) Emekli maaşı (5) Diğer_____

31. ORKÖY projesi gelirinizi artırdı mı?
(1) Evet ise ; ( ) Çok iyi ( ) iyi ( ) orta ( ) çok az artırdı
(2) Hayır

32. ORKÖY dışında herhangi bir kurumdan kredi aldınız mı?
( )Ziraat bankası_____yılında
( )Halkbankası_____yılında
( ) Tarım kredi kooperatifi_____yılında
( ) Tarım ve Orman Bakanlığı_____yılında
( ) Diğer. Belirtiniz_____
( ) Hayır almadım

33. Son 10 yılda köyünüzde ORKÖY tarafından süt ve besi sığırcılığı ile güneş enerjisi projeleri uygulanmıştır. Bu proje konularının seçimi sizce doğru mudur?
(1) Evet
(2) Hayır ise neden;_____

34. ORKÖY desteğinde gerçekleştirilen Süt sığırcılığı sizce yeterli gelişmeyi göstermiş midir?
(1) Evet
(2) Hayır ise
neden;_____

35. Süt sığırcılığına devam ediyor musunuz ?
(1) Evet ise;

35.a Günlük kaç litre süt elde ediyorsunuz?_____

35.b Elde ettiğiniz sütü nasıl değerlendiriyorsunuz?
(1) Satıyorum (2) Ürün olarak satıyorum_____(yoğurt, peynir, yağ vs)
(2) Kendi tüketimim için kullanıyorum

35.c. ORKÖY projesinden faydalanmadan önce Süt sığırına sahip miydiniz?
(1) Evet ise öncesinde _____ adet proje sonunda _____adet
(2) Hayır

35.d. Hayvanlarınızı nerede otlatıyor sunuz?
(1) Kendi meramda (2) Köy merasında (3) Ormanda (4) Serbest otlatma alanında

35.e. Köyünüzün meraları yeterli mi?
(1) Evet yeterli
(2) Hayır yeterli değil ise neden yetersiz (alan, verim vb) ve bu konuda neler yapılmalı
_____
(3) Fikrim yok

35.d. Süt sığırcılığından memnuniyetiniz için puan veriniz (10'unun katları olarak en düşük 10, en yüksek 100)_____
(2) Hayır ise
neden;_____

36. Güneş enerjisi sizce başarılı bir proje olmuş mudur?
(1) Evet ise neden;_____
(2) Hayır ise neden;_____
36.a. Güneş enerjisi projesi için memnuniyet puanı veriniz (10'unun katları olarak en düşük 10, en yüksek 100)_____

37. Güneş enerjisini hangi alanlarda kullanıyorsunuz?
(1) Isınma (2) Banyo/mutfak (3) Diğer.
Belirtiniz_____

38. Besicilik projesinin başarılı olduğunu düşünüyor musunuz?
(1) Evet ise neden;_____
(2) Hayır ise neden;_____

39. Besi sığırcılığına devam ediyor musunuz?

(1) Evet ise;

39.a ORKÖY projesinden faydalanmadan önce besi sığırına sahip miydiniz?
(1) Evet ise öncesinde_____adet; proje sonunda _____adet

39.b. Besi sığırcılığından memnuniyetiniz için puan veriniz (10'unun katları olarak en düşük 10, en yüksek 100)_____
(2) Hayır ise
nedeni;_____